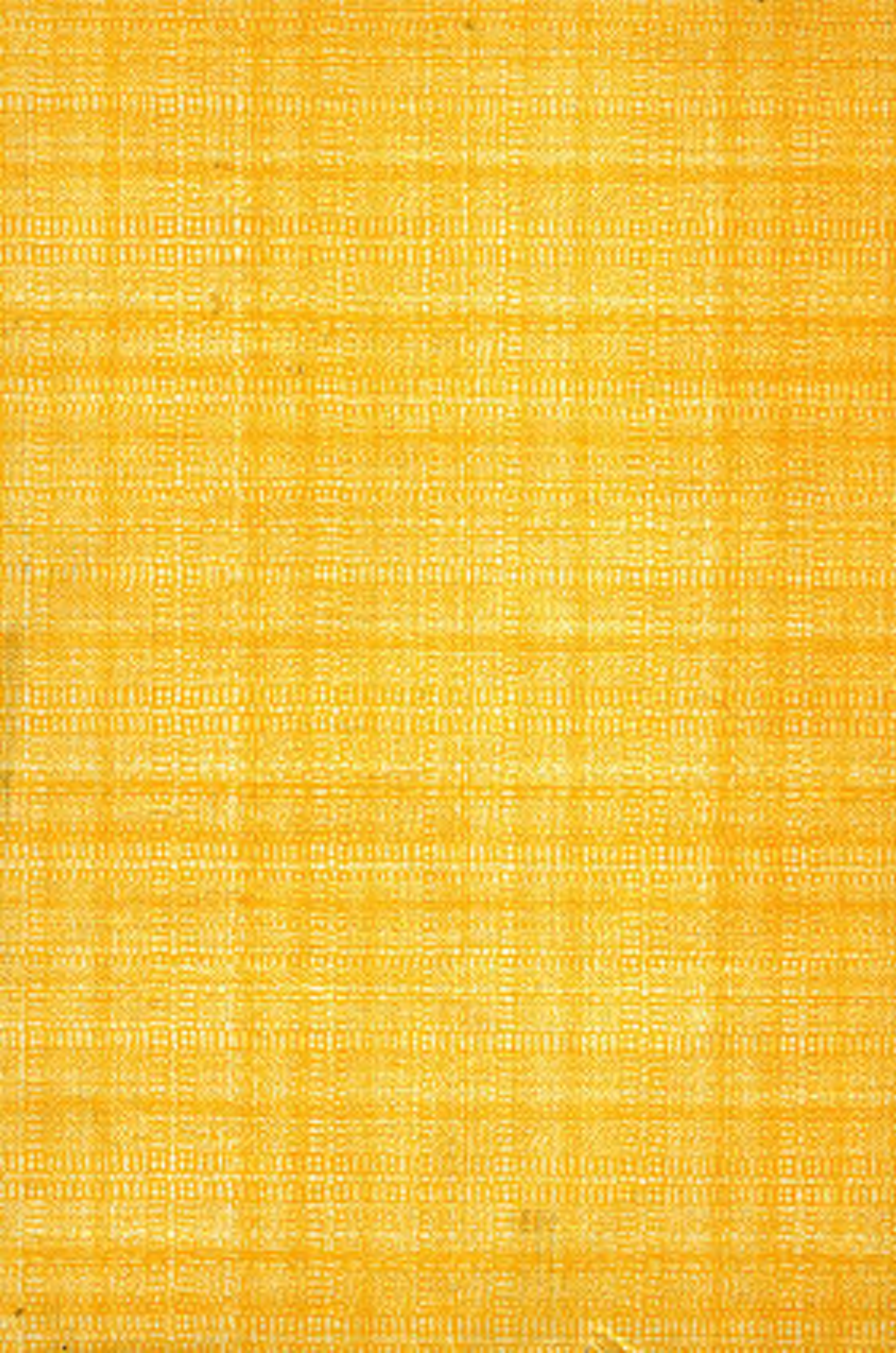

MŘÍŽE KTERÉ ZNAMENAJÍ SVĚT

čili POHRBÍVÁNÍ V ČECHÁCH. A jeho reprízy v bytovém divadle Vlasty Chramostové s policejními důšedky zrovna tak jako za Němcové kdysi, v únosu J.Tomina do psychiatrické léčebny, i v našem společném jednotvárně pestrém umdlévání.

A přece :

I opatrnému profesorovi z druhé strany, nezvyklému polosibiřským duchovně-politickým podmínkám v Bohémii, se podaří v jakoby vynucené etické akci PROFESIONÁLNÍ FAUL.

Natož :

Nám otužilcům by neměla chybět naděje, i kdyby na nás ukazovali prstem s potupným VRAK.

O tom věděl už Jan Dlask v padesátých letech. I mnohem mladší Janino pobrukování má stejný jarní nápěv.

Hospodin pamatuje na Havlíčka i Havla, Boženu Němcovou i Boženu Komárkovou. A jistě na Ottu Bednářovou, Bendu a další přátele za mřížemi.

JIŘÍ RUML

TOM STOPPARD

JULIUS TOMIN

JAN ŠIMSA

JANA PIVOŇKOVÁ

MILAN BALABÁN

P O Z D R A V Y

Z

D O M U C Í S A Ř O V A

Text : Pozdravujte všechny, kteří patří Kristu Ježíši.

Pozdravují vás bratři, kteří jsou se mnou.

Pozdravují vás i ostatní bratři, zvláště ti, kteří jsou z císařského domu.

Milost Pána Ježíše Krista buď s vámi

Flp 4,21-23

zvláště v.22 :

POZDRAVUJÍ VÁS I OSTATNÍ BRATŘI,
ZVLÁŠTĚ TI, KTERÍ JSOU Z CÍSAŘSKÉHO DOMU

řecky :

aspazontai hymas pantes hoi hagioi,

malista de hoi ek tēs Kaisaros oikias

Milí,

slyšeli jsme několik pozdravů plných osobité síly a vlně, pozdravů od bratří a sester, kteří mne uvítali do sboru. Děkuji vám, a také já vás p o z d r a v u j í .

Ano, snad toho mnoho nemůžeme v této studené, mlžnaté a bažinaté době přikryté podivným apokalyptickým světlem, v době zápasů synů světla se syny tmy, v době, kdy ze svých slují a doupat vylézají obrovští hadi a draci, v době, kdy lidé čistých srdcí se pevněji chápou pochozí a kdy neplatí wolkerovské "dřív, než moh, srdce k boji vytasit".. Snad mnoho nemůžeme, jako jednotlivci, jako sbory, jako církve, ale to jedno m ů ž e m e, s m í m e, je nám to d a r o v á n o : Smíme přijmout pozdravy bratří v Kristu, smíme sami druhé pozdravit. Zůstává, a smí zůstat, jaká milost, jaká sláva, s p o l e č e n s t v í bratří a sester, společenství p o z d r a v u j í c í h s e a p o z d r a v e n ý c h.

A tak i já mohu i dnes, v tento veselý den, pozdravit vás všechny, nikoho nevyjímaje, a zvláště toho, který tu 28.2.1960 kázal na tato slova : "Pozdravují vás všichni svatí/ jak stojí doslova v řeckém textu/, zvláště pak ti, kteří jsou z domu císařova"

..... Ale CO JE TO POZDRAV ? Hebrejsky se řekne pozdrav ŠALOM-to je pokoj . Někoho pozdravit - to znamenalo zeptat se na jeho "šalom", na jeho zdraví, sílu, na poměry, ve

kterých žije, a ujistit jej, že Hospodin, který sám je ŠALOM, "zajisté všechno dobře spraví" :Nějako pozdravit - to znamená : předat svou nádej a zmocnit svého bratra jistotou, kterou mně zmocnil Bůh.....

Pozdrav není věc povrchní zdvořilosti, vychází z hloubky, a z čím větší hloubky vychází, tím silněji je skutečným pozdravem. Pozdrav udržuje, přináší zdraví, a někdy i křísí z mrtvých.

II

Pavel píše dopis Filipským. Píše z vězení, podobně jako jiné dva dopisy, které máme dochovány v novozákonní sbírce.

DOPISY Z VĚZENÍ tvoří zvláštní kapitolu našich lidských dějin. Pokud jde o lidi typu apoštola Pavla, pak tvoří tyto dopisy zvláštní, možnou tradici, životodárný příspěvek ke kulturnímu, a především duchovnímu dění. Představují jistoty, které mola rez nekazí a zloději nevykopávají a nekradou. Tyto listy jsou mocným a pronikavým potěšením.

Vzpomeňte kromě PAVLA například na našeho HUSA, AUGUSTU, vzpomeňte z moderních svědků a mučedníků Dittricha Bonhoefferů a Jaroslava Šimsu. Vzpomeňte, jak všichni ti bratři vyjadřovali ve svých dopisech svou úzkost i svou naději.

Pavel je vězněm císařovými.

Mezi badateli není jasno, zda píše z Říma, nebo z Kaisaree, či z Efezu. Stále však jsou dobré důvody k tomu, abychom předpokládali, že Pavel píše přímo ze světovládného, pyšného, "věčného" města, nazvaného v Janově Apokalypse "Babylónem velikým", Nevěstkou opíjející se krví svatých.

Připoután pravicí ke svému strážci nemůže Pavel psát sám, Ať již bylo věznění v Římě volnější či tužší, bylo to jistě silně skličující a deprimující : Podnikavý křesťanský dobrodruh, světoběžník, homo mobilissimus, trčí v římských kasárnách, ačeka. Bezbranný. Ale ne bezmocný. Ne opuštěný. Ne vnitřně zhroucený a zkrachovaný. Dobe, ale ne na dně. Zřícen, ale ne zničen.

EVANGELIUM, které nesl, mu působilo těžkosti, šikany, soudy, procesy. Ale totéž evangelium mu otvíralo dveře, a ty dveře nemohl nikdo zavřít. Jako vězeň přišel do Říma - a vstříc mu spěchají skupinky tamních křesťanů. Ale i ve vězení : Prétoriáni, otrlí vojáci, zjišťují : to není zločinec, to je muž, kterému jde o pravdu. A Pavel tu má styk s propuštěnými otroky, s lidmi společensky deklasovanými, nebo zase i s dušemi vnitřně spřízněnými

A tak vyrůstá kolem Pavla s p o l e č e n s t v í s v a t ý c h, lidí Kristem očištěných od vin a hříchů, rytířů Kristovy věci v římském impériu.

Tak je Pavel, ač zkrušen a nemocen, plný síly a zdraví a pozdravuje "všechny svaté v Kristu". Každého z bratří, každého "svatého" pozdravte, nikoho nevynechte, každému zvlášť vyřídíte :PAVEL TI VZKAZUJE POZDRAV Z ŘÍMA.- Jakou radost musili mít ti bratři z Filip, ze sboru, který Pavel tak vroucně miloval a který tak vroucně a velkoryse miloval Pavla !

Pavel nezdaví jen sám, za svou osobu.

Pozdravy zasílají i ti, kteří, jak Pavel říká, "jsou s ním", bratři, kteří mu byli nablízku, kteří mu sloužili dobrými malými službami, kteří spolunesli jeho utrpení, strážení i riziko jeho poslání.

Takový pozdrav je zvláště cenný.

Solidarita zmíněných bratří vyzařuje obnovující sílu. Lépe se nám dýchá, je nám tepleji a volněji, když se k nám obracejí a předávají nám svůj ŠALOM.

Pavel však připomíná především pozdravy těch, kteří jsou přímo V CÍSAŘOVĚ DOMĚ. Domem císařovým/ OIKIA KAISAROS/ se míní p r é - t o r i u m, kasárna, v nichž sídlila císařova tělesná stráž. Také i tady - kde by to nikdo neočekával - získal Pavel některé svým statným chováním, kristovskou charakterností a čistotou. Malý sbor - přímo v prétoriu, Kristovi vojáci mezi vojáky císařovými . Tělesná garda císařova má muže, kteří opatrují Pavla, císařova vězně .Také někteří z těch cynických, otrlých lidí, lidí bez výhledů, zvyklých na befe, získali ŠALOM -pokoj, zdraví duše, srdce, myšlení. A teď i ONI, jak neslýchané, jak zahanbující, posílají SVŮJ ŠALOM bratřím ve Filipách.

Avšak zmínka o "domě císařově" má asi i širší význam. Domem císařovým jsou poďdaní císařovi, ti, kteří stojí bezprostředně v jeho službách .Konec konců : Není "domem císařovým" celá ř í - š e ř í m s k á, celé impérium ? Nepokládal se Kaisar za pána světa ? A v tomto domě, v tomto světě císařově, jsou ti, kteří náleží "domu" Pavlovu, a ještě přesněji "domu Kristovu".

Co všechno stálo za jménem-pojmem-titulem-programem KAISAR, císař. Celé legendy se pojí ke jménu NERO. NERO CLAUDIUS CAESAR AUGUSTUS ROMANUS - jak vznešeně zní jeho jméno. A jak neomezená byla jeho

moc. Mnoho předních Římanů donutí k sebevraždě, vlastní matku Agrippinu zavraždí. Všechno je dovoleno - ve jménu s t á t u, v zájmu ř í š e, ve jménu neomezené moci vládce a úzkého kruhu kolem ~~sebe~~ něho .Co všechno patřilo k jeho "domu" nazývanému IMPERIUM ROMANUM. Dnešní mocné národy a státy, celá Francie, Španělsko, Velká Británie, Ilýrie až po Dunaj, Německo po Labe, Afrika až po neproniknutelné pouště, Řecko, Thrákie, Sýrie, Egypt, celá Malá Asie, území mezi Černým a Kaspickým mořem..

Ale v tomto domě je v ě z e ň P a v e l a jsou tu jeho s v a t í. V tomto domě jsou ti, kteří mají pouta, lidé, kterým jsou zacpávána ústa .A přece : právě oni šíří a připravují s v o b o - d u, m i l o s r d e n s t v í, s p r a v e d l n o s t. Jsou tu ti, kteří svou v í r o u a n a d ě j í zdraví a uzdravují všechny uražené a ponížené, toužící, hledající, žíznící.

Pavlovo slovo vyzařuje nejen ironii a jistou hořkost, ale i v í t ě z s t v í. V jeho pozdravu zní : Díky, haleluja ! Také zde, ve stínu krutovládne moci, sebezbožnění a babylónské pýchy, je osada věrných Božích, p ř e d m o s t í K r i s t o - v a s v ě t a. V mocenské síře Neronově je budován DŮM BOŽÍ.

Není místa, kam by EVANGELIUM neproniklo .Není zdi, opony, hrani-~~xx~~ za něž by se nedostal paprsek světla.

JEŽÍŠ, NE CĚSAR -stále musím myslet na tuto maximu Tomáše G. Masaryka. Dějiny netvoří proslulí obávaní vládcové, faraoni, babylónští králové, napoleoni, hitlerové, stalinové, heydrichové, novotní, mocní tajemníci m-ocných stran. Dějiny tvoří Josefové egyptští, Danielové babylónští, němečtí Schneiderové, Niemöllerové a Bonhöffrové, čeští Jaroslavové Šimsově a Janové Palachové. Dějiny tvoří- připomínám tu myšlenku E. Rádl - HODNÍ LIDÉ. Bůh působí "skrze zákonodárce, skrze básníky, proroky, filosofy, skrze evangelium, skrze učedníky Ježíšovy, první křesťany...a také skrze dnešní hodné lidi" .

Tak působí b e z b r a n n ý B ů h reprezentovaný spoutaným Pavlem posilujícím svým listem a hojivými pozdravy sbor ve Filipách.

Tak i dnes nás pozdravují všichni věrní Kristovi svědkové, obklopují nás a posilují nás svou nadějí. Předávají nám svůj pozdrav, svůj SALOM- a zvou nás, abychom i my spolu s nimi buďovali v d o m ě c í s a ř o v ě d ů m K r i s t ů v.

Co je podstatné ? Neuhasínající naděje, zahanbuující iniciativa, trpělivé vytváření malých společenství na všech rovinách společnosti, v níž žijeme, že KYRIOS-PÁN není KAISAR, nýbrž JEŽÍŠ,

J e ž í š s á m !

Ježíš Kristus stojí za všemi pozdravy bratří z Říma.

On, který je POKOJ NÁŠ , vyřizuje pokoj, dává pokoj křesťanům ve Filipách - i nám, kteří jsme se tu dnešně sešli.

JEŽÍŠŮV POZDRAV tlumočí Pavel liturgickou formulí strohé gotické krásy, rajske čistoty a exchatologické síly :

"Milost Pána Ježíše Krista buď s vámi "

To je pozdrav poslední i první.

Ten Ukřižovaný, Odklizený, ani Židy ani pohany Neprokádrovaný Ježíš, s rukama přibitými ke dřevu kříže, nám žehná.

Jeho ŠALOM nás proniká a nese, uzdravuje a křísí.

Přijměme pozdrav bratří z Říma, pozdrava apoštolův a pozdrav Ježíšův.

III

Pravda Evangelia vítězí, i když je načas spoutána jako Pavel v Římě. I když je přibita na pranýř . I když je pohřbena. Boží pozdrav je NADĚJE, KTERÁ NEZAHANBUJE.

Dovolte, abych ukončil úryvkem z jednoho dopisu psaného rovněž z vězení. Je to dopis ROSY LUXEMBURGOVÉ, jedné z největších postav německého dělnického hnutí. Dopis byl napsán v květnu 1917 z Wronki.

" Pak mne zase zavřeli v šest jako vždy, a já seděla s tupým tlakem v hlavě u okna, neboť bylo dusno, a dívala se nahoru, kde pod bílými beránkovitými oblaky na pastelově modrém pozadí v závratné výši se ~~XXXXXXXX~~ proháněly vlaštovky a zdálo se, že rozkrajují špičatými křídky vzduch jako nůžkami. Brzy se však nebe zatemnilo, všechno utichlo a přišla bouřka s prudkým lijákem a dvěma burácivými údery hromu, při nichž se všechno zachvělo. Pak následoval obraz, který zůstane pro mne nezapomenutelný. Bouřka opět brzy přešla, nebe se zatáhlo silnou jednobarevnou šedí, tupý, bledý, přízračný soumrak zahalil zemi, bylo to jako by visely dolů husté šedé závoje ; déšť padal zcela tiše a rovnoměrně na listy, znovu a znovu se zablýsklo v purpurově olovené šedi a vzdálené hřmění se ozvalo vždy znovu jako poslední slabé vlny příboje. A uprostřed do této celé strašidelné nálady se ozval náhle před mým oknem na javoru tlukot slavíka ! Uprostřed všeho toho deště bouřil jako jasný zvon, zpíval jako v opojení, jako posedlý, chtěl přehlušit hrom a vyjasnit soumrak - nikdy jsem neslyšela něco tak krásného. Jeho zpěv působil na pozadí střídavě oloveného a purpurového nebe jako stříbrné mihotání. To bylo tak tajemné, tak nepochopitelně krásné a já opakovala mimoděk poslední verš oné Goethovy básně:

"O kéž bys tu byl !"

"Pozdravte všechny, kteří patří Kristu Ježíši.

Pozdravují vás bratři, kteří jsou se mnou.
Pozdravují vás i ostatní bratři, zvláště ti,
kteří jsou z císařského domu.

Milost Pána Ježíše Krista buď s vámi."

záznam kázání MBalabána v instalační
den v Radotíně 17.10.1971
vytečkování = neuváděné věty

tóda láél

o v e ř e j

DO NOVI JSI VYBĚHL

JAK DÍTĚ DO LETNÍHO RÁNA

NEZTRAŽ SE

KŘEČEMI KRÁSNÝCH VIZÍ NA PRAHU NOCI

SCHVÁCEN

O VĚŘEJ DVEŘÍ SE OPÍRÁŠ

NA VZKRÍŠENÍ ČEKÁŠ

NOC NEPROS

VYJDE DEN

Jan Šimsa 1950

Vážený pane ministře,...ale ne,tak jsem už jednou začínal a stejně mi nikdo neodpověděl.Tedy rovnou : Bylo nepochybně zjištěno,že 25.ledna 1980 jistá Božena Němcová, rozená Barbora Panklová, hodlá v soukromém bytě -Čelakovského sady č.10 -verbálně ohrozit stávající režim jednak sama,případně za přítomnosti svých přátel. Jmenovaná se narodila v únoru 1820 ve Vídni a od ledna 1862 se údajně zdržuje na vyšehradském Slavíně. Zamýšlenou trestnou činnost se pokouší krýt předstíráním, že jde o jakési literární večery. Neprodleně byly proto podniknuty nezbytné bezpečnostní kroky.

Již dávno dotyčná v dopise přiznala :"Kdybych měla volit, tedy bych si přála narodit se znova as za dvě stě let, nebo ještě později, neboť nevím, bude-li do té doby takový svět, v jakém bych já chtěla žít s rozkoší." Z uvedeného vyplývá, jak hluboce pohrdá nejen tím, co bylo, ale i tím, co je dnes. Je proto důvodné podezření, že není zdaleka tak mrtvá, jak předstírá a předem pečlivě připravovaná účast ve výše označeném domě určité pochybnosti jen potvrzuje.

"Policie upřela svůj bdělý pohled i přes hřbitovní zeď. A tak v době, kdy impérium povážlivě praská ve švech a volá po troše zdravého rozumu namísto bachovského daltonismu, v té době písaři a úředníci, špiclové a důvěrníci, referenti a komisaři, přednostové odborů i šéfové fundamentální instituce ve dvou metropolích říše vyzvídají a slídí, vyšetřují a vyslýchají, protokolují, korespondují a na všech úrovních neúnavně jednají o každé podrobnosti a okolnosti...o tom, co kdo řekl nahlas nebo jenom napůl úst, jak se kdo tvářil a co je možno dedukovat z odpozorované grimasy, o povážlivých tendencích a varovných jevech, o průběhu a ohlasu, o chování, konání a jednání osob, které jmenovaného aktu využily pro své nekalé záměry a cíle."

Nic se nedejte mýlit skutečností, že jde o úřední reakci na pobuřující pohřeb jejího syna Hynka v říjnu 1853. Datum není směrodatné, nýbrž obsah. Nutno zasáhnout neprodleně. Akce Božena byla zahájena již v odpoledních hodinách toho dne. Uniformovaní strážci berou schody po dvou, ani je nepočítají, tíží je zbraně a vysílačky, nikoli však svědomí, mají rozkaz. Jdou ještě o patro výš až k půdě a čekají, kdo přijde. Každý návštěvník musí prokázat svou totožnost. Je tedy naděje, že ani Ona neunikne bdělé pozornosti. Kdyby se snad chtěla zdráhat, bude odvezena.

Však si na Ni konečně posvítíme. Ty volnomyšlenkářské názory ji přijdou draho.

Už někdo jde...ach ne, to je přece Johanka. - "Co zneklidňuje tvé krásné, moudré oči, Johanko? Ten člověk před domem? Čeho se lekáš? Hlídá mne a mé řídké hosty. Čím si lámeš hlavu? Vlastně máš pravdu. Mne má hlídat a vám nahánět strach. Nezdá se ti možné že by jen tak obtěžovali bezúhonného člověka - jenom za neopatrné slovo, za odlišný názor, kvůli podezřelým stykům s mladými radikály? Mně je s nimi dobře...nikdy mi nebylo moc volně mezi těmi moudrými a rozšafnými, kteří své zbabělosti říkají odpovědnost. Slušní lidé se nade mnou nepohoršují, že nesdílím jejich názor, ale že svůj vlastní říkám nahlas."

Perlustrace byla trapná. Vždyť na návštěvu přišla Johana Mužáková, známá jako Karolína Světlá. A navíc to vypadá, že s podezřelou příliš nesouhlasí: "Co se tvé nezkrotné troufalosti zdá zbabělé, to je pro normálního člověka naopak známka obvyčejné zdrženlivosti, každý slušný člověk se policii zdaleka vyhne. A jestli tobě je jedno, že tě hlídají, že vás takhle znemožňují před očima vážených lidí, vašich opravdu dobrých přátel - já nechápu, jak se můžeš usmívat. Nebo snad považuješ tajného u dveří za jediný opravdový důkaz vlastenectví? A my ostatní jsme horší...? My nejsme tak dobří Češi, my snad zrazujeme svůj národ jen proto, že nás věčně hehóní policajti? Je možné zůstat příkladným Čechem a přitom žít s monarchií v tichém příměří. Stačí jen trochu zdrženlivosti. Nevystavovat v pravé poledne svůj temperament na ulici - prostě zbytečně neprovokovat."

Správná řeč, že příslušníci...ale to už se na schodech ozývají kroky dalších návštěvníků. Vstupujeme toho pátku do starobylého domu povzbuzení mozaikovým SALVE na dlažkách chodby a šlapeme těch 119 schodů, než nás strážci zastaví. Občanské legitimace. Zatím vás jen zapíšeme. Do bytu nesmíte. To vám vysvětlí ten, který to vysvětlil nám. Máme takovou vymoženost dvacátého století. Vysílačka tiše vrká. Chvilí to potrvá, schodů je přece jen mnoho. Už jsou tu fešáci v civilu, dole jsme si jich zapomněli všimnout nebo snad seděli v autech.

Žárovka na chodbě zhasíná, osvětlu obstarává příslušník. Zmačkne knoflík na zdi a hned je více světla. Jak je to dnes snadné, pane Goethe. Ano, i vy jste tu citován: "Šedá je, příteli, všechna teorie a jen košatý život strom se zelená." Tak vítá hostitelka přítele, kterého tři roky neviděla. Proč dlouze líčit, co se za ty tři roky

jeho nucené nepřítomnosti v našem životě změnilo ? Vidí to teď na vlastní oči .Uniformy kolem nás jsou skutečně zelené. Největší fešáček místo slíbeného vysvětlení jen řekne: Rozejděte se ! Nemá to cenu...ó-ne sranda.

Posledními dvěma slovy chtěl naznačit, že zatím jedná po dobrém. Ryzí slova orgána. Sám příslušný ministr by je měl ocenit, pochází přece z rodiny knihomilů, jimž skvosty rodné mluvy nebyly cizí. Ale doby pokročila. Oni kdysi tiskli knihy paní Boženy a věděli, že "honorář za Babičku činil 158 zlatých, 93 a půl krejcarů". On zase zase může snadno zjistit, že "konfidentka, která autorku sledovala a odezdala pak sotva deset stránek neslaných nemastných relací, dostala v průběhu čtyř měsíců o zlatku víc". Každý zkrátka ví své.

Jestlipak vůbec přijde ? Čekají na Ni až do devíti večer. Už je přichystána závěrečná řeč. Stačí si jen vzpomenout na pátera Štulce: "Kdyby poslední vaše slovo mělo znít odmítavě, byl bych nucen použít jiný způsob, jak vás přesvědčit. Bůh ví, že nechci hrozit ani nutit. Ale vím o jistém prostředku..." A ještě : "Jste osoba nebezpečná, vaše jednání, vaše činy ruší soulad a pokojné soužití celého národa !"

Tak proto je stíhána, teď už tomu rozumím. "Hluboké ticho za hřbitovní zdí" je podezřelé. Vůbec všechno kolem Ni je velmi podezřelé . Dva návštěvníky proto preventivně odvázejí desítky kilometrů daleko, aby je tam za Řáholcem ponechali tmě a náhodě. Už po několik staletí se česká historie opakuje jako téměř nepřetržitý sled pořád stejných událostí . Příště neunikne ani ta buřičská episovatelka. Bude patrně odvezena na vykázané místo mimo hlavní město gubernie, neboť endlézunk nelze příliš odkládat. Ó-ne sranda.

26.leden 1980

P.S. Podtržené citace vyznačené uvozovkami měly toho dne zaznít v bytě Vlasty Chramostové.Obrazy ze života Boženy Němcové pro ni a její přátele literárně zpracoval František Pavlíček pod názvem "Dávno, dávno již tomu" jako Zprávu o pohřbívání v Čechách .

p o b ř e ž í

ani vítr který smítá
ani vlny co utíkáje
ani moře přílivu a odlivu
ani hladíci voda
ani oběť co vyplave
ani doutnající popel
ani slovo co nemá mýsl
ani přítelkyně
ani pouto

j e s t

p o b ř e ž í

p r o

d i s k o n t n ě h o

l o d n í k a

Janapivoňková 1977

TOM STOPPARD

PROFESIONÁLNÍ
FAUL

Přeložil Michal Schonberg

Věnováno Václavu Havlovi

Osoby :

Anderson

McKendrick

Chetwyn

Hollar

Broadbent

Crisp

Stone

Kapitán /Muž 6/

Policiista /Muž 1/

Policiista /Muž 2/

Policiista /Muž 3/

Policiista /Muž 4/

Policiista /Muž 5/

Paní Hollarová

Sáša /desetiletý/

Grayson

Chamberlain

Franceuz

Předseda

Recepční, ženy obsluhující Výtah,

vrátné, tlumočníci, celníci, policie, atd.

I. KABINA DOPRAVNÍHO LETADLA ZA LETU

Kabina druhé třídy dopravního tryskového letadla. Zajímají nás zejména dva cestující. ANDERSON je universitní hodnostář, profesor typu, s jakým se setkáváme v Oxfordu či v Cambridgi. Je mu přibližně šedesát let, Hledíme-li uličkou směrem k zadní části letadla, sedí na sedadle do uličky na levé straně. MCKENDRICK má také místo do uličky, ale na opačné straně a o řadu před Andersonem. MCKENDRICKOVI je přibližně čtyřicet. Je to rovněž univerzitní typ, kdežto však ANDERSON působí dojmem velice vybraného člověka. MCKENDRICK je hrubšího zrna.

MCKENDRICK sedí v poslední řadě kuřáckého oddělení a ANDERSON je v první řadě nekuřáků, zády ke směru letu. V letadle není moc lidí. Tři sedadla přes uličku od ANDERSONA jsou prázdná. Sedadlo napravo od ANDERSONA je také prázdné, ale o místo dál, u okna, sedí SPÍCÍ MUŽ. Na prázdném sedadle mezi ANDERSONEM a SPÍCÍM MUŽEM je pornografický časopis typu Penthouse, obálkou dolů, takže na ni není vidět.

Cestující právě dojíždají. Mají před sebou podnosy, na jakých se v letadle servíruje.

MCKENDRICK odloží vidličku a zapálí si cigaretu.

ANDERSON si otře ústa ubrouskem a odloží jej. Mimevolně se rozhlédne a spatří časopis. Všimne si SPÍCÍHO MUŽE.

MCKENDRICK má na vedlejším sedadle aktovku, z níž vyjme lesklou brožuru. Je to bohatě vypravený program filosofického kongresu. Na obálce čteme: "Colloquium Philosophicum Prague 77". ANDERSON má pod svým podnosem stejnou brožuru jako MCKENDRICK. Vytáhne ji, zběžně si ji prohlédne a pak ztratí zájem. Obrátí pozornost zpět k časopisu na sedadle. Otočí jej a všimne si nahé ženy na obálce. Zvedne časopis, pohlédne znovu na spícího muže, pak otevře časopis na stránce plné barevných fotografií. Buď vědomě, nebo bezděčně drží brožuru tak, že jí časopis zakrývá.

MCKENDRICK, který se nenuceně rozhlíží, spatří dvojče své brožury.

MCKENDRICK Cvak

/ANDERSON zahanbeně vzhledne./

ANDERSON Ach ...

/ANDERSON zavře časopis a stříhí ho pod pednos, obálkou nahoru. MCKENDRICK se chová přátelsky, skoro vesele. ANDERSONOVO chování je poněkud zdrženlivé./

MCKENDRICK Nevěděl jsem jistě, jestli jste to vy. Moc se vám to nepodobá.

ANDERSON Ujišťuji vás, že takhle skutečně vypadám.

MCKENDRICK Myslel jsem vaši fotografii. /Otevře svou brožuru, v níž jsou malé fotografie a črty mužů a žen, kteří budou přednášet na kolokviu./ Na fotce vypadáte mladší.

ANDERSON Asi je to stará fotografie.

/MCKENDRICK vstane a jde si přesednout na prázdné místo přes uličku od ANDERSENA./

MCKENDRICK /přesedá si/ Bill McKendrick.

ANDERSON To je divné.

MCKENDRICK Skutečně?

ANDERSON Mladý, tudíž stará. Stará, tudíž mladý. Je to divné jenom na první pohled.

MCKENDRICK Je tak. To je.

/ANDERSON vytáhne z kapsy zápisník s tužkou, něco si zapisuje a přitom hovoří./

ANDERSON Druhému pohledu se říká lingvistická analýza. Hodně kolegů dneska zdůrazňuje, že nemíníme vždycky to co říkáme, i když se nám podaří říci, co míníme. Já osobně jsem zcela ochoten tomu věřit. /Dopíše, a zavře zápisník. Podívá se neklidně z okna./ Všiml jste si, jak se ta křídla houpu? Já se vždycky snažím dívat jinam, ale pokaždé mě to znova neodolatelně přitahuje. Kdyby se ta křídla tak nehoupala, vůbec bych nebyl za letu nervózní. Solidní ocel. Tlustá jak bankovní trezor. Ohýbá se jako větev. Je to nepřirozené.

Obchází mě mráz, jako kdybych uviděl, že se kouř z vaší cigarety odráží od stropu a láme se ve dví jako rohlík. Mimechodem, jste v nekuřácích.

MCKENDRICK Promiňte.

/MCKENDRICK zamáčkne cigaretu. ANDERSON zastrčí zápisník do kapsy./

ANDERSON Ano, já rád sbírám kuriozity pro bratry jazykovědce. To máte, jako když nabízíte pytlák s hašlerkami. Jsou hrozně vděční. /Něco ho napadne./ Mimechodem, tak mě napadá, vy nejste lingvista, že? /Zdá se, že otázka MCKENDRICKA překvapila a pobavila./

MCKENDRICK Ne. Já jsem McKendrick.

ANDERSON Budete přednášet?

MCKENDRICK Ano. Teda: nic nového. Spíš takový přehled mého písečku. Co běžně dělám, víte ... ?

/MCKENDRICK sonduje ANDERSONA, ale ten, jak se zdá, nezabírá./

ANDERSON To je v pořádku.

MCKENDRICK Možná že jste viděl některé moje věci ... ?

/ANDERSON si nyní uvědomí situaci a kaje se./

ANDERSON Jistě - podle všeho ano. Omlouvám se. Vaše jméno je mi velice povědomé. Vím, že bych měl mnohem víc číst filosofické časopisy, a častěji jezdit na tyhle mezinárodní seče. Ale není prostě čas. Nemělo by se nám říkat profesori. Jsme spíš něco na způsob fakultních rozdílečů almužen.

MCKENDRICK Aspoň vám teda moje přednáška řekne něco nového. My jsme vlastně jediní Angličani, kteří tam jedou, tak říkajíc, s troškou do mlýna. Předpokládám, že spousta lidí tam bude jenom proto, že je to gratis, a taky aby se povyrazili. Dokonce vidím, že jednoho takového máme s sebou. Táhle vzdau.

/MCKENDRICK kývne hlavou k zadní části letadla. ANDERSON se otočí, aby se podíval. CHETWYN tam spí v poslední řadě v sedadle do uličky. Je mladší než MCKENDRICK, subtilnější

a uhlazenější. ANDERSON zašilhá dozadu k CHETWYNOVI./
Znáte prahu?

ANDERSON /otráveně/ Osobně ho neznám. Jenom podle jmé-
na /Pak mu dojde co říká/ A tak, Prahu. Promiňte. Ne, nik-
dy jsem tam nebyl. /Krátká odmlka./ Nebo byl? Jednou jsem
dostal doktorát honoris causa v Bratislavě. Přestupovali
jsem v Praze. /Pomlka./ Ale mohlo to být také ve Vídni.
/Pomlka. Podívá se z okna./ Houpy hou.

MCKENDRICK To je Andrew Chetwyn. Znáte ho?

ANDERSON /otráveně/ Osobně ho neznám.

MCKENDRICK Já ho neznám osobně. Víte vůbec co dělá?

ANDERSON Aní ne.

MCKENDRICK /podezíravě/ Slyšel jste o něm?

ANDERSON Přesně řečeno, neslyšel.

MCKENDRICK Aha. V poslední době se o něm hodně mluvilo.

ANDERSON Nedělá on do etiky?

MCKENDRICK Tvrdí, že Aristoteles měl všechno více méně
správně vymyšlené, a že Svatý Augustin to zmodernizoval.

ANDERSON To se nedivím, že si ho v branži všimli.

MCKENDRICK Ale ne, nejde o jeho teorie. Mám na mysli
politiku. Dopisy Timesům o persekuci profesorů se jmény,
která nejde vyslovit. Divím se, že mu Češi dali vízum.

ANDERSON V Československu se dějí ~~xxx~~ jisté věci, které
jsou z etického hlediska pochybné.

MCKENDRICK To ano. Bezesperu.

ANDERSON Nesmíme předstírat, že tomu tak není.

MCKENDRICK Jistěže. Tedy, já nepředstírám. Moje vlastní
pole je velice politické. Myslím samozřejmě: v důsledcích.
Stejně jako vaše. Těším se na vaši přednášku.

ANDERSON Děkuji. Váš příspěvek bude jistě také velice
zajímavý.

MCKENDRICK Pokud jde o to, já myslím, že o problému
fikcí se dá ještě hodně říci.

ANDERSON Budete o tom hovořit?

MCKENDRICK Já ne - o tom budete přece hovořit vy.

ANDERSON Skutečně? /Podívá se krátce do brožury./
Skutečně.

MCKENDRICK "Etické fikce jako etická základy".

ANDERSON Ano. Abych se vám přiznal, mám ke své cestě do Československa ještě jeden skrytý motiv. Tak trochu zlobím.

MCKENDRICK Zlobíte?

ANDERSON Z etického hlediska. Československá vláda mi konec konců platí cestu.

MCKENDRICK A co ... ?

ANDERSON Myslím, že vám to raději neřeknu. Když vám to totiž řeknu, udělám z vás spoluviníka, ať chcete nebo nechcete. Eticky vzato, měl bych vám poskytnout příležitost, abyste se mohl rozhodnout, jestli chcete nebo nechcete.

MCKENDRICK Tak proč mi ji nedáte?

ANDERSON Musel bych vám to říct ... Slepá ulička.

/MCKENDRICK si to pomalu srovnává v hlavě a nemůže skrýt zvědavost./

MCKENDRICK Poslechněte ... pane kolego, jestli to má co dělat s politikou, to by mě skutečně moc zajímalo.

ANDERSON Proč? Vy děláte do politiky?

MCKENDRICK Člověka přirozeně zajímá, co se v těch končinách děje. Mám o tom ovšem taky profesionální zájem. Zabývám se filosofickými domněnkami společenských věd.

ANDERSON To je jistě nesmírně zajímavé. Co to vlastně je?

MCKENDRICK /poněkud dotčeně/ Snad vám to zítra odpoledne poněkud osvětlí moje přednáška.

ANDERSON /zděšen/ Zítra odpoledne ? Sakra, to je směla. Zítra odpoledne tam zrovna nemůžu jít. To mě ale opravdu mrzí.

MCKENDRICK /chladně/ To nevadí.

ANDERSON Jistě budou k dispozici kopie.

MCKENDRICK Jistě.

ANDERSON Takže váš obor je sociální filosofie, kolego -

MCKENDRICK /stroze/ Více méně.

ANDERSON /se zdvožilým zájmem/ Kolego McCarthy ...

MCKENDRICK McKendrick.

ANDERSON ...co je nového u vás v ... ehm ...

MCKENDRICK Stoke.

ANDERSON /nadšeně/ Stoke! Výtečná universita, pokud vím.

MCKENDRICK Vy moc dobře víte, že by vás tam nedostali ani párem volů.

/ANDERSON zauvažuje o řečeném/.

ANDERSON I kdyby to byla pravda, tedy, že by mě někam nedostali ani párem volů, to, pokud vím, ještě neznamená, že by taková instituce nebyla vynikající.

/MCKENDRICK, ačkoliv mu není do smíchu, se poněkud nahořkle usměje./

MCKENDRICK To se vám povedlo.

/LETUŠKA prochází uličkou a odebírá cestujícím prázdné podnosy. V průběhu MCKENDRICKOVY nadcházející repliky LETUŠKA sebere ANDERSONUV podnos a ukáže se obálka pornografického časopisu. LETUŠKA odejde./ Vtip a paradox.

Blaženost ze slov. Povolání pro gentlemany. Vyšší odrůda civilizace přetrvává, živa a zdravá na starších universitách. Mimochodem vidím, že se vám líbí kozičky a prcinky.

ANDERSON /zahanben/ Totiž ...

/Zvrat v situaci MCKENDRICKA značně rozveselí./

MCKENDRICK A to víte, že vás tam s tímhle nepustí? Budete to muset schovat.

ANDERSON Totiž, tohle není moje.

MCKENDRICK Znáte to: západní dekadence. Marxisti jsou hrozně prudérní. Já to můžu říct, protože já mám tak trochu taky takové sklony.

ANDERSON Nepovídejte!

MCKENDRICK Aby ovšem nedošlo k omylu: když říkám že jsem marxista ...

ANDERSON Ach tak!

MCKENDRICK ... tak tím nechci říci, že podpisuju všechno, co se ve jménu marxismu dělá.

ANDERSON Ne. To jistě ne. V takovém zájmu není nic neslučitelného se socialismem. Právě naopak. Těhle vždycky bývala výsada beháčů.

MCKENDRICK Právě naopak. Proto by mě zajímala každá činnost, která zrovna nebude na programu. V tom ohledu jsem zcela bez předsudků.

ANDERSON /Popleten/ Jistě, ovšem, to já taky.

MCKENDRICK Pokud se marxismu týče, já si leccos dovolím.

ANDERSON Já vám řeknu, stejně je to zvláštní jak cestování rozšiřuje obzery v úplně jiném smyslu, než v tom známém přísloví. Jedině na letištích a nádražích v sobě člověk objeví zvědavost ohledně ero - ero- erotiky, chci říct, neslušných časopisů.

/MCKENDRICK si uvědomí, že každý mluvil o něčem jiném./

MCKENDRICK Možná že jste si všiml některých mých článků.

ANDERSON /ohromen a zaujat/ Vy píšete do -? /Dojde mu smyl a ovládne se./ Myslím - ty vaše-články- jak jsem už řekl, jsem poněkud pozadu, pokud jde o filosofické ...

/MCKENDRICK se vrátil na své původní místo a zaloví v aktovce. Vzápětí se vytasí s jiným pornografickým časopisem a podá jej přes uličku ANDERSONOVI./

MCKENDRICK Jeden mi otiskli v tomhle - strana šedesát jedna. Krátká povídka. Science fiction. Science fiction a sex. Sladký život. A samozřejmě, filosofické předpoklady sociálních věd.

ANDERSON /ochable/ Děkuji vám.

MCKENDRICK Můžete si to nechat.

/ANDERSON/ opatrně listuje stránkami plných nahých žen./
Zajímalo by mě, jestli tam budou nějaké pořádné ženské.

2. HALA V PRAŽSKÉM HOTELU

Jsem blízko recepčního pultu. ANDERSON, MCKENDRICK a CHETWYN právě dorazili společně do hotelu, snad ještě s jinými účastníky. Jako zavazadla mají pouze kufříky a aktovky. MCKENDRICK se domlouvá s úředníkem u pultu. Hala

by měla být poměrně velká; měly by tam být výtahy, atd.; Měla by být dost prostorná, aby se v ní nenápadně skryl MUŽ, který opatrně pozoruje naše tři Angličany. Tomuto MUŽI je třicet pět nebo méně. Je ošuměle oblečen, ale nevypadá jako pobuda. Jmenuje se PAVEL HOLLAR. V hale je dost lidí a špatně zásobený novinový stánek. ANDERSON hovoří s CHETWYNEM.

ANDERSON /s opravdovým zájmem/ Birmingham! Skvělá univerzita. Máte tam výtečné lidi.

/Hotelový ÚŘEDNÍK přistoupí k pultu, kde stojí MCKENDRICK v čele fronty. ÚŘEDNÍK a ostatní Češi, kteří vystupují v tomto scénáři, přirozeně hovoří anglicky s přízvukem, ale ten se text nesnaží reprodukovat./

ÚŘEDNÍK Třetí patro. Pan doktor McKendrick. To jsou vaše zavazadla?

MCKENDRICK /spěšně/ Já si je odnesu sám. Mohu dostat klíč?

ÚŘEDNÍK Třetí patro. Pan doktor Anderson. Deváté patro. Máte tady dopis. /ÚŘEDNÍK podá ANDERSONOVI zalepenou obálku a klíč. Zdá se, že ANDERSON dopis očekával. Vezme jej a poděkuje ÚŘEDNÍKOVÍ./ Pan doktor Chetwyn, deváté patro. Všichni tři filosofové jdou k výtahu. PAVEL je sleduje pohledem. Dojdou k výtahu, ANDERSON se rozhlédne a vidí dva muže stojící opodál, třeba u novinového stánku. Tito dva muži se jmenují CRISP a BROADBENT. CRISP vypadá velmi mladistvě. Je mu dvaadvacet. Má na sobě poněkud křiklavý, ale přesto velice elegantní oblek a kravatu. BROADBENT je mladý plešatící třicátník. Je ve flanelových kalhotách a v saku. CRISP je poněkud malé postavy. BROADBENT je vysoký a masivní. Oba však působí dojmem dobré tělesné kondice.

ANDERSON Podívejte se, vidíte je? Broadbent a Crisp.

/V té chvíli se otevře výtah. ANDERSON vstoupí dovnitř a ukáže svůj klíč starší ženě ŽENĚ, která výtah obsluhuje.

MCKENDRICK a CHETWYN udělají totéž. Přitom:/

CHETWYN Kdo? /Spatří a pozná je./ Opravdu! Jsou to oni!

MCKENDRICK /Vidí je./ Kdo?

CHETWYN Crisp a Broadbent. Patrně je tu také ubytovali.

MCKENDRICK Crisp? Broadbent? Ten mladík, co stojí u stánku?

ANDERSON To je Crisp.

MCKENDRICK Pane Bože, oni jsou čím dál tím mladší.
/Dveře výtahu se zavřou. Ve výtahu./

ANDERSON Crispovi je dvadvacet. Broadbent už je trochu starý, ale Crisp je podle mého názoru nový génius.

MCKENDRICK Vy ho znáte?

ANDERSON Osobně ne, ale sleduji ho už dva roky.

CHETWYN Je z Newcastlu, ne?

ANDERSON Ano.

MCKENDRICK Nikdy jsem o něm neslyšel. Jakoupak tam hraje roli?

ANDERSON Dříve se tomu říkalo být na levém křídle.
Broadbent je ve středu. Ten hlavně čeká na příležitost.
/Výtah zastavil ve třetím poschodí/.

/K MCKENDRICKOVI:/ Vaše patro - buďte zdrav.

/MCKENDRICK vystoupí z výtahu a rozhlédne se/.

MCKENDRICK Myslíte, že pokoje se dají odposlouchávat?
/Dveře výtahu se zavřou a MCKENDRICK za nimi zmizí.

ANDERSON a CHETWYN jedou chvíli mlčky./

ANDERSON Jak to řekl Aristoteles - že čím výš člověk vystoupí tím hloub spadne ...?

CHETWYN Hovořil o tragických hrdínech.

/Výtah zastaví v devátém poschodí. ANDERSON a CHETWYN vystoupí./

Já bydlím táhle. Restaurace je v přízemí. Moc velký výběr nemají, ale jinak to ujde.

ANDERSON Vy už jste tu někdy byl?

CHETWYN Ano. Snad se ještě uvidíme, pane profesore.

/CHETWYN odchází chodbou na opačnou stranu, než kde bydlí ANDERSON./

ANDERSON /Sám k sobě/ Pane profesore?

/ANDERSON jde podle šipky ke svému pokoji./

3. ANDERSONOVUV POKOJ V HOTELU

V pokoji je postel, skříň a truhla. Také telefon. Z pokoje vedou dveře do koupelny.

ANDERSON vybaluje. Odloží prádlo do zásuvky a zavře ji. Na posteli leží otevřený kufr. ANDERSON obrátí pozornost k skřevce a vytáhne z ní MCKEDRICKUV časopis. Rozhlédne se a přemýšlí co s ním. Někdo zaklepe na dveře. ANDERSON hodí pornografický časopis do kufru a zamkne jej. Jde otevřít. Venku stojí PAVEL HOLLAR.

ANDERSON Prosím?

HOLLAR Já jsem Pavel Hollar.

ANDERSON Ano?

HOLLAR Pan profesor Anderson?

/HOLLAR je Čech a mluví anglicky s přízvukem/.

ANDERSON Hollar? Můj bože, jste to vy! To je ohromné! Pojdte dál.

HOLLAR Děkuji. Promiňte že -

ANDERSON Neomlouvejme se - to je ale milé překvapení. Jak vidíte, právě jsem dorazil. Posadte se, jestli máte kam. Jak se máte? Co děláte? Bydlíte v Praze?

HOLLAR Ano.

/ANDERSON zavře dveře/.

ANDERSON Tak, tak. Tak, tak, tak, tak. Jak se vám daří? To už musí být nějakých deset let, co - ?

HOLLAR Ano. Deset. Promoval jsem v sedmašedesátém.

ANDERSON Vy jste byl dobrý student, že?

HOLLAR Ano, absolvoval jsem s vyznamenáním.

ANDERSON Ano. Samozřejmě. Výborně, výborně. Ještě se zabýváte filosofií?

HOLLAR Bohužel ne.

ANDERSON Ale. A copak teď děláte?

HOLLAR Já - jak se to řekne anglicky - uklízím.

ANDERSON /s opravdovým zájmem/ Uklízíte? Co to je za disciplínu?

HOLLAR /překvapeně/ Ne - uklízím. Myju. Mám koště a kbelík. Uklízím na autobusovém nádraží.

ANDERSON Vy umýváte autobusy?

HOLLAR Ne. Autobusy ne. Myju záchody a podlahy.

ANDERSON Aha. Už chápu. Vy jste v původním slova smyslu uklízeč.

HOLLAR Ano.

/Pomlka/

ANDERSON No, a co jinak? Jste ženatý?

HOLLAR Ano. Oženil jsem se. Byli jsme skoro vlastně zasnoubeni, než jsem jel do Anglie. Irma je z venkova. Anglicky neumí a o filosofii se nezajímá. Máme syna Sášu. Tedy Alexandra.

ANDERSON Aha.

HOLLAR A jak se daří paní Andersonové?

ANDERSON Je po smrti. Setkal jste se s ní někdy?

HOLLAR Ne.

ANDERSON /Pomlka/. Nevím co bych vám řekl.

HOLLAR Zemřela nedávno?

ANDERSON Ne, o to nejde. Tak vy jste - uklízeč.

HOLLAR Dělal jsem rok postgraduální výzkum. Doktorskou práci jsem psal na téma jistých souvislostí mezi Thomasem Painem a Lockem. Ale potom, od osmašedesátého ----

ANDERSON Čistíte záchody.

HOLLAR Nejdřív jsem pracoval v pekárně, potom na stavbě. Stavěl jsem domy. Pak jsem dělal všechno možné. Tady je to běžná historie.

ANDERSON Není to pro vás nebezpečné, že tady se mnou mluvíte?

HOLLAR Ne. Proč by mělo? Vždyť jste byl můj profesor.

/HOLLAR má aktovku nebo tašku. Postaví ji a otevře./

Něco tady mám. /Vytáhne z tašky obálku, ve které by mohlo být přibližně třicet strojem psaných stránek. Vyndá také dětskou hračku: destičku, na kterou se vyryje zpráva;

když se destička vysune z rámu, zpráva zmizí./

Tomuhle samozřejmě rozumíte, že ano?

ANDERSON /V rozpacích/ Hm....

HOLLAR /Usmívá se/ Samozřejmě.

/HOLLAR rychle předvede, jak destička funguje, a pak něco napíše. ANDERSON se dívá./

ANDERSON /Sleduje ho užasle/ Do Anglie?

/HOLLAR odloží destičku a šeptá něco ANDERSONOVI do ucha./

HOLLAR Promiňte.

/HOLLAR jde ke dveřím. Otevře je a pustí ANDERSONA napřed. Nese obálku, ale tašku nechá v pokoji. Zkoprnělý ANDERSON vyjde ze dveří. HOLLAR ho následuje. Jdou několik kroků po chodbě./ Děkuji vám. Člověk si musí dávat pozor.

ANDERSON Proč? Vy si vážně myslíte, že mám v pokoji odposlouchávací zařízení?

HOLLAR Je líp s tím počítat.

ANDERSON Ale proč?

/V tom okamžiku se otevřou dveře vedlejšího pokoje a vyjde z nich MUŽ. Je mu asi čtyřicet a má na sobě tmavý, neformální oblek. Podívá se rychle na ANDERSONA a HOLLARA. Potom odejde k výtahu a zmizí. HOLLAR a ANDERSON instinktivně zmlknou, dokud MUŽ nepřejde.

Doufám že kvůli mně nebudete mít malér.

HOLLAR Doufám že ne. Myslím že ne. Ale mám přátele, kteří jsou v maléru.

ANDERSON Já vím, je to hrozné - ale ... tedy, o co vlastně jde? /HOLLAR ukáže na svou obálku./

HOLLAR To je moje doktorská práce. Je převážně teoretická. Má jenom čtyřicet stránek, ale je velice přehledná a systematická.

ANDERSON Proboha... to jste psal deset let.

HOLLAR Ne. Napsal jsem ji tenhle měsíc - když jsem se dozvěděl o kongresu, a že vy přijedete. Rozhodl jsem se že ji napíšu. Psal jsem po nocích.

ANDERSON Ach tak. Velice rád si ji přečtu.

HOLLAR Je to česky.

ANDERSON Česky?.... To ovšem já...

HOLLAR Já vím. Ale ~~Petr~~ Petr Volkanský - byl v Anglii se mnou, pamatujete se - přijeli jsme spolu v třiašedesátém.

ANDERSON Ale jistě - Volkanský - jistě. Na toho se pamatuji. Ten se nevrátil.

HOLLAR Ne. Nevrátil se. Byl realista.

ANDERSON Je v Readingu nebo na takové nějaké -

HOLLAR V Lysteru.

ANDERSON V Leicesteru. Přesně tak. Jste s ním ve styku?

HOLLAR Občas. On mou disertaci přeloží a pokusí se ji vydat anglicky. Pokud je dobrá. Já myslím, že je dobrá.

ANDERSON Proč ji raději nevydáte česky?.... /Rychle mu dojde co řekl, a zavrtí hlavou./

Ale Hollare --- prosím vás, vždyť přece váte, že jsem tady jako host vaší vlády.

HOLLAR Vás by neprohledávali.

ANDERSON O to nejde. To se nezlobte... To by byl přece úplný nezpůsob, nemyslíte?

HOLLAR Nezpůsob?

ANDERSON Já vím, že to nezní zrovna přesvědčivě. Ale etika a způsoby jsou zajímavým způsobem spřízněny. Dějiny lidských pomluv jsou vesměs řadou prohřešků proti dobrým způsobům.... /Pomlka./ Možná kdybych řekl proti správnému chování, neznělo by to tak hloupě. Chápete co mám na mysli, ne? Lituji.... Poslechněte, co kdybychom se vrátili do pokoje.... Měl bych vybalit.

HOLLAR Moje disertace se právě zabývá správným chováním.

ANDERSON Opravdu?

HOLLAR U nás, jak víte, je správnost individuálního chování určena tím, co je správné pro stát.

ANDERSON Ano, to vím.

HOLLAR Já se ptám, jak může kolektivní právo mít smysl samo o sobě. Táží se, odkud vlastně pochází myšlenka kolektivní etiky.

ANDERSON Ano?

HOLLAR A odpovídám: pochází od jednotlivce! ze vztahu jednoho člověka ke druhému.

ANDERSON Ano.

HOLLAR Kolektivní etika může být pouze rozmnoženou individuální etikou.

ANDERSON Zmnoženou!*

HOLLAR Přesně tak. Zmnoženou. Etika státu musí být poměřována fundamentální etikou jednotlivce. Tedy člověka, nikoli občana. Docházím k závěru, že lidé mají odpovědnost, že mají povinnost bojovat proti správnosti, jak ji chápe stát. To bohužel není bezpečný závěr.

ANDERSON To není. Potíže nastanou, zeptáme-li se, jak může individuální etika mít smysl sama o sobě. Odkud ta pochází? Jak máme, například, chápat názor, že člověk má jistá vrázená, individuální práva? Mnohem snadněji se chápeme, že společenství jednotlivců se mohou, ale také nemusí, zahrnovat například právo něco publikovat. V takové situaci by individuální etika plynula z kolektivní etiky, což je názor, který zastává stát. /Pomlka./ Chci jen říci, že tohle je otázka, kterou byste se také musel zabývat.

HOLLAR Já chtěl říct, že to není závěr bezpečný pro mne.

ANDERSON /Stále ještě nechápe./ No prosím, ale dalo by se například postulovat, že takové uspořádání mezi člověkem a státem je v jistém smyslu smlouva. Podstatou smlouvy je, že na ni obě strany přistupují svobodně a že vy jste na ni svobodně nepřistoupil. To by snad mohl být jeden možný směr argumentace.

HOLLAR Ale ne hlavní. Víte, pro mne je myšlenka vrozeného práva srozumitelná. Myslím, že taková práva máme, a že jsou svrchovaná.

* V Hollarově řešení problému etiky jednotlivce vůči etice státu se překladateli naskytl neřešitelný problém: v originále autor parafrázuje citát a Jowettova překladu Platónovy ÚSTAVY, který Hollar, ve své nedokonalé angličtině, zkomolí. Místo "writ large" řekne "writ big", a Anderson jsko řádný profesor filosofie, ho automaticky opraví.

ANDERSON Ano, to vidím. Ale jak takové tvrzení zdůvodníte?

HOLLAR Dívám se kolem sebe. Dívám se například na svého syna.

ANDERSON Na vašeho syna?

HOLLAR Například. /Pomlka./

ANDERSON Podívejte se, nemusíme snad stát na chodbě. Nemá to --- smysl. Chtěl jsem se vykoupat a převléci ... mám později schůzku s nějakými kolegy

/ANDERSON chce odejít, ale HOLLAR mu položí ruku na paži a ANDERSON se zastaví./

HOLLAR Já nejsem žádný slavný muzikant. Žádný spisovatel, vědec...

ANDERSON To nejste.

HOLLAR Když mě seberou - třeba cestou domů - nikdo se kvůli tomu nerozčílí. Sebrali uklízeče. Stanu se jedním z mnoha set. To nevadí. Jestli po mně zůstane moje práce, tak to nevadí. Rozumíte?

ANDERSON Možná že nebylo správné přijmout pozvání a jet sem přednášet. Ale já je přijal. Je to, tak říkajíc, smlouva a já na ni přistoupil dobrovolně. A když jsem jednou přijal jejich pohostinství, nemohu s čistým svědomím začít pašovat... to by bylo... to je prostě neetické.

HOLLAR Kdybyste ale nevěděl, že něco pašujete -

ANDERSON Pašování zahrnuje požívání.

HOLLAR Kdybych, například, disertaci schoval k vám do kufru?

ANDERSON To by byla dětinskost. A také byste mě mohl dostat do maléru, a proti mně přece nic nemáte. Váš čin by byl neetický i z hlediska vaší vlastní teorie - z hlediska vztahu jednoho člověka k druhému. Je mi líto - /ANDERSON se vrací ke dveřím do svého pokoje, které HOLLAR nezavřel. HOLLAR ho následuje./

HOLLAR Ne já se musím omluvit vám. Patří ten pán ve vedlejších pokojích k vaší skupině ?

ANDERSON Ne. Já ho neznám.

/ANDERSON otevře dveře a otočí se, jako by se chtěl rozloučit./

HOLLAR Mám tam tašku.

ANDERSON Ach tak.

/HOLLAR jde za ANDERSONEM do pokoje/.

HOLLAR Chtěl jste se vykoupat...?

ANDERSON To jsem chtěl.

/HOLLAR vejde do koupelny. Překvapený ANDERSON zůstane v pokoji. Je slyšet, jak voda teče do vany. ANDERSON vstoupí do koupelny a vidí KOLLARA sedět na kraji vany./

HOLLAR /Tiše/ Nemám zatím kopii.

ANDERSON /Hlasitě/ Cože?

/HOLLAR jde k ANDERSONOVI a šeptá mu něco do ucha. Tekoucí voda ho přehlušuje./

HOLLAR Nemám zatím kopii. Mám špatný pocit, že bych to měl nést domů. /Naznačuje obálku./ Nečekal jsem, že si to budu muset vzít zpátky. Mohu vás požádat o laskavost?

/Usměje se./ Etickou?

ANDERSON /Nyní tiše/ O co jde?

HOLLAR Nechte si to tady a zítra mi to přineste do bytu. Mám tam spolehlivou skrýš.

/HOLLAR vytáhne z kapsy kus papíru a tužku a začne psát piskacími písmeny svoji adresu./

ANDERSON Víte, já mám ale skutečně velice nabitý program - /Pak se vzdá./ Bydlíte někde blízko?

HOLLAR Není to daleko. Tady máte adresu.

/HOLLAR dá ANDERSONOVI papír./

ANDERSON /Zapomene, že má mluvit potichu/ Vy si vážně myslíte, že vás budou cestou domů prohledávat?

HOLLAR Ne. Ale je lepší být opatrný. Napsal jsem dopis panu Husákovi. A pár jiných věcí. Tak mě občas sledují.

ANDERSON Ale vzít disertaci sem, to jste se nebál?

HOLLAR Ne. Jestli mě sledují, chtějí vědět, jaké knihy vy dáváte mně.

ANDERSON. Aha. Tak tedy dobře, Hollare. Zítra vám ji při-

nesu.

HOLLAR Prosím vás, nenechávejte ji v pokoji, až půjdete jíst. Vezměte si ji s sebou do aktovky.

/Oba se vrátí do ložnice. ANDERSON uloží HOLLAROVU obálku do aktovky./

/Normálním hlasem./ Doufám že přijdete a seznámíte se s mojí manželkou.

ANDERSON Ano. Mám napřed zavolat?

HOLLAR Bohužel mi vzali telefon. Zítra je sobota. Budu celý den doma.

ANDERSON Výborně.

HOLLAR Nashledanou.

ANDERSON Nashledanou.

/HOLLAR jde ke dveřím. Nese tašku./

HOLLAR Málem bych zapomněl - pěkně vás vítám v Praze.

/HOLLAR odejde a zavře za sebou dveře. ANDERSON chvíli nepohnutě stojí. Potom slyší kroky, blížící se chodbou. Zdá se, že chodec se zastavil před ANDERSONOVYMI dveřmi, ale pak se otevrou dveře vedle a neviditelný muž vejde do sousedního pokoje. Hlučně za sebou zabouchne./

4. ANDERSONUV POKOJ, RÁNO.

Záběr zblízka na program konference, který leží na ANDERSONOVĚ stole. ANDERSON jej zvedne, ANDERSONUV oděv, vzhled a také světlo zvenku napovídá, že je ráno, ANDERSON je připraven k odchodu; zvedne aktovku a vyjde z pokoje. Kráčí chodbou k výtahu.

U výtahu se setká s čekajícím CRISPEM. Chvíli stojí oba tiše vedle sebe..

ANDERSON Dobré jitro. /Pomlka./ Pan Crisp... Já se jmenuji Anderson. Jsem váš velký obdivovatel.

CRISP /Žvýká žvýkačku/ To rád slyším,... Dík...

ANDERSON Hoďně zdraru dnes odpoledne.

CRISP Děkuju. Ty výtahy tady stojěj za starou belu.

ANDERSON Bydlíte tady v hotelu?

/Zdá se, že CRISP ho neslyšel. CRISP spatří BROADBENTA, který vychází ze svého pokoje. BROADBENT NESE TAŠKU ZA-
vřenou na zip. CRISP má podobnou tašku./

CRISP /Křičí/ Že už jdeš, Royi - čeká se na tebe.

/BROADBENT dorazí./

ANDERSON Dobré jitro. Hodně zdaru dneska odpoledne.

BROADBENT Dobrejtro. Díky. Přijel jste na zápas?

ANDERSON Ano. Tedy: to taky. Mám lístek.

/ANDERSON vytáhne z kapsy obálku, kterou dostal od ÚŘED-
NÍKA v recepci, a ukáže ji./

CRISP /Potichu/ Taks jí nevotočil, co?

BROADBENT Ani jsem si neškrt.

CRISP Dávaj si na tebe majzla, co?

BROADBENT No, a dělej dobře, ne? Pamatuješ na Miláno.

CRISP /směje se/ Aby ne -

/Zvonek oznámí příjezd výtahu/

Už bylo sakra na čase.

ANDERSON Všiml jsem si ve včerejších novinách, že bu-
dou stavět Jiráska místo Vladislava.

BROADBENT To je fakt. Měří prej přes dva metry.

ANDERSON Při vysoké hře ale za moc nestojí, pokud okolo
sebe nemá hodně místa.

/BROADBENT se na ANDERSONA zvědavě podívá. Dveře do vý-
tahu se otevrou a všichni tři vstoupí. Ve výtahu nikdo
není kromě ženy, která jej obsluhuje./

BROADBENT Vy jste ho už viděl? Jo?

ANDERSON Dvakrát. Před několika lety v poháru UFY...
Byl jsem zrovna náhodou v Berlíně na Hegelovském kolo-
kvium, chci říct, měli jsme tam slezinu. A minulou sezónu
jsem byl v Bratislavě, když mi dávali čestný doktorát.

CRISP Potřebuje škrtnout přes kotníčky. To ho naučí,
co to znamená mít před dva metry.

BROADBENT Nech toho - /Kývne na paní od výtahu/ Člověk
nikdy neví, že jó?

CRISP To je fakt. Možná že vodposlouchávají i vejtah.

ANDERSON V obou zápasech dal gól po stejné kombinaci a při dalších dvou kombinacích příležitostech moc nescházelo -

BROADBENT Jó?

/Pomlka/

ANDERSON /Překotně/ Já vím, že mi do toho nic není - vy si můžete třeba myslet, že jsem úplný osel, ale -

/Pomlka/

Ale podívejte se, jestli bude Halas kopat roh, tak z toho bude skoro určitě krátká přihrávka zpátky Demlovi nebo Kautskému, který na sebe vyláká obranu. Jirásek se tam jakoby motá a čeká na centr k tyči. Tu kombinaci mají nacvičenou. Opakují to třikrát nebo čtyřikrát za zápas.

Dejte na mě. Krátké přihrávky z rohu a volné kopy.

/Výtah zastaví ve třetím patře. BROADBENT a CRISP zírají na ANDERSONA/.

/Krotce./ Proto znovu staví Jirásků. Aspoň podle mého názoru.

/Dveře do výtahu se otevřou a vstoupí MCKENDRICK. Chová se vesele a nenuceně./

MCKENDRICK Dobré jitro! Tak jste se přece setkali?

ANDERSON Tohle je kolega. Pan McKendrick...

MCKENDRICK Vy jste Crisp /Uchopí CRISPOVU ruku a potřese jí./ Bill McKendrick. Slyšel jsem, že děláte nějaké moc zajímavé experimenty v Newcastlu. To je prima.

Já ve Stoke pořád patřím na levé křídlo. Jsem ovšem převážně empirik - epistemologické otázky přenechávám scholastikům - co vy na to Andersone?

/Štouchne Andersona do žeber./

ANDERSON McKendricku ...

BROADBENT Říkal jste Stoke?

/Výtah dorazí do přízemí./

MCKENDRICK My se známe, ne? Jste mi nějak povědomý ...

/BROADBENT, CRISP a MCKENDRICK vystoupí v těsném sledu z výtahu. ANDERSON reaguje pomaleji, ale posléze je následuje./

ANDERSON McKendricku?

MCKENDRICK /Zemí/ Dneska večer máme na vybranou veřejné diskuse - neohegeliáni nebo quiniánští neopositivci. Co je libo? Škoda, že nemohl přijet Quine. Anebo Hegel.

/MCKENDRICK se neotesaně směje v hale. BROADBENT a CRISP na něho hledí otráveně. ANDERSON trne./

5. VELKÁ POSLUCHÁRNA

Dav filosofů sedí v prostoru, která připomíná hlediště, zatímco na hledišti jeden z nich čte u pultíku referát. Za přednášejícím sedí PŘEDSEDA. Na jedné straně posluchárny stojí tři zasklené budky, v nichž sedí tak zvaní simultánní tlumočníci. Mají sluchátka a mikrofony a před sebou kopie přednášek, které jsou právě na programu. Jeden překládá do češtiny, druhý do francouzštiny, třetí do němčiny. Diváci mají buď sluchátka nebo příruční telefony, jaké jsou zainstalovány v některých posluchárnách. Těmito telefony je možno se spojit s kterýmkoliv z překladatelů a naslouchat v jazyce posluchači srozumitelném. K našim účelům je výhodnější používat příručních telefonů. Prohru je důležité, aby posluchárna byla velká a aby v ní bylo hodně diváků. Proč, vyjde najevo v pozdější scéně, až bude přednášet ANDERSON.

Nyní sedí ANDERSON v hledišti vedle MCKENDRICKA. MCKENDRICK je dosud nesvůj. Jinde v hledišti sedí CHETWYN.

Začínáme však detailem na řečníka. Je to Američan jménem STONE. Po jedné či dvou STONEOVÝCH větách kamera zabere celek posluchárny. Během STONEOVY přednášky dojde občas ke konverzací mezi ANDERSONEM a MCKENDRICKEM. Tyto konverzace jsou v textu umístěny za částmi STONEOVY přednášky, ale v inscenaci budou STONEOVA slova překrývat. To se vztahuje i na ostatní vsuvky. STONE se přirozeně neodmlčuje, aby bylo tato vyrušení slyšet.

STONE Zmatek, který často vzniká z dvojsmyslnosti běžné řeči, působí zvláštní problémy pro logickou promluvu. Je tomu tak zejména tehdy, není-li dvojsmyslnost náhodná a neúmyslná, ale je-li naopak úmyslná. Omezení logické promluvy se, de facto, objevují častěji, tážeme-li se, může-li logická promluva uspokojivě sloužit požadavkům literatury, nebo je-li možno zredukovat poezii na logickou promluvu. Zde právě působí potíže úmyslná dvojsmyslnost používaná pro efekt.

ANDERSON Naprosto pochopitelný omyl.

STONE Nesmíme si při tom ovšem plést dvojsmyslnost s obyčejnou souznačností. Říkáme-li, že v biografu běžel film, nejde o dvojsmyslný projev. Jde prostě o případ, kdy slovo má různá použití - doslovné, idiomatické, a tak dále.

MCKENDRICK Řekl jsem, že ho znám od vidění.

ANDERSON Díval jste se asi na nějaký zápas v televizi.

STONE Záměr je ve všech použitích jasný. Hra běžela úspěšně na Broadwayi. Veverka běžela úspěšně v Kentuckém Derby, a tak dále.

/Na jakémsi Francouzi v hledišti je vidět úžas a zmatek, protože slyší v sluchátkách doslovný překlad jména slavného závodního koně, a podivuje se, co to bylo za derby, jehož se zúčastnily veverky. Německý posluchač má podobný problém./

A co takové slovo "Dobře"? I toho se používá jako kvalifikátoru za různými účely - hra běžela dlouhou dobu, kůň běžel rychle, a tak dále.

MCKENDRICK Tak ta vaše důležitá schůzka je fotbalový zápas?

ANDERSON Kvalifikační utkání o mistrovství světa není jen tak nějaký fotbalový zápas.

STONE Ani tak nevznikne problém, jsou-li to variace typu, pro jaký použiji termín spolehlivý. "Ty dobře jíš" říká Marie Janovi. "Ty dobře vaříš" říká Jan Marii. My víme, že když Marie říká "Ty dobře jíš", nemyslí tím, že Jan jí zručně. Právě tak víme, že když Jan řekne "Ty

dobře vaříš", nemyslí tím, že Marie vaří hojně.

ANDERSON Opravdu mě ale mrzí, že zmeškám vaši přednášku. Vážně.

STONE Já říkám, že to víme, ale myslím tím pouze, že nám to napovídá naše obecná zkušenost. Kvalifikátor si bere smysl z kontextuální síly slova, které podmiňuje. Známkou solidní teorie je však to, že bere v úvahu nejen naši obecnou znalost, ale také specifickou zkušenost, a nejen specifickou zkušenost, ale také hypotetickou zkušenost. Teprve když uvažujeme o sféře pravděpodobností, tedy o hypotetické zkušenosti, přibližujeme se k dvojsmyslnosti. "Ty dobře vaříš", říká Jan Marii. "Ty dobře jíš" říká Marie Janovi.

MCKENDRICK Napadlo vás někdy, jestli tohle všechno má vůbec nějakou cenu?

ANDERSON Ne.

MCKENDRICK Já vám rozumím.

/CHETWYN otáčí knoflíkem svého překladatelského telefonu, aby si vyzkoušel, jak přednáška zní v různých jazycích. Zjevně se nudí. Podívá se na hodinky./

STONE Tady jsme bez problémů. Ale představte si, prosím, soutěž, při které se hodnotí stolování.

/Simultánní záběr budky TLUMOČNÍKA DO FRANCOUZŠTINY/

TLUMOČNÍK bonne tenue à table ...

STONE Jan se zúčastní této soutěže, později mu Marie řekne: "Ty jsi ale opravdu jedl dobře!" Tady se zdá, že Marie říká, že Jan jedl zručně - vybraně. A teď bych vás chtěl požádat, abyste si představili soutěž, při níž se hodnotí zároveň množství snědeného jídla i vybranost stolních způsobů. Nyní říká Marie Janovi, "Dobře, i když jsi nejedl dobře, aspoň jsi dobře jedl."

TLUMOČNÍK Alors, vous n'avez pas bien mangé... mais /Věta poplete všechny TLUMOČNÍKY/.

STONE Je už zcela jasné, že nelze rozlišit, zdali Marie míní, že Jan jedl mnoho, ale nešikovně, anebo, že Jan jedl střídavě, ale elegantně. Zde tedy máme oprav-

dovou dvojsmyslnost. Abychom mohli Mariinu větu přeformulovat do logické promluvy, museli bychom se jí zeptat, co měla na mysli

MCKENDRICK Mimochoodem, opatřil jsem vám kopii své přednášky.

ANDERSON Děkuji vám.

MCKENDRICK Není dlouhá. Mohl byste si ji pohodlně přečíst v poločase.

MCKENDRICK dá ANDERSONOVI svoji přednášku./

STONE To by ale znamenalo, že Marie existuje. Předpokládejme však, že Marie je fiktivní osoba v povídce, kterou jsem napsal já. Dobrá, otážete se mne jako autora: "Co tím Marie myslena"? Dobrá, a já vám třeba odpovím "Já nevím, co myslela. Její dvojsmyslnost dává mé povídce potřebnou pointu." A zde se, myslím, logická promluva, která může být pouze jednoznačná, rozpadá.

ANDERSON otevře aktovku a uloží do ní MCKENDRICKOVU přednášku. Pak ohmatá HOLLAROVU obálku a zachmuřeně přemítá! STONE skončil. Za potlesku se posadí. PŘEDSEDA za ním vstane./

ANDERSON Já se teď diskrétně ztratím - musím se před zápasem ještě někde zastavit.

/ANDERSON vstane/.

PŘEDSEDA Prosím - pan profesor Anderson, že?

/ANDERSON je chycen jako zajíc v reflektorech automobilu. MCKENDRICK se raduje z jeho šlamastiky a začne ho zajímat, jak z toho ANDERSON vybruslí./

ANDERSON Já... chtěl bych, pane profesore Stone, jenom poznamenat, že řeč není jediným prostředkem lidského dorozumívání, a že možná není ani nejdůležitějším prostředkem. Nemůžeme-li o některé věci hovořit, neznamená to ještě, že o ní musíme mlčet.

/MCKENDRICK se pochvalně usměje./

Verbální jazyk je technickým zdokonalením naší dorozumívací schopnosti, a nikoli fons et origo této schop-

nosti. Je zcela možné, že řeč se vyvíjí ad hoc, takže není důvodu předpokládat, že tento vývoj bude logický. /Napadne ho myšlenka./ Důležitost jazyka se přeceňuje. Jazyk umožňuje mně a panu profesoru Stoneovi, abychom se trochu blýskli, a je velice užitečný pro sdělování detailů - ale důležité pravdy jsou jednoduché a monolitické. V dané situaci podstatné věci hovoří samy za sebe a řeč je právě tak schopna pravdu zakrýt, jako je schopna ji odhalit. Děkuji vám.

/ANDERSON se proplete ke dveřím./

PŘEDSEDA /Nejistě/ Pan profesor Stone...

STONE No dobře, ale na co se ptal?

6. PŘEDE DVEŘMI HOLLAROVA BYTU

Byt je jedním ze dvou bytů v poschodí starého činžáku. Schodiště je špinavé a zanedbané. Dveře do HOLLAROVA bytu jsou na podestě a dveře do druhého bytu jsou naproti. Schody vedou nahoru i dolů. ANDERSON vystupuje nahoru po schodech, najde příslušné číslo na dveřích a zazvoní. Nese aktovku. Všichni muži v této svéně jsou příslušníci St.B. V tomto scénáři budou označeni pouze čísly. MUŽ 3 je velitel. MUŽ 1 přijde ke dveřím.

ANDERSON Hledám pana Hollara.

/MUŽ 1 zatřese hlavou. Ohlédne se. Ke dveřím přijde MUŽ 2./

MUŽ 2 /Česky/ Což chcete? A kdo jste?

ANDERSON English? Hm. Parlez-vous francais? Šprechensídojč?

MUŽ 2 /Německy/ Deutsch? Ein bischen.

ANDERSON /Anglicky/ Já vlastně ne. Bydlí tady pan Hollar? Hollarův byt?

/MUŽ 2 mluví s někým, kdo stojí za ním./

MUŽ 2 /Česky/ Nějakej pán. Znáš ho?

/PANÍ HOLLAROVÁ přijde ke dveřím. Je přibližně stejně stará jako HOLLAR/.

ANDERSON Paní Hollarová?

/PANÍ HOLLAROVÁ přikývne./

Je doma váš manžel? Pavel...

PANÍ HOLLAROVÁ /Česky/ Pavla zavřeli.

/Zevnitř je slyšet MUŽE 3, který česky křičí./

MUŽ 3 /Není ho vidět/ Co je to tam?

/MUŽ 3 přijde ke dveřím./

ANDERSON Hledám pana Hollara. Jsem jeho přítel z Anglie. Jeho profesor. Jmenuji se Anderson.

MUŽ 3 /Lámanou angličtinou/ Není tady. /Česky paní HOLLAROVÉ./ Je prej přítel vašeho muže. Nějakej Anderson.

ANDERSON Byl to můj student.

/PANÍ HOLLAROVÁ vykřikne-/

MUŽ 3 /Česky/ Buďte zticha!

ANDERSON Student. Filosofie.

/PANÍ HOLLAROVÁ vykřikne-/

MUŽ 3 Buďte zticha!

/MUŽ 3 a MUŽ 2 vyjdou z bytu na podestu a zavrou za sebou dveře./

ANDERSON Přišel jsem ho navštívit. Jenom na skok.

Na minutku. Čeká na mne dole taxi. Taxi.

MUŽ 3 Taxi?

ANDERSON Ano. Nemůžu se zdržet.

MUŽ 3 /Anglicky/ Moment. O.K.?

ANDERSON Nemůžu se zdržet.

/MUŽ 3 zazvoní u protějšího bytu. Velice ustrašená paní otevře dveře. MUŽ 3 požádá, česky, může-li si zatelefonovat, a vejde do bytu. ANDERSON si začíná uvědomovat, oč jde./

Podívejte se, jestli vám to nevádí - já musím jít - mám nějakou záležitost...

MUŽ 2 /Česky/ Zůstaňte tady!

/Pomlka. ANDERSON se podívá na hodinky. Potom se ozve z bytu křik. PANÍ HOLLAROVÁ křičí česky./

PANÍ HOLLAROVÁ /Není ji vidět/ Já mám právo mít tady svého svědka!

/Dveře se prudce otevřou a okamžitě se zabouchnou. ANDERSON se rozčílí./

ANDERSON Co se děje?

MUŽ 2 /Česky/ Zůstaňte tady, von tu bude hned.

/ANDERSON slyší křik PANÍ HOLLAROVÉ./

ANDERSON Poslechněte -

/ANDERSON zazvoní.

MUŽ 4 otevře dveře./

Chci okamžitě mluvit s paní Hollarovou.

/Ve všech poschodích se začnou otevírat dveře, a lidé křičí, česky "Co se děje?" a tak podobně. Zároveň slyšet křik z bytu. MUŽ 2 křičí česky do schodištní šachty./

MUŽ 2 /Česky/ Nikdo nechodí na chodbu!

ANDERSON Dovolte, já jsem profesor etiky na Cambridgeské Universitě a žádám, aby mi bylo dovoleno odejít, anebo abych směl zavolat anglického velvyslance!

MUŽ 4 /Česky/ Přiveď ho sem!

MUŽ 2 /Česky/ Běže dovnitř.

/Strčí ANDERSONA do bytu. Vnitřek bytu. Předsín. Je zřejmé, že venkovní dveře jsou společné pro několik bytů.

Kromě dveří do bytu HOLLAROVÝCH jsou v malé, špinavé předsínce také dveře do kuchyně, na záchod a do dvou dalších prostor./

MUŽ 4 /Česky/ Zůstaň u něj.

/PANÍ HOLLAROVÁ otevře zevnitř dveře vedoucí do bytu./

PANÍ HOLLAROVÁ /ČESKY/ Když je to můj svědek, tak může jít dál.

MUŽ 4 /Česky/ Pojďte sem - to není žádný váš svědek.

/MUŽ 4 strčí PANÍ HOLLAROVOU dovnitř a zavře zevnitř dveře. ANDERSON a MUŽ 2 zůstanou v předsínce. Otevřou se jiné dveře a vyhlédne z nich malá, nečbale oblečená holčička. Kdosi ji vtáhne zpátky a dveře se zavřou. PANÍ HOLLAROVÁ znovu otevře dveře svého bytu./

PANÍ HOLLAROVÁ /Česky/ Tyhle dveře zůstanou otevřené!

MUŽ 2 /Česky/ Tak je nechte otevřené. Von tu bude hned.
/MUŽ 4 zmizí opět v bytě. Je slyšet PANÍ HOLLAROVOU./

PANÍ HOLLAROVÁ /Není ji vidět, Česky./

Mizerové!

/ANDERSON stojí v předsínce. Slyší, že PANÍ HOLLAROVÁ
pláče. Vypadá zděšeně./

ANDERSON Bože...

/Pak zazvoní zvonek MUŽ 2 otevře dveře a vpustí MUŽE 3./

MUŽ 2 /Česky/ Nechtěla držet hubu, tak jsme museli do-
vnitř.

MUŽ 3 /Česky/ Von už jde. /Anglicky ANDERSONOVI/ O.K.
Kapitán jde. Ten umí anglicky.

ANDERSON Chci zavolat anglickému velvyslanci.

MUŽ 3 /Anglicky/ O.K. Kapitán jde.

ANDERSON Jak dlouho mu to bude trvat? Já mám schůzku.
/Podívá se na hodinky/ Pane bože! Mám někde být za půl
hodiny -

MUŽ 3 /Anglicky/ Prosím.

/Je slyše spláchnutí záchodu. Z druhých vnitřních dveří
vyjde STAŘEC. MUŽ 3 na něj stroze kývne. STAŘEC se poma-
lu odšourá, dívá se na ANDERSONA. MUŽI 3 začne být
v tomto provozu nepříjemně a rozhodne se odvést ANDERSONA
do bytu.

Interiér pokoje v bytě HOLLAROVÝCH. Byt má dvě míst-
nosti, spojené dveřmi. Dveře z tohoto pokoje vedou do lož-
nice; jsou otevřené. Působí to dojmem, že v pokojích je
plno lidí. Pokoje jsou malé a ošumělé. Všude probíhá pe-
člivá prohlídka, která zjevně trvá už několik hodin.
Muži, kteří konají prohlídku, nic neničí a nerozbíjí.
Nejsou tu žádné potrhane polštáře a podobně. Podleha
prvního pokoje je však téměř úplně poseta knihami. Kni-
hovny, které pokrývají, dejme tomu dvě zdi, jsou prázd-
né. Koberec může být srolován a dvě či tři prkna mohou
být vytržena z podlahy.

MUŽ 1 prohlíží knihy: každou opatrně prolistuje a
prohlédne hřbet. Pak je začne, jednu po druhé, ukládat
zpátky do regálů. MUŽ 5 vysypal veškerý obsah zásuvek a
probírá se kupou papírů.

PANÍ HOLLAROVÁ stojí ve dveřích mezi pokoji. Za ní je vidět MUŽE 2, který pokračuje v prohlídce. MUŽE 4, jenž je v ložnici, vidět není. MUŽ 3 naznačí ANDERSONOVI, aby si sedl. ANDERSON si sedne a postaví aktovku na podlahu vedle židle. Rozhlédne se. Vidí hodiny, které ukazují 2:35.

Prolnout na hodiny, ukazují 2:55.

ANDERSON je stále na stejném místě. MUŽ 1 se pořád zabývá knihami. MUŽ 5 se pořád probírá papíry. MUŽ 3 prohlíží vnitřek rádia.

Ze schodiště je slyšet nezřetelné hlasy. Nějaký muž protestuje. Je také slyšet ženský hlas.

Zvoní zvonek.

MUŽ 3 vyjde z pokoje a zavře za sebou dveře.

ANDERSON je slyší, jak MUŽ 3 kráčí k venkovním dveřím. Následuje diskuse. Pak se venkovní dveře opět zavrou a MUŽ 3 se vrátí do pokoje./

MUŽ 3 /Anglicky k ANDERSONOVI/ Taxi.

ANDERSON Bože - já na něj zapomněl!

MUŽ 3 O.K.

ANDERSON Musím mu zaplatit.

/ANDERSON vytáhne peněženku; MUŽ 3 mu ji beze spěchu vezme./

MUŽ 3 O.K.

/MUŽ 3 prohlédne obsah peněženky./

ANDERSON Dejte to sem - /Zuří/ - Poslechněte, teď už toho mám dost - já kategoricky žádám - abych směl odejít...

/ANDERSON vstane. MUŽ 3 ho opatrně stlačí zpátky na židli. V ANDERSONOVĚ peněžence MUŽ 3 nalezne obálku s lístkem na fotbal. Vráť jí do peněženky. Podívá se s pochopením na ANDERSONA./

MUŽ 3 /Česky/ Děda má lístek na zápas s Anglií. To se nedivím, že zuří. /MUŽ 3 vrátí peněženku ANDERSONOVI. Pokračuje anglicky/ Taxi O.K. Už odjel. Fotbal špatný.

ANDERSON Dobře mi tak.

MUŽ 5 /Česky/ Vysílej to v rádiu. Pusť mu to.

/MUŽ 3 se vrátí k rádiu a otočí vypínačem. PANÍ HOLLARO-

VÁ vyjde rychle z ložnice a rádio vypne./

PANÍ HOLLAROVÁ. /Česky/ To je moje rádio.

MUŽ 3 /Česky/ Váš přítele chce poslouchat fotbal.

PANÍ HOLLAROVÁ pohlédne na ANDERSONA a pustí rádio.

V rádiu se hovoří o zápase, který právě začíná./

MUŽ 3 /Anglicky/ Dobrý.OK.?

/Poslouchají. ANDERSON si uvědomí, že rádio ohlašuje sestavu anglického mužstva. Pak zápas začne.

Prolnout.

Stejná situace o půl hodiny později. Rádio dosud mluví. MUŽ 1 je stále ještě v knihách. Tři nebo čtyři anglické knihy dal stranou. MUŽ 5 zmizel. MUŽ 2 se prohrabuje smetím z vysavače. MUŽ 4 stojí na židli a prohlíží vnitřek mřížky od ventilátoru.

ANDERSON vstane ze židle a jde směrem k ložnici. Tři MUŽI v pokoji vzhlednou, ale nechají ho jít. ANDERSON vejde do ložnice.

Interiér ložnice.

MUŽ 3 šacuje kapsy ve skříni. MUŽ 5 se dívá pod podlahu! PANÍ HOLLAROVÁ sedí na posteli a dívá se na ně./

ANDERSON Je půl čtvrté. Já žádám, aby mi bylo dovoleno buď odejít, anebo zatelefonovat na an anglické -

MUŽ 3 /Lámanou angličtinou/ Prosím - příliš pomaleji.

ANDERSON Žádám, abych směl odejít -

MUŽ 3 O.K. Kdo vede?

ANDERSON /Pomlka/ Nula nula.

/Zazvoní zvonek. MUŽ 3 přejde do vedlejšího pokoje a kde dveřím. ANDERSON ho sleduje do vedlejšího pokoje. Cestou MUŽ 3 naznačí. Aby někde vypnul rádio.

MUŽ 2 vypne rádio. PANÍ HOLLAROVÁ vejde a znovu ho zapne./

PANÍ HOLLAROVÁ /Česky/ Ukažte mi kde stojí, že nesmím poslouchat svoje vlastní rádio.

/MUŽ 3 se vrátí od venkovních dveří s MUŽEM 6. MUŽ 6 vstoupí do pokoje a řekne:/

MUŽ 6 /Česky/ Říkal jsem, abyste ho zadrželi, a ne abyste ho vzali dovnitř! /Anglicky k ANDERSONOVI./

Pan profesor Anderon? Je mi líto, že se váš přítel Hollar dostal do maléru.

ANDERSON Zaplať pánbůh - poslyšte - poslyšte - já jsem profesor filosofie. Jsem zde jako host československé vlády. Dalo by se téměř říct, že jsem vážený host. Byl jsem pozván, abych přednášel na Pražském Kolokviu. Mé styky v Anglii sahají do nejvyšších míst -

MUŽ 6 Znáte se s královnou?

ANDERSON Ovšemže. /To ale řekl bez rozmýšlení/. Ne. S královnou se neznám, ale zato znám velice dobře dva členy vlády. Jeden z nich byl u mě na návštěvě a mohu vás ujistit, že pokud mi nebude dovoleno okamžitě odsud odejít, udělám velký skandál, protože vaši lidé omezují mou osobní svobodu. Já nevím, co tady dělají, a ani mě to nezajímá -

MUŽ 6 Promiňte prosím, pane profesore. Tady došlo k omylu. Myslel jsem, že jste sem přišel jako přítel Hollarových.

ANDERSON Pa vla Hollara samotřejmě znám.

MUŽ 6 Tak to je. Přišel jste jako přítel, na žádost paní Hollarové.

ANDERSON Jenom jsem se tu stavil, abych - jak to myslíte?

MUŽ 6 Pan Hollar byl bohužel zatčen pro závažnou protistátní činnost. Je zcela běžnou praxí, že byt obviněného je prohlédán. K vůli důkazům a tak. Jsem si jist, že k podobným případům dochází i u vás. No, a podle našich zákonů má paní Hollarová nárok, aby byl prohlídce přítomen svědek z její strany. Má vlastně nárok na dva svědky. Takže kdyby se kupříkladu rozbila drahá váza a a policie by tvrdila, že váza už byla rozbitá, nebude to jenom slovo paní Hollarové proti tvrzení policie. Rozumíte. Jistě budete souhlasit, že to je korektní.

ANDERSON No a?

MUŽ 6 No, a jak já tomu rozumím, ona vás požádala, abyste fungoval jako její svědek. /Česky k PANÍ HOLLAROVÉ./

Žádala jste ho, aby byl váš svědek?

PANÍ HOLLAROVÁ /Česky/ Ano.

MUŽ 6 /Anglicky/k ANDERSONOVI/ Ano. Tak to je v pořádku. /Pomlka/ Vy jste přece přítel pana Hollara, ne?
ANDERSON Učil jsem ho v Cambdrigi, když odešel z Československa.

MUŽ 6 Odvážný člověk.

ANDERSON Ano... jiný jazyk... jiná kultura...

MUŽ 6 Musel jít přes minové pole. V dvaasedesátém.

ANDERSON Možná že byl prostě zoufalý.

MUŽ 6 Možná že trochu nevďěčný. Víte, stát mu poskytl vzdělání, osmnáct let se o něj staral. A on? "Děkuju pěkně - nashledanou."

ANDERSON Ano, ale vždyť se na jaře osmašedesát vrátil.

MUŽ 6 To ano.

ANDERSON Špatně odhadl situaci.

MUŽ 6 Jak to myslíte?

ANDERSON Inu, víte v Anglii jistě není všechno tak, jak by to mělo být, ale nicméně není to zatím "závažný protistátní čin", když někdo zastává filosofický názor, který je v rozporu s vládním stanoviskem.

MUŽ 6 Pane profesore ... Hollar je obviněn z valutových přečinů. U nás existuje černý trh s tvrdými valutami. To je ilegální. Proti filosofii žádné zákony nemáme. Hollar je obyčejný zločinec.

/Pomlka.

Reportáž v rádiu tiše pokračuje. Reportérův tón se však během pomlky změní. ANDERSONOVI? a také nám, je zřejmé, že se stalo něco mimořádného. MUŽ 6 poslouchá.
/Anglicky/ Desítka. Bohužel v náš prospěch.

ANDERSON Ano, slyším.

/Z ohlasu davu je totiž zcela zřejmé, že desítku budou střílet domácí. MUŽ 6 opat poslouchá./

MUŽ 6 /Anglicky/ Broadbent - napadl Demla v okamžiku, kdy měl Deml jistý gól - jak se tomu říká anglicky? - nutný foul?

ANDERSON Profesionální foul.

MUŽ 6 Aha.

/V rádiu je slyšet, že domácí dali gól. Je to naprosto zřejmé z ohlasu davu./

Nevypadá to pro vás moc dobře.

/MUŽ 6 vypne rádio. MUŽ 6 odhaduje ANDERSONA./

Tak vy jste měl filosofickou diskusi s Hollarem.

ANDERSON Měl jsem dojem, že jste naznačil, že mohu jít. /Vstane./ Vy určitě víte, že mě včera večer v hotelu Hollar navštívil. Šlo o společenskou návštěvu, kterou jsem chtěl oplatit, proto jsem se octl tady. A dále: nerozuměl jsem ničemu ohledně nějakého svědectví - vaši lidé mi zabránili odejít. Přišel jsem prostě cestou na fotbal na kus řeči, a také abych se seznámil s Pavlovou ženou.

MUŽ 6 /Překvapeně/ Vy jste tedy přijel do Československa na fotbal, pane profesore?

/To vyvede ANDERSONA z míry./

ANDERSON Samozřejmě že ne. Totiž, odpolední zasedání bylo věnováno - chci říct, že moje účast na všech sezeních nebyla podmínkou mého pozvání. /Pomlka./ Byl jsem pozván, abych přednášel, ne abych poslouchal. Přednáším zítra ráno.

MUŽ 6 Proč bych já měl vědět, že vás Hollar navštívil v hotelu?

ANDERSON Řekl mi, že je často sledován.

MUŽ 6 No, když se o někom ví, že se stýká s cizinci za účelem koupě valut -

ANDERSON Tomu já nevěřím - šikanovali ho k vůli dopisu Husákovi.

MUŽ 6 K vůli dopisu presidentu Husákovi? Jaký to byl dopis?

ANDERSON /Hněvivě/ Vaši lidé vědí jaký...-

MUŽ 6 Psát presidentovi není zločin -

ANDERSON To ovšem jistě záleží na obsahu.

MUŽ 6 Vy myslíte, že psal nějaké pomluvy?

ANDERSON /Rozhořčeně/ Trvám na okamžitém odchodu!

MUŽ 6 Ale jistě. Mimochodem - taxikář si na vás stě-
žoval.

ANDERSON Cože?

MUŽ 6 Nedostal zaplacené.

ANDERSON Ach tak. To je mi líto, ale -

MUŽ 6 Není to vaše vina. Jeden z mých lidí ho poslal
prýč.

ANDERSON Já vím.

MUŽ 6 Ale taxikář to stejně rozzlobilo. Řekl jste mu
že se zdržíte jenom pět minut, jen co prý něco doručíte -

ANDERSON Jak prosím vás - vždyť neumím česky.

MUŽ 6 Ukázal jste mu pět minut na hodinkách a dělal
jste posunky, jaké lidi dělají, když se chtějí dorozu-
mět beze slov. Tvrdil s naprostou určitostí, že jste do-
ručoval něco v aktovce.

/Pomlka/.

ANDERSON Ach tak. To měl pravdu. Ale peníze to nebyly.

MUŽ 6 Jistěže ne. Nejste přece zločinec.

ANDERSON Slíbil jsem přinést Pavlovi pár přednášek
z Kolokvia. Zajímá se přirozeně o filosofii a tož do-
mnívám se, není zakázané.

MUŽ 6 To přirozeně není. Takže vám nebude vadit, když
se na ty přednášky podívám?

/ANDERSON zaváhá; pak otevře aktovku a vytáhne MCKEN-
DRICKOVU a svoji přednášku a podá mu je.

MUŽ 6 je vezme a čte anglické tituly./

"Etické fikce jako etické základy"... "Filosofie a
teorie katastrofy".

/MUŽ 6 vrátí přednášky ANDERSONOVI.!

Chcete jít na fotbal? Stihnete ještě dvacet minut, mož-
ná o něco víc.

ANDERSON Ne. Vráťím se na universitu, na Kolokvium.

PANÍ HOLLAROVÁ /Česky/ On jde pryč?

MUŽ 6 Paní Hollarová chce, abyste tady zůstal.

ANDERSON /K PANÍ HOLLAROVÉ/ Nemohu, je mi líto /Něco

ho napadne./ Jestli jste mluvil s taxikářem, musel jste přece moc dobře vědět, že jsem jel na zápas s Anglií.
/MUŽ 6 neodpoví ani slovy ani výrazem. ANDERSON zavře aktovku.

Zazvoní zvonek a MUŽ 3 jde otevřít.

Z ložnice vyjde MUŽ 5 a nese balíček, zabalený ve starých novinách./

MUŽ 5 /Česky/ Soudruhu veliteli, tohle jsem našel pod podlahou.

/Podá balíček MUŽI 6, ten ho rozbalí. Objeví se svazek amerických dolarů./

Ohromená PANÍ HOLLAROVÁ se na ně dívá, a pak vybuchne./

PANÍ HOLLAROVÁ /Česky/ Lže! /K ANDERSONOVI./ To je lež - /Dveře se znovu otevřou a vejde MUŽ 3. Vede Sášu HOLLARA. Je to houževnatý malý chlapec, asi desetiletý. Přeběhne k matce, která křičí v slzách, a obejmě ji. Vypadá spíš jako dospělý člověk, jak se snaží ji utěšit./
ANDERSON Proboha Paní Hollarová

/ANDERSON je naprosto vyveden z míry a navíc má strach; náhle se rozhodne odejít. Učiní tak. MUŽ 3 si není jist, má-li ho pustit, ale MUŽ 4 mu pokyne a ANDERSON odejde./

7. CHODBA V HOTELU. VEČER.

ANDERSON přichází ke svému pokoji. Je vyčerpán. Když dorazí ke svým dveřím a míří klíčem k zámku, uvědomí si, že z vedlejšího pokoje jsou slyšet hlasy. Přiloží ucho k sousedním dveřím./

GRAYSON /Uvnitř/ Ano, na seriál nový titulek - O.K.
- Praha, sobota.

/GRAYSON nemluví nijak pomalu, ale zato velice pečlivě vyslovuje každou hlásku a rozděluje slabiky, kdekoliv je toho zapotřebí kvůli jasnosti. Je zřejmé, že diktuje rychlé písáče. * /

* Následující pasáž není možno přelož doslovně, protože její vtip je založen na zvukové homonymii slov Czechs /Češi/ a cheques /šeky/. Hovorový výraz bouncing cheques /nekryté šeky/ zní tudíž stejně jako bouncing Czechs /hopsající, tančící Češi./

Dneska budou Češi tančit na ulicích, kdežto anglický fotbal je na hromadě. Tečka, nový odstavec.

/ANDERSON zaklepe na dveře./

/Zevnitř/ Je otevřeno!

/ANDERSON otevře dveře a nahlédne dovnitř.

Interiér pokoje. Pokoj je samozřejmě velice podobný ANDERSONOVU pokoji, prakticky je s ním totožný.

Člověka, který jej má najatý, jsme už jednou viděli z toho pokoje vycházet. Jmenuje se GRAYSON a je to anglický sportovní reportér. Když ANDERSON opatrně vstoupí dovnitř, GRAYSON už zase telefonuje./

Můžete se spolehnout, čárka, že ty čtyři góly, čárka, kterými nám dnes ti fešní Slováci zatížili konto, čárka, jim budou k dobru v odvetném zápase vylučovacího kola mistrovství světa příští měsíc ve Wembley. Tečka. Nový odstavec - /k ANDERSONOVI/ Prosím? /Do telefonu./ Na to si můžete vsadit.

ANDERSON Já bydlím vedle.

GRAYSON /Do telefonu/ - vsadit. Nový odstavec. -

/K ANDERSONOVI./ Poslechněte, nemohl byste přijít za chvíli? /Do telefonu./ Od většího manka nás zachránily jediné odhodlané zákroky druhého náhradního brankáře Jima Barta, tečka. Na anglické brance visí nějaké prokletí. Dvojtečka. Už dva brankáře nám zranili. Ne- být Barta, čárka měli bychom na kontě nejméně o čtyři góly víc. Tečka. Napoleon se možná mýlil, čárka, když prohlásil Angličany za národ kramářů. Tečka. Dneska vypadala Anglie spíš jako národ brankářů. Tečka. Davey, čárka, Petherbridge a Shell zachraňovali na brankové čáře. Nový odstavec.

ANDERON Nebude vám vadit, když budu poslouchat?
Zmeškal jsem zápas.

/GRAYSON mu pokyne, aby se posadil. ANDERSON si sedne na židli, která stojí vedle dveří. Tyto dveře spojují GRAYSONUV pokoj s vedlejším pokojem. Nikoli s ADERSONOVÝM, ale s pokojem na opačné straně./

GRAYSON /Do telefonu/ Dickenson a Pratt většinou nehnutě přihlíželi, čárka, zatímco Wolker, to je s dvojitým vé, a Deml, dé jako díra, é jako Eduard, em jako máma, el jako Londýn, máte to? - kolem nich běhali dokolečka. Ti dva by mohli vystupovat ve variétě jako telepatické číslo. Tečka. Jediný Crisp se zdál patřit jinam než do voskového panoptila Madame Tussaudové. Dé, ó, vé, é . Stop. Připravil Prattovi dvě vyložené šance, čárka, které jmenovaný bezpečně zahodil. První střelil do mraků a při druhé zakopl o míč. Tečka. Z mého místa v hledišti zněla Crispova poznámka velice peprně... /ANDERSON si uvědomí, že z vedlejšího pokoje je slyšet hlas. Dveře mezi oběma pokoji nejsou úplně dovřeny. Během GRAYSONOVA předcházejícího monologu je ANDERSON opatrně pootevře, podívá se dovnitř a zjistí, že ve vedlejším pokoji je GRAYSONUV kolega, který rovněž diktuje. Konkurenční reportáž ho přiláká dovnitř. V tomto pokoji je ubytován CHAMBERLAIN.

Interiér CHAMBERLAINOVA pokoje. CHAMBERLAIN telefonuje./

CHAMBERLAIN Wilsonovi, čárka, který by se rád považoval za velikého zlého muže anglické obrany, čárka, to dneska ani neběhalo, čárka, ani nemyslelo. Tečka. Deml - D.E.M. jako máma, L. - Deml ho pětkrát obešel v poklusu, závorka, doslova, uzavřít závorku, pokaždé stejnou kličkou, čárka, takže Wilson připomínal slova po všech stránkách kromě jediné, dvojtečka, paměti. Tečka. Při páté příležitosti by bylo bývalo nic nezabránilo Demlovi v gólu, čárka, nebýt toho, čárka, že

si ho vzal na starost Broadbent a skosil ho zezadu.

Tečka. Halas pak proměnil desítku. Tečka.

/ANDERSON vzdychne a posadí se na židli v CHAMBERLAINOVĚ pokoji. CHAMBERLAIN ho spatří./

Přejete si?

ANDERSON Promiňte, mám pokoj vedle.

CHAMBERLAIN /Do telefonu/ Nový odstavec - /K Andersonovi./ Hned jsem hotov - /Do telefonu/. Tento gól umožnil Čechoslovákům přesunout Bartoka, jako ten skladatel, do útoku a riskovat následky. Tečka. O deset minut později, čárka, těsně před poločasem, čárka, to byl právě on, kdo zůstal neobsazen. To mu umožnilo převzít krátký rohový kop od Halase a nacentrovat míč k vzdálenější tyči Jiráskovi, čárka, který snadno vsítil další gól.

ANDERSON Já to věděl!

/CHAMBERLAIN se otočí a podívá se na něj./

CHAMBERLAIN /Do telefonu/ Nový odstavec. To už se zápas začal podobat tragické opeře, pomlčka, po přestávce šlo všechno od deseti k pěti ...

/ANDERSON vstane a odchází. Projde GRAYSONOVÝM pokojem. GRAYSON mluví do telefonu./

GRAYSON /Do telefonu/ ... Jirásek, čárka, který zůstal u vzdálené tyče neobsazen, čárka, vyletěl do vzduchu jako čáp, čárka, a vznášeje se metr nad nataženými rukama brankáře Barta, čárka, otevřel Československou cestu k vítězství. /ANDERSON vyjde z pokoje, aniž se podívá na GRAYSONA. Ten si ho také nevšimne./

8. RESTAURACE V HOTELU

Nastřínnout na veselou českou kapelu v restauraci na podiu, oblečenou do turistické verze selských krojů. Hrají k poslechu.

Je večer. U jednoho stolu sedí vedle sebe Američan STONE a FRANCOUZ. Stůl s nimi sdílejí také ANDERSON, MCKENDRICK a CHETWYN. Tři poslední se z různých důvodů

drží zpátky, což nelze říct o STONEOVI. Všichni právě dojídají.

STONE Prdlajs. Copak nerozumím anglicky? Když vám řeknu: "Řekněte mi, co tím myslíte," vy mi můžete jenom odpovědět: "Chtěl bych říci to a to." "Mne nezajímá, co byste chtěl říci", odpovídám já. "Řekněte mi, co tím myslíte."

FRANCOUZ Mais oui, ale zeptáte-li se mne francouzsky, tak musíte říct, "Qu'est-ce que vous voulez dire?" "Co je to, co byste si přál říci?" Naturellement, je zcela na místě abych odpověděl : "Je veux dire etcetera."

STONE /Vzrušeně/ Ale vždyť vy právě dokazujete mé stanovisko - copak to nevidíte?

MCKENDRICK Co myslíte, našla by se v takovémhle hotelu svobodná a svolná dáma?

STONE Já se vás francouzsky zeptat nemohu.

MCKENDRICK Nemusí být nezbytně svobodná.

FRANCOUZ Pourquoi nán? Qu'est-ce que vous voulez dire? Voilà - právě jsem se vás zeptal.

CHETWYN Na anglickém jídelním lístku člověk zřídka-kdy najde husu.

/CHETWYN dojídá hlavní chod jako poslední. Všichni už dojedli. Na stole jsou nápoje a šálky kávy./

STONE Francouzi nemají výraz pro sloveso "míním".

CHETWYN To by mě zajímalo proč?

STONE Prostě nemají.

CHETWYN v Dickensově lidé jedi husu málem v každé kapitole.

MCKENDRICK Myslíte, že se nemůže nic stát?

FRANCOUZ Par exemple. Je vous dis "Que'est-ce que vous voulez dire?"

MCKENDRICH Chci říct, že bych zrovna neměl velkou radost, kdyby mě někdo vyfotografoval dvojsměrným zrcadlem.

STONE Já se vás nechci zeptat na to, co byste si přál říci. Já se vás chci zeptat, co tím myslíte. Předpokládejme, že je v tom rozdíl.

ANDERSON Husí játra se ovšem v Anglii jedí. Co se ale dělá se zbytkem husy?

STONE Nyní předpokládejte, že říkáte jedno, ale myslíte tím něco jiného.

FRANCOUZ Jed dia quelque chose, mais je veux dire -

STONE Správně.

MCKENDRICK /STONEVI/ Promiňte, Brade.

STONE Prosím?

MCKENDRICK Vy dobře jíte, ale jste mizerný stolovník.

/To si STONE zasloužil: mluvil s ústy plnými chleba, dortu, kávy, atd., tak trochu jako čuně. Po MCKENDRICKOVĚ poznámce se smířlivě usměje, ale ani neudělá pauzu./

STONE S dovolením.

FRANCOUZ A bientôt.

STONE a FRANCOUZ vstanou a odcházejí./

STONE /na odchodu/. Podívejte se, co jste řekl, je nesprávná odpověď, která, je-li opravena, představuje sama sebe. /Následuje pomlka./

MCKENDRICK Měl jste čas si přečíst moji přednášku?

ANDERSON Jenom zběžně. Těším se, až si ji budu moct přečíst pečlivě.

CHETWYN Já ji četl.

ANDERSON Vy jste odpoledne nebyl na konferenci?

MCKENDRICK Ne, on se odpoledne ulil.

ANDERSON Chetwyne, vy filuto! Vsadím se, že vám z toho bylo nanic. Člověk by nad tím brečel, co?

CHETWYN To je pravda. My vůbec nevíme, jak se máme.

MCKENDRICK On nebyl na fotbale.

CHETWYN Vy jste byl na fotbale?

ANDERSON Ne, něco mi do toho přišlo.

MCKENDRICK Dělá s tím tajnosti. Asi je v tom ženská.

ANDERSON /K CHETWYNOVI/ A co jste dělal vy?

CHETWYN Sešel jsem se s přáteli.

MCKENDRICK. Dělá s tím tajnosti. Asi v tom není ženská.

CHETWYN Mám tady prostě pár přátel, to je všechno.

ANDERSON /K MCKENDRICKOVI/ Měla vaše přednáška úspěch?

MCKENDRICK Ne. Nepochopili to. Z otázek mi bylo jasné, že došlo k nějaké poruše v komunikaci.

ANDERSON Nebylo to těmi tlumočnickými telefony?

MCKENDRICK Ne, ne - nerozuměli prostě podstatě argumentu. Většina jich o teorii katastrofy v životě neslyšela, takže nebyli připraveni na moji aplikaci, která je, to přiznávám, troufalá.

ANDERSON Abych se vám zas já přiznal, také mi není zcela jasno, co to znamená.

MCKENDRICK To máte jako zpáteční rychlost - ne, jako bod zvratu. Lidé dělají chybu, když se domnívají, že morální princip se dá protahovat donekonečna, že se dá uplatnit v každé situaci, že je jako přímka napříč grafem naší skutečné situace - asi takhle, podívejte se - /Vezme nůž a načrtne čáru napříč přes ubrus zleva doprava./ "Mravnost" je tady dole; probíhá rovnoběžně s "Nemravností" tady nahoře - /načrtne rovnoběžku/ - dvě čáry, které se nikdy nesetkají. Oni si myslí, že v tom je smysl principu.

ANDERSON A není?

MCKENDRICK Ne. Ty dvě čáry leží na stejné rovině. /Natáhne ruku, dlaní dolů, nad vyryté čáry./ Jsou to hrany jedné roviny - jenže, víte, ono to má tři dimenze - a když tu rovinu takhle nějak zkroutíte, dostanete křivku, které říkáme křivka katastrofy. A to je model chování, jaké nalézáme ve skutečném světě. Existuje bod - bod katastrofy - kde přejdete z jedné přímky chování do protisměrné přímky. Princip se zvrátí ve svůj protiklad v okamžiku, kdy jej soudný člověk opustí.

CHETWYN Pak to ale není princip.

MCKENDRICK Neexistují žádné principy ve vašem pojetí. Existuje jenom spousta mravných lidí, kteří se snaží chovat, jakoby existovaly.

ANDERSON Ale to je přece totéž.

MCKENDRICK Vy jste těžší případ než Chetwyn a ti jeho primitivní Řekové. Ten se aspoň může vymlouvat, že věří v dobro a krásno. Vy víte, že to jsou fikce, ale jste na ně tak vysazený, že s nimi chcete zacházet, jako kdyby to byly absolutní hodnoty dané Bohem.

ANDERSON Jak by jinak mohly mít praktickou hodnotu?

MCKENDRICK Takže vy nakonec používáte mravní princip jako omluvu, když jednáte proti mravnímu zájmu. Je to taková poděšená -

/ANDERSON zahnaný do úzkých, praští z ničeho nic šálkem o talířek. Náhlá zloba není pro něho charakteristická, takže tím víc MCKENDRICKA překvapí./

ANDERSON McKendricku, vy příliš snadno docházíte k závěrům. Potřebujete vy vůbec morální odvahu, když se vám ty vaše principy tak snadno zvracejí ve své protiklady?

MCKENDRICK Dobře! Přehnal jsem to. Jako obvykle. Promiňte. Pojdme mluvit o něčem jiném. Venku okouní docela pěkná ženská. Poflakuje se po hale. /Dveřmi restaurace je vidět do haly./ Myslíte, že je to léčka. Moje žena mi řekla: Bille, nedělej žádné blbosti, vždyť víš, jakéj seš. Tobě kdyby zaklepala na dveře blondýna v policajtský uniformě s třemi horníma knoflíčkama rozepnutejma a poprosila tě o hrnek cukru, tak přesvědčíš sám sebe, že je to konduktérka, a vedle v pokoji si vaří kafe.

ANDERSON /Ovládne se/ Já se omlouvám... máte do jisté míry pravdu. Kdyby morální principy fungovaly jako rovnoběžné přímky a nikdy se neprotínaly, neexistovala by žádná morální dilemata. Člověk se dostává do situací, které připravily trápení mnohem chytřejším lidem, než jsme my.

CHETWYN Podle mé zkušenosti je dobré pravidlo, vyzkoušet věci na lidech, kteří jsou mnohem méně chytří než my. Já se často ptám svého syna, co si myslí on.

ANDERSON Syna?

CHETWYN Ano. Je mu osm.

MCKENDRICK Určitě se sem dívá. Vážně, myslíte, že by ji člověk ukecal?

/ANDERSON se ohlédne; vidíme, že žena, o které je řeč, je PANÍ HOLLAROVÁ./

ANDERSON Pardon.

/Vstane a odchází, ale hned se zas vrátí, sebere pod stolem aktovku a odejde. Kamera jej sleduje od stolu.

MCKENDRICK vidí, že PANÍ HOLLAROVÁ jde ANDERSONOVI vstříc, on jí podává ruku a pak spolu odejdou./

MCKENDRICK Zatracenej život! Tak v tom přece byla ženská. Dědek jeden vykutálenej!

9. ULICE. NOC.

ANDERSON a PANÍ HOLLAROVÁ jdou spolu. Park. Lavička v parku. Na ní sedí SÁŠA HOLLAR. ANDERSON a PANÍ HOLLAROVÁ dorazí k lavičce.

PANÍ HOLLAROVÁ /Česky/ Tady ho máš. /K ANDERSONOVI/ Sáša /Česky/ Poděkuj mu, že přišel.

SÁŠA /Mluví anglicky s chybami, které se překlad nepokouší zachytit./ Máma říká, abych vám poděkoval, že jste přišel.

PANÍ HOLLAROVÁ /Česky/ Je nám líto, že jsme ho obtěžovali.

ANDERSON Ne, ne, mně je líto, že... že se to všechno... stalo. Ty se učíš anglicky ve škole?

SÁŠA Ano. Učím se anglicky už dva roky. Také otec mne učí.

ANDERSON Jde ti to velice dobře.

SÁŠA Moc dobře ne. Vy jste přítel mého otce. Děkuji vám.

ANDERSON Mám strach, že jsem pro něho nic neudělal.

SÁŠA Máte s sebou jeho práci?

ANDERSON Jeho disertaci? Ano. Tady je. /Ukáže na aktovku./

SÁŠA /Česky/ Je to v pořádku, ještě ji má.

/PANÍ HOLLAROVÁ přikývne./

PANÍ HOLLAROVÁ /Česky/ Řekni jí, že dneska odpoledne jsem nevěděla, kdo je.

SÁŠA /Anglicky. Splete si v Angličtině slovo "dneska" se slovem "zítra"./ Zítra u nás v bytě matka nevěděla, kdo jste.

ANDERSON Dneska.

SÁŠA Dneska. Pardon. Proto říkala: "Pojďte dál! Pojďte dál! Pojďte dovnitř do bytu! Protože nevěděla, kdo jste. Otec jí nic neřekl. Řekl to jenom mně.

ANDERSON Chápu. A co řekl tobě?

SÁŠA Že jde navštívit přítele, jednoho anglického profesora. A že s sebou bere svou práci.

ANDERSON Aha. Vrátil se otec včera večer domů?

SÁŠA Ne. Sebrali ho před hotelem. Potom přišli v noci dělat prohlídku.

ANDERSON To u vás byli celou noc?

SÁŠA Přišli v jedenáct hodin. Prohlídka trvala dvacet hodin.

ANDERSON Ach Bože!

SÁŠA Ráno jsem za ním šel do Bartolomějské.

PANÍ HOLLAROVÁ /Vysvětlí/ Na policii.

SÁŠA Ale nepustili mě k němu. Řekli mi, že mám jít domů. Čekal jsem tam. Pak jsem šel domů, Pak jsem šel za vámi.

ANDERSON Co hledali?

SÁŠA /Pokrčí rameny/ Cizí knihy. Můj otec také píše. Dopisy, politické věci, filosofii. Nic nenašli. Některé anglické knihy se jim nelíbily, ale to není nic zvláštního. Potom samozřejmě předstírali, že u nás našli dolary.

/PANÍ HOLLAROVÁ slyší slovo "dolary"/

PANÍ HOLLAROVÁ /Česky/ Řekni mu, že ty dolary tam dala policie.

SÁŠA Ty dolary nepatří otci. Ten žádné peníze nemá.

ANDERSON Já vím.

SÁŠA Museli ho zavřít k vůli dolarům, protože nic neudělal. Nic špatného. Něco podepsal. Tak ho chtěli dostat do maléru.

ANDERSON Ano.

PANÍ HOLLAROVÁ /Česky/ Řekni mu o Janovi.

SÁŠA Musíte nám vrátit otcovu disertaci. Ne teď.

Zítra. Matka ji teď od vás nemůže přijmout.

ANDERSON Tvůj otec chtěl, abych ji vzal do Anglie.

SÁŠA To teď nepůjde. Ale děkuji vám,

ANDERSON Prosil mě, abych ji vzal s sebou.

SÁŠA Nepůjde to. Budou vás asi prohlížet. Na letišti. Viděli vás u nás doma a moc jste se s námi stýkal. Možná že nás sledují i teď.

/ANDERSON se rozhlédne./

Je to možné.

ANDERSON /S obtížemi/ Snad bych ti měl říct...

/Rychle/ Šel jsem k vám, abych mu tu disertaci vrátil.

Odmítl jsem ji vzít s sebou do Anglie. Ale on se bál,

že na něho čekají - já myslel, že se domnívá, že ho budou prohlížet, ne že ho zavřou -

SÁŠA Mluvíte moc rychle -

/Pomlka./

ANDERSON Co mám udělat?

SÁŠA Otcův kamarád přijde dneska na filosofický kongres.

/SÁŠA si opět pomlekl "dnes" a "zítra"./

ANDERSON Zítra.

SÁŠA Ano. Zítra. Dejte disertaci jemu. Jmenuje se Jan. Ten je O.K. Dobrý kamarád.

/ANDERSON přikývne./

ANDERSON Jan

SÁŠA /Česky/ Přinese to zítra Janovi na universitu.

/SÁŠA vstane/ My už musíme domů.

/PANÍ HOLLAROVÁ vstane a podá ANDERSONOVI ruku./

ANDERSON Opravdu lituji... Co se s ním stane?

PANÍ HOLLAROVÁ /Česky/ Co říká?

SÁŠA /Česky/ Chce vědět, co bude s tatínkem.

PANÍ HOLLAROVÁ Ruzyně.

SÁŠA To je věznice. Ruzyně.

/Pomlka./

ANDERSON Já se mu samozřejmě vynasnažím pomoci z Anglie. Napíšu dopisy. Československému velvyslanci... Mám také přátele ve vládě -

/ANDERSON si uvědomí, že chlapec se rozplakal. Je nesmírně překvapen, protože s ním hovořil jako s dospělým./ Poslouchej - já mám dobré přátele na nejvyšších místech - Ministra školství - důležité osobnosti.

PANÍ HOLLAROVÁ /Česky, ale k ANDERSONOVI/ Prosím vás, pomozte Pavlovi.

ANDERSON Paní Hollarová - udělám pro něj všechno, co bude v mé moci.

/Dívá se za PANÍ HOLLAROVOU, která odchází se SÁŠOU do tmy./

10. ANDERSONUV POKOJ. NOC.

ANDERSON leží oblečen na posteli. Oči má otevřené. Pokoj je osvětlen jenom světlem vnikajícím oknem zvenčí. Z GRAYSONOVA pokoje je slyšet nezřetelné hlasy. Po chvíli ANDERSON vstane a vyjde z pokoje.

Před GRAYSONOVÝM pokojem. GRAYSON otevře dveře.

GRAYSON Á nazdar. Promiňte, neděláme moc velký rámus?

ANDERSON Ne, to nevadí. Slyšel jsem, že jste ještě vzhůru, a napadlo mi, že bych vás mohl požádat o laskavost. Nemohl bych si půjčit váš psací stroj?

GRAYSON Můj psací stroj?

ANDERSON Ano.

GRAYSON No - já ráno odjíždím.

ANDERSON Brzo ráno vám to vrátím. Letím odpoledne.

GRAYSON Tak dobře.

ANDERSON Děkuji za laskavost.

/V průběhu předešlého rozhovoru hlasy zevnitř zeslábly k poloslyšitelnosti. Zní hlavně hlas MCKENDRICKA, a to značně opile. Je mu však rozumět./

MCKENDRICK /Je ho pouze slyšet. Mluví přes předešlý rozhovor ANDERSONA a GRAYSONA./

Heleďte, poslouchejte mě, já jsem profesionální filosof. Radím vám, poslechněte si, co vám povím.

ANDERSON Vidím, že tam máte McKendricka.

GRAYSON Ten - je z té vaší party?

ANDERSON To bych zrovna neřekl.

GRAYSON Nalejvá se jako čuně.

ANDERSON Já vím.

GRAYSON Nemohl byste si ho vyzvednout? Než mu někdo dá přes hubu?

ANDERSON Jestli máte chuť, klidně mu přes ní dejte.

GRAYSON Já ne. Ale je tam Broadbent a pár kluků. Váš kámoš se k nám přilepil v baru. Opravdu by měl jít radši spát.

ANDERSON Podívám se, co se dá dělat.

/ANDERSON následuje GRAYSONA do pokoje./

MCKENDRICK Nemůžete přeci čekat, že z dětí vyrostou malí gentlemani, když je ich hrdinové se chovají jako křupani - no řekněte - ne - vy jste mi neodpověděl na mou otázku - když máme křupany na hřištích, tak budeme mít křupany v hledištích.

/V GRAYSONOVĚ pokoji. Stojí jenom MCKENDRICK. V jedné ruce drží lahev whisky, v druhé sklenici a káže.

V malém pokoji jsou rozsazeni BROADBENT, CRISP, CHAMBERLAIN, a možná ještě jeden nebo dva hráči z anglického družstva. Zřejmě všichni pili./

GRAYSON /Zavírá dveře/ Já myslel, že filosofové jsou poklidná, spíš učenlivá sorta.

ANDERON No, někteří ano.

MCKENDRICK /Křičí/ Anderson! Vy jste přesně ten člověk, kterýho potřebuju! Máme tady takovou filosofickou diskusi o křupanský etice profesionálních fotbalistů.

BROADBENT Dal bych si bacha, kamaráde!

MCKENDRICK Tady Ray je netýkavka, protože dneska někoho schválně zfauloval a tím pádem zavinil desítku. Zkousel ho, aby nedal jistej gól. Konec konců, desítka se dá chytit a zlomený nohy jsou poměrně vzácný

/BROADBENT vstane, ale MCKENDRICK ho gestem uklidní./
Ne - udělal jste dobře - jenom jste využil utilitářský hodnoty hry pro dobro mužstva, pro Anglii! Ale já nemám na mysli konkrétní případy účelného jednání. To ne - já mluvím o celkovém étosu.

ANDERSON McKendricku, co takhle jít do postele.

MCKENDRICK /Ignoruje ho/ Koukněte, já hrál fotbal moc let. Léta letoucí. Začal jsem, když mi bylo osm, a hrál jsem do třinácti. Pak jsem šel na školu, kde se hrálo ragby. Ale tadyhle Tommy vám může říct že se pořád stejně tak nějak vidím na levém křídle.

/MCKENDRICK mluví ke CRISPOVI./ Mimochodem, Tommy, odpusť mi tu botu ve výtahu. Ale jak jsem říkal, jedno si pamatuju velice jasně z těch dlouhých let, co jsem hrál kopanou: že když jdou dva hráči po míči, a ten potom vletí do autu, ty dva ví úplně přesně, kdo z nich seš ho dotk poslední. Za celý ty dlouhý leta, nevím ani o jednom případě, že by se hráč dotk míče poslední a nevěděl o tom. Takže by mě zajímalo následující: proč - pokaždý když se v televizi ten pitomej míč octne v autu, oba hráči chtěj házet aut? Žádám čistě jen o informaci. Dělej to, protože jsou tak příšerně pitomí, anebo že nepoctivě získaná výhoda přijde vhod stejně jako poctivě.

CHAMBERLAIN Koukej, kamaráde, trošku jsme to dneska přetáhli -

ANDERON McKendricku, zítra je taky den.

MCKENDRICK Ale co já vím, bude to úplně stejnej den jako dnes. Napijte se -

ANDERSON Děkuji, nechť.

MCKENDRICK Mám tu otázku pro antropology. Můžete mi jmenovat kmen, kterej se organizuje do mužstev za účelem sportovních utkání a každej gól v protivníkově brance vítá záchvatama dětinský radosti, řve, tančí a objímá se v extázi vítěznýho jásotu sebechvály, a to přímo v samým středu svejch zarmoucenejch kolegů? Kdo jsou tihle primitivové, co koncentrujou všechny svoje reakce do chvilkovýho pocitu, a neuvědomujou si, anebo je jim to fuk, jak dlouho se vlní moře našich osudů? Ano, uhádli jste!

/Pěje televizní znělku sobotního fotbalového přenosu./ Pořádáme soutěž o největšího křupana měsíce, přihlášky pouze na pohlednicích, prosím. Ale otázka zní - je to tím, že jsou dělnickýho původu, anebo proto, že je zkorumpovala lačnost peněz? Anebo je to z obou důvodů?

ANDERSON McKendricku, začínáte urážet přítomné.

MCKENDRICK Anderon tráví život jako hráč kriketu. Tlesk, tlesk. /Zatleská dobře vychovaným způsobem a nasadí dobře- vybranou výslovnost./ Skvěle zahráno, pane. To je směla, starý brachu! Srovnání s kriketem by nám mohlo naznačit, že křupanská etika patří dělnické třídě.

/BROADBENT přistoupí k MCKENDRICKOVI a přitlačí ho ke zdi. MCKENDRICK, který nevnímá nebezpečí, se mu vymkne a pokračuje bez zastávky./

Ale to byste byli na velikém omylu. Dovolte, abych vám připomenul typický ragbyový mužstvo horníků z Walesu. Trojka je kvitována s pýchou, ale také s rezervou. Hráč, který skóroval, nasadí bezvýraznou masku, aby ho nikdo nemoh podezírat, že má radost z protivníkového neštěstí - Bože, to přece člověka přímo hřeje u srdce, co? Z toho teda usuzuju, že křupanskou etiku způsobuje lačnost peněz.

ANDERSON Neříkejte takové pitomosti.

/MCKENDRICK to pochopí jako intelektuální námitku./

/Ke CRISPOVI/ Co říkáš, Tommy, zkazilo tě pochlebování?

CRISP Co to kecá?

GRAYSON Tak mám dojem, že půjdu na kutě.

CRISP Já ne. Já chci vědět, co to vo mě říká. Že mě hecuje?

ANDERSON /K MCKENDRICKOVI/ Mohu vám přioomenout, že vy sám se v otázkách etiky považujete, tak říkajíc, za pragmatika.

MCKENDRICK Ó ano - rozumím - vy si myslíte, že když nevěřím v ty spolehlivý ukazatele u silnice do nebeský říše, že jsem sám tak trošku křupan - bleskovej kopanec do kolena při šplhu vzhůru po akademickém žebříčku - já, nějaký McKendrick ze Stokeský University.

/K BROADBENTOVI./ Já hraju za Stoke, víte?

BROADBENT Řekněte tomuhle pitomému hovadu, že mě ta jeho filosofie začíná srát.

GRAYSON Mluvíte nesmysly, kamaráde.

MCKENDRICK Ach! Tady Graysonovi to báječně logicky myslí. Zcela neomylně se dotkl chyby v mém argumentu, jmenovitě, že totiž důvod, proč fotbalisté jsou křupaní, nemá vůbec nic co dělat s jejich dělnickým původem, ani s lačností peněz, ani s pochlebnictvím, a dokonce ani s tím, že jsou to fotbalisté. Je to asi prostě tím, že fotbal přitahuje jistou sortu lidí, a to křupany - /Dál se nedostane, neboť v tom okamžiku ho BROADBENT srazí pěstí. MCKENDRICK se složí./

CRISP To ti chválím. Royi.

/ANDERSON jde k MCKENDRICKOVI, který leží natažen na podlaze./

ANDERSON McKendricku....

CHAMBERLAIN Tak já jdu spát.

/CHAMBERLAIN projde spojovacími dveřmi do svého pokoje a zavře za sebou./

BROADBENT Aby si nemyslel, že může takhle kecat, a že mu to projde.

GRAYSON Kde bydlí?

ANDERSON Ve třetím poschodí.

GRAYSON Do prdele.

CRISP Už přichází k sobě.

BROADBENT Nic mu není.

ANDERSON Pojďte, McKendricku.

/Všichni pomáhají MCKENDRICKOVI na nohy./ MCKENDRICK neodporuje. Jde se značnými obtížemi./

Já ho vezmu dolů výtahem. /Vidí psací stroj v kufříku a říká GRAYSONOVI./ Potom bych se zastavil pro psací stroj. /Vede MCKENDRICKA ke dveřím./

MCKENDRICK /Mumlá/ No dobře. Tak jsem to přehnal. Pojďme mluvit o něčem jiném.

/Jde, nebo spíš vrávorá, ven. ANDERSON otevře dveře GRAYSONOVA pokoje./

BROADBENT Poslyšte - ten zatracenej Jirásek. Zahrál to přesně tak, jak jste to říkal.

ANDERSON Já vím.

BROADBENT Ať člověk hraje sebedýl, starou belu se naučí.

ANDERSON Já vím.

/ANDERSON pomůže MCKENDRICKOVI ze dveří a zavře./

11. VELKÁ POSLUCHÁRNA

ANDERSON jde k pultíku. Za ním je český PŘEDSEDA. CHETWYN je v hledišti, ale MCKENDRICK nikoli. Scéna začne v okamžiku, kdy ANDERSON přistupuje k mikrofónu a položí svazek strojem psaných papírů na pultík.

ANDERSON V této přednášce bych se chtěl zabývat problémem, kterým se zabývali již mnozí přede mnou: konfliktem mezi právy jednotlivce a právy společnosti. Budu rozlišovat mezi právy a pravidly. /Všimáme si, že zdvořile a pozorně naslouchající PŘEDSEDA je pojednou v rozpacích. Má před sebou nějaké papíry, a z těch jeden vybere; je to oficiální

verze ANDERSONOVY oficiální přednášky. PŘEDSEDA se do ní začte. Brzy si uvědomí, že ANDERSON čte jiný text. Zatímco sledujeme PŘEDSEDOVO počínání, ANDERSON mluví. Tři tlumočníci v budkách mají opět potíže, neboť i oni mají text ANDERSONOVY oficiální přednášky./

Pokusím se ukázat, že pravidla pokud jsou ve vztahu k právům, jsou druhotnou a následnou odvozeninou z prvotních práv. Pravidla budu uvádět vesměs ve spojitosti s lidskými společnostmi, a právě ve spojitosti s jednotlivci. Pokusím se ukázat, že konflikt mezi nimi je vesměs konfliktem falešným, plynoucím ze skutečnosti, že buď jedna, nebo druhá strana se domáhá falešného práva. Ačkoli dávám přednost právům před pravidly, pokud mezi nimi dochází ke konfliktu - budu definovat práva jako fikce, které fungují jako pohnutky k tomu, aby se přijaly praktické hodnoty. Dále předložím k úvaze, že tato práva jsou fiktivní, existuje přesto povinnost zacházet s nimi, jako by byla pravdami; a dále, že ačkoliv lze prokázat, že tato povinnost je založena na hodnotách, které jsou založeny na fikcích, existuje nicméně povinnost zacházet s t o u t o povinností jako by byla založena na pravdě, a tak dále ad infinitum.

/V tomto okamžiku ho PŘEDSEDA přeruší./

PŘEDSEDA Promiňte, pane profesore - tohle není vaše přednáška.

ANDERSON V jakém smyslu není? Já ji bezesporu přednáším.

PŘEDSEDA Ale není to ta přednáška, kterou jste byl pozván přednést.

ANDERSON Nebyl jsem pozván, abych přednesl nějakou specifickou přednášku.

PŘEDSEDA Ale nabídl jste specifické téma.

ANDERSON To je pravda.

PŘEDSEDA Jenže teď mluvíte na jiné téma.

ANDERSON Ano. Rozmyslel jsem si to.

PŘEDSEDA To se ovšem od účastníků neočekává.

ANDERSON Neuvědomil jsem si, že by to mohlo vadit.

PŘEDSEDA Je to nezdvořilost.

ANDERSON /Překvapen/ Špatné chování? To mne mrzí.

PŘEDSEDA Tuto přednášku nemůžete přednést, Nemáme text.

ANDERSON Chcete tím říct, že filosofické přednášky vyžadují nějaké povolení?

PŘEDSEDA Tlumočníci nemohou bez textu překládat.

ANDERSON Nebojte se, v mém textu není příliš technických termínů. Chcete-li, budu mluvit trochu pomaleji.

/ANDERSON se otočí zpátky k mikrofonu./

Pokud zavrhneme definici práv jako fikci - i když s účinkem pravd - pak lze říci, že lidé mají práva pouze ve dvojím smyslu. Za prvé lze říci, že lidé mají určitá práva, jestliže se kolektivně a vzájemně dohodli tato práva si udělit. To by však pouze znamenalo, že lidstvo je jakýmsi větším spolkem se spolkovými pravidly, ale to je něco jiného než to, co se obecně považuje za lidská práva. To neměl na mysli Locke, a neměli to na mysli američtí Otcové zakladatelé, * kteří přijali Lockovu myšlenku a prohlásili jistá práva za nezcizitelná. Patří mezi ně život, svoboda a budování štěstí. Staří Američané považovali tato práva za dar boží - a v tomto druhém smyslu lze rovněž říci, že lidé mají práva: názor, který se zdůrazňuje v některých společnostech více než v jiných. Nehodlám se u něho zdržovat, jenom bych chtěl uvést, že to je n á z o r, a nikoli d e d u k c e, a že já sám ho nezastávám.

* Tj. autoři Prohlášení o nezávislosti, zakládajícího dokumentu Spojených států.

Nápadná je tu všeobecná shoda o právech jedin-
ce, jež uznávají jak ti, kteří se odvolávají na
autoritu Boha, tak ti, kteří se neodvolávají na
žádnou autoritu, kromě vlastního smyslu pro spra-
vedlnost a rozum. První článek americké ústavy, který
zaručuje svobodu náboženského vyznání, projevu,
tisku a shromažďování, nalézá odezvu v člancích 28
a 32 neméně obdivuhodné Ústavy Československé so-
cialistické republiky, která je naší štědrou hosti-
telkou při této příležitosti. Podobně, ochrana sou-
kromí, ochrana před neodůvodněnými domovními pro-
hlídkami a záruka listovního tajemství, kterou ame-
rickému lidu zaručuje článek 4, je rovněž zaručena
českému národu v článku 31.

/PŘEDSEDA, který je čím dál víc v rozpacích, opustí
v této chvíli podium a odejde do zákulisí. V dosle-
chu podia je telefon, a ANDERSONA je tam slyšet, i
když nezřetelně. Telefon může být třeba v inspicien-
tově kanceláři. Sledujeme PŘEDSEDU, ale přitom stá-
le slyšíme ANDERSONA/.

Je tato všeobecná shoda něco neobvyklého? Naprosto
ne. Je-li Bůh, pak my, jako jeho stvoření, bychom
bezesporu souhlasili s jeho hodnotami. A není-li Boha,
byly by mu, jako našemu ~~výboru~~ výtvoru, připsány
k dobru hodnoty, které my považujeme za spravedlivé
a rozumné. Ale co je to spravedlnost? Co je rozum?
Co je to za hodnoty, které my považujeme za samo-
zřejmé? A proč jsou to hodnoty?

12. MCKENDRICKUV POKOJ

Zcela oblečený MCKENDRICK se probírá z příšer-
né opice. Jeho pokoj je v mnohem větším nepořádku
než ANDERSONUV. Všude se válí části oděvu. Zpola
naplněný kufr je otevřen. Je také vidět MCKENDRICKO-

VU aktovku. MCKENDRICK se podívá na hodinky, ale ty se zastavily. Jde tedy k telefonu a vytočí číslo./

13. ANDERSONUV POKOJ

Začne zvonit telefon. Kamera odjede od telefonu a vidíme, že v pokoji jsou dva muži. Jsou to tajní policisté a pokoj prohlédávají. Otočí se po telefonu, ale hned se zas vrátí k své práci, a zatímco telefon zvoní, potichu v ní pokračují. Pracují tak, aby nezanechali stopy. Jeden opatrně otevírá zásuvku. Střih./

14. VELKÁ POSLUCHÁRNA

Vrátili jsme se k ANDERSONOVĚ přednášce. Na jevišti schází PŘEDSEDA.

ANDERON Etika byla kdysi považována za jakýsi pomník, za ponuru Eiffelovu věž postavenou z Platónských entit, jako jsou poctivost, oddanost, spravedlnost a tak dále. Tyto entity spolu pevně a úzce souvisely a ve vzájemném souhlasu zdůrazňovaly jedna druhou, takže zajišťovaly celou stavbu: byl to ideál, jímž se poměřovalo chování. Ta věž je však již dávno v troskách. Naše moderní lingvistická filosofie zastává názor, že pojem, dejme tomu, spravedlnosti, neexistuje mimo způsoby, jež si k použití toho slova zvolíme, ano, že vskutku s p o č í v á pouze ve způsobech uplatnění, jež si zvolíme. Jinými slovy - etika není inspirací našeho chování, ale pouze produktem našich výroků.

✓Během poslední části tohoto monologu jsme se vrátili k PŘEDSEDOVI u telefonu. PŘEDSEDA moc nemluví,

spíš poslouchá./

Zároveň však nám prosté pozorování ukazuje, že takový názor si vyžaduje přesnějšího vymezení. Malé dítě, které křičí "To je nespravedlnost!", je-li potrestáno za něco, co udělal jeho bratr nebo sestra, se zjevně odvolává na ideál spravedlnosti, který můžeme z nedostatku lepších slov, nazvat přirozeným. A musíme si uvědomit, že přirozená spravedlnost, jakkoli iluzorní, většinu času podmiňuje chování mnoha lidí. Jako etický výrok zdá se být pokusem o definici smyslu spravedlnosti, který není pouze odvozen z nějakého jiného výroku.

/Střih do zákulisí. ANDERSONUV hlas však pokračuje i tady, neboť zaznívá z amplionů na stěnách. PŘEDSEDA pospíchá chodbou. Hledá a posléze nalezne uniformovaného POŽÁRNÍKA, který tu má službu. Po celou scénu ANDERSON stále hovoří./

Ovšem filosof, který zkoumá obtížnou oblast práva a bezpráví, neměl by být ovlivněn argumentem:

"Dítě by vědělo, co je právo, a co je bezpráví."

Pokud nás však někdo přesvědčuje, že, dejme tomu, je etické zavřít někoho do vězení, protože četl nebo napsal závadné knihy, je na místě, abychom si připomněli, že člověka můžete přesvědčit, aby uvěřil téměř čemukoliv, jestliže je dostatečně chytrý, ale že je mnohem obtížnější přesvědčit méně chytrého. Existuje cit pro právo a bezpráví, který předchází slovní formulaci. Je založen na individuální zkušenosti a zabývá se jednáním jednoho člověka vůči druhému. Z této zkušenosti jsme si vybudovali etický systém, který je součtem jednotlivých případů, kdy bylo uznáno právo jednotlivce.

/V průběhu řeči jsme se vrátili k ANDERSONOVI. V této chvíli se na jeviště vrátí PŘEDSEDA. ANDERSON ho ignoruje a pokračuje./

Je-li tomu tak, pak to má vážné důsledky pro kolektivní či státní etiku, pokud se ocitá v rozporu s právy jednotlivců a pokouší se, jménem lidu, vnucovat svoje hodnoty týmž jednotlivcům, kteří tvoří stát. Nelegičnost takového manévru působí ostudu totalitárním zřízením. Někdy se na to snaží odpovědět tím, že označí celý argument za "buržoazní logiku", což je koncept, který je stejně těžko pochopitelný jako buržoazní fyzika nebo buržoazní astronomie. Ne, chyba musí spočívat jinde -

/ V tom okamžiku se hlasitě rozezní elektrické zvonky. Požární poplach. PŘEDSEDA vyskočí a křičí./

PŘEDSEDA /Česky/ Zachovejte klid! Vypadá to, že hoří. Opusťte ukázněně síň. /Anglicky./ Hoří! Odejděte v klidu! /Filosofové vstávají a míří k východu. ANDERSON klidně posbírá svoje papíry a odejde z hlediště./

15. LETIŠTNÍ HALA

Lidé, kteří odjíždějí za hranice, musí se podrobit prohlídce zavazadel. Jsou tu nejméně tři lavice vedle sebe a u nich celníci obého pohlaví prohlížejí zavazadla cestujících.

U první lavice právě prohlížejí CHETWYNA.

U druhé lavice prohlížejí ANDERSONA.

U třetí lavice prohlížení naznamého cestujícího.

Ke všem lavicím se táhnou krátké fronty. V čele fronty u třetí lavice stojí MCKENDRICK. Prohlídka u této lavice je zcela povrchní.

ANDERSONOVA zavazadla však prohlédávají velice důkladně. Začneme u ANDERSONA, CHETWYNA si zatím nevšímáme.

U ANDERSONOVY lavice prohlíží uniformovaní celníci obsah ANDERSONOVA kufru. Pomáhá jí uniformovaný CELNÍK. Zároveň tajný POLICISTA zkoumá velice podrobně všechno v ANDERSONOVĚ aktovce.

Vidíme, jak CELNÍK vytáhl z ANDERSONOVA kufru bonboniérů zabalenou v celofánu. Roztrhne celofán, podívá se na bonbóny a potom hrábne dovnitř, aby se podíval na spodní vrstvu bonbónů. ANDERSON ho s úžasem pozoruje. Pak celník bonboniérů zavře a uloží do kufru. Zato safu dřevěných panenek, které do sebe zapadají, rozebere na prvočinitele. Kamera popojede a zaostří na MCKENDRICKA, který už dorazil ke třetí lavičce. CELNÍK otevře MCKENDRICKOVU aktovku a zběžně listuje papíry. Pak požádá MCKENDRICKA, aby ukázal kufr. Krátce prohrábne obsah kufru. Mezitím u ANDERSONOVY lavičky TAJNÝ bere ANDERSONOVI z ruky peněženku. Prohlédne každý kousek papíru v peněženke.

Vrátíme se k MCKENDRICKOVĚ lavičce a vidíme, že MCKENDRICK zavírá kufr a CELNÍK mu pokyne, že může jít. MCKENDRICK se otočí k ANDERSONOVI a říká:

MCKENDRICK Vybral jste si špatnou frontu, kamaráde. Hraje se tu ruská ruleta. Chetwyn taky.

/Nyní zjistíme, že CHETWYNA podrobují stejné prohlídce jako ANDERSONA. I u něho je TAJNÝ. Tento MUŽ se dívá pod hřbety knih v CHETWYNOVĚ kufru.

Opět se vrátíme k ANDERSONOVĚ lavičce. Vidíme, že CELNÍK objevil podezřelou vypouklinu v zazipovaném oddělení v rubu víka ANDERSONOVA kufru. ANDERSONOV obličej nám napovídá, že ANDERSONA zachvátil strach. Vypouklina prozrazuje, že je tam něco velikosti HOLLAROVY obálky. CELNÍK otevře zip a vytáhne MCKENDRICKOV pornografický časopis. ANDERSON se stydí. Vrátíme se k CHETWYNOVI, jehož papíry, jeden za druhým, vytahují CELNÍCI z aktovky a prohlížejí je. Jeden CELNÍK najde v CHETWYNOVĚ kufru čistou košili, pěkně vyžehlenou a složenou. Rozbalí košili a objeví asi šest listů papíru. Je to tenký potištěný papír. Nalezne rovněž fotografii jakéhosi muže. TAJNÝ přejde k CELNÍKOVÍ a dá se do prohlížení papírů. Vzhledne a podívá se na CHETWYNA. Ten zbledne./

16. KABINA DOPRAVNÍHO LETADLA

Letadlo roluje ke startu.

MCKENDRICK a ANDERSON sedí vedle sebe.

MCKENDRICK vypadá otřesen.

MCKENDRICK Vůl jeden pitomej. Blbec.

ANDERSON Nic se mu nestane - posadí ho na příští letadlo.

MCKENDRICK Na Sibiř.

ANDERSON Prosím vás, nebuďte směšný. Jak by to, prosím vás vypadalo? Co by to bylo za reklamu? Nevím, že by se někde v československém právu zakazovalo mít u sebe dopisy pro Mezinárodní amnestijní organizaci a pro Spojené národy nebo podobné věci. A i pak by s CHETwyhem nemohli zacházet jako s československým občanem.

MCKENDRICK Ale nepříjemnosti mít bude.

ANDERSON To ano.

MCKENDRICK Moc riskoval.

ANDERSON Ano.

MCKENDRICK Já bych to neudělal. Vy ano?

ANDERSON Ne. Mohl si domyslet, že ho budou prohlížet.

MCKENDRICK Proč prohlíželi vás?

ANDERSON Mysleli si asi, že asi něco mám.

MCKENDRICK A měl jste něco?

ANDERSON V jistém smyslu měl.

MCKENDRICK A co?

ANDERSON Disertaci. Ze státního hlediska poměrně značně pomlouvající stát.

MCKENDRICK Kam jste si ji schoval?

ANDERSON K vám do aktovky.

/Pomlka./

MCKENDRICK Cože?

ANDERSON Včera večer. Obávám se, že jsem zvrátil princip. /MCKENDRICK otevře aktovku a najdu HOLLA-ROVU obálku. ANDERSON mu ji vezme. MCKENDRICK zuří./

MCKENDRICK Vy jste ale lotr!

ANDERSON Myslel jsem si, že byste mi to schválil.

MCKENDRICK Moc si se mnou nezahrávejte. /Zachvátí
ho dodatečný strach a roztřese se./ Ježíšmarjá! To
teda od vás nebylo fér!

ANDERSON Asi ne. Ale existovala velice malá pravdě-
podobnost, že vás budou prohlížet.

MCKENDRICK O to přece, do prdele, nejde.

ANDERSON Já myslím, že jde. Ale možná že máte prav-
du. Etika je hrozně složitá záležitost. Proto se
přece pořádají tyhle kongresy.

/Letadlo na rozjezdové ploše nabere rychlost a
chystá se k odletu./

KONEC

o b d o b í s u c h a

obojí pravda
lásky i smrt
bůh
i ďábel -

zatímco vánek
pohrává si
s listy jabloní
a člověk vyschlý
utápí se
v sobě
a čeká
aniž ví -

apokalypsa se rodí
temné výkřiky
tiše ukrajují
kousek po kousku
srdce
ztvrdlé jedovatostí hadí
nebo holubičí hloupostí
bez lásky objetí -

stavějí nesmysl
a svíčka pomalu dohořívá -

j e n s v ě t l o !
zoufale vzdycháme touhou
a tápeme aniž víme -

a p o k a l y p s a s e r o d í
a j z e m ě n o v á
v z á v o j i z a h a l e n á
n e v ě s t a b o ž í n o c i

janapivoňková 1976

HLAVNÍ LÍČENÍ V TRESTNÍ VĚCI

proti Ing. Petru Uhlovi a spol. u Městského
soudu v Praze.

Tento záznam je pořízen podle paměti jednotlivých účastníků, zejména Jana Bednáře, Jiřího Bednáře, Zuzany Dienstbierové, Pavly Němcové a je určen pro příbuzné a přátele obžalovaných. Usilovali jsme o maximální přesnost a objektivitu, mohlo však dojít k nepřesnostem ve formulacích. Nejméně přesné jsou pravděpodobně záznamy závěrečných řečí obhájců.

PRVNÍ DEN LÍČENÍ

22. října 1979, Městský soud v Praze, Spálená ul.2,
II.p., jednací síň č.81

V 8.30 zahajuje předseda senátu Dr.Kašpar /dále jen Př. sen./, kromš Př.sen. je členem senátu Dr.Bureš /1/, dvě ženy /2,3/ a jeden muž /4/. Nalevo dva prokurátoři /Pr 1 - Dr.

Janda, Pr 2 - Dr.Adamec/, dále náhradní soudce /5/.
Napravo obhájci: Doktoři Lindner /6/, Pěnka /7/, Tichý /8/, Lžičař /9/, Klouza /10/, Němeček /11/, zastupující po řadě: Petra Uhla, Václava Bendu, Jiřího Dienstbiera, Václava Havla, Ottu Bednářovou a Danu Němcovou.

Jako diváci /či zástupci veřejnosti/ je přítomno 12 příbuzných obviněných, dále Dr.Baláš /12 z Generální prokuratury/ a další tři osoby: redaktor Rudého práva Jeří Hečko /13/, podle jména na vstupence muž jménem Kabele /14/, a neznámý muž /15/ a podle jména na vstupence muž jménem Bláha /16/. Asi 6 míst pro diváky zůstává neobsazeno.

Pro formální zahájení a prezentaci byla přečtena obžaloba.

Př.sen.: "V trestní věci proti Ing.Petru Uhlovi a spol. je
podána o b ž a l o b a

proti

1/ ing.Petru Uhlovi, nar.8.10.1941 v Praze, ženatému, zaměstnanci n.p.Mrazírny - závod 02, Praha 3, trvale bytem Praha 2, Anglická 8, tč. ve vazbě od 29.5.1979

proti

2/ dr.Václavu Bendovi nar.8.8.1946, ženatému, zaměstnanci hotelu Meteor RaJ, Praha 1, trvale bytem Praha 2, Karlovo nám.287/18, tč. ve vazbě od 29.5.1979

proti

3/ Jiřímu Dienstbierovi nar.20.4.1937 v Kladně, rozvedenému, dokumentaristovi Projektového ústavu hl.m.Prahy, trvale bytem Praha 2, Poděšalská 8, tč. ve vazbě od 29.5.1979

proti

4/ Václavu Havlovi nar.5.10.1936 v Praze, ženatému, spisovatel, trvale bytem Praha 6, U Dejvického rybníčku 4, přechodně Hrádek u Vlčice č.5, okr.Trutnov, tč.ve vazbě od 29.5.1979

proti

5/ Ottě Bednářové roz.Šmírousové, nar.18.6.1927 v Praze, rozvedené, administrativní pracovníci výrobního podniku Svazu invalidů ČSR Meta Praha, trvale bytem Praha 4, Novodvorská 416/141, tč.ve vazbě od 30.5.79

proti

6/ Daně Němcové roz.Waltrové, nar.14.1.1934 v Mostě, vdané, v domácn., trvale bytem Praha 2, Ječná 7, tč.ve vazbě od 29.5.1979.

že

v době od jara 1978 do konce května 1979 v Praze 2 a jinde z odporu proti socialistickému státnímu zřízení republiky a se záměrem podporovat antikomunistickou zahraniční propagandu a v úmyslu vyvolávat mezi obyvatelstvem republiky nepřítelství proti socialistickému státnímu zřízení republiky, založili nelegální organizaci "Výbor pro obranu nespravedlivě stíhaných", a na stanovení programu organizace a rozdělení úkolů, v porozumění s dalšími osobami a některými činiteli zahraničních štvavých centrál vyhotovili postupně velké množství písemností, v nichž hrubým způsobem pomocí vymyšlených nebo záměrně zkreslených údajů byly hrubě napadány bezpečnostní orgány, prokuratura, soudy, sbor nápravné výchovy, tyto písemnosti rozšiřovali v ČSSR a dávali je k dispozici i zahraničním antikomunistickým centrálám, které jich využily k útokům proti nám v západním a emigrantském tisku a v relacích různých štvavých vysílačů typu "SVOBODNÁ EVROPA",

tedy

z nepřítelství k socialistickému společenskému a státnímu zřízení republiky prováděli podvratnou činnost proti jejímu společenskému a státnímu zřízení a proti jejím mezinárodním zájmům, při čemž tento čin spáchali ve spojení s cizím činitelem a ve větším rozsahu.

T í m s p á c h a l i

všichni obžalovaní trestní čin podvracení republiky podle § 98 odst.1,2 písm.a/b tr.z..

Protože s odůvodněním obžaloby jsou seznámeni, jak obžalovaní, tak senát i všichni obhájci, nebude odůvodnění obžaloby číst.

O slovo se přihlásil Dr.Lindner a žádal osobní slyšení svědků /pracovníků prokuratur a soudů/ za předpokladu, že by se četly jejich výpovědi / Dvořáka, Grulicha a Matěcha a rovněž důkaz rukopisu znalce. Dr.Klouza žádá, aby byl přiložen celý spis týkající se Věry Ciparové nebo aby její výpověď byla vyřazena z důkazního řízení. Dr.Tichý žádá, aby byl předvolán svědek Lis a přečteno sdělení č.34 /Zmatlík?/

Př.sen.: "Soud rozhodne během dokazování."

Obžalovaný Václav Benda /dále jen V.B./ upozorňuje na formální závady a nepřesnosti v údajích obžaloby /v datech a jménech/, způsobené zřejmě technickými potížemi. On sám nemá vyživovací povinnost ke dvěma dětem, ale má pět nezletilých dětí.

Poté obžalovaní opouštějí místnost, jako první ke slyšení zůstává Dana Němcová /D.N./

Př.sen. po obvyklých formalitách se též Dany Němcové, zda rozuměla obžalobě a žádá ji, aby se vyjádřila k její podstatě.

D.N. "Beru obžalobu na vědomí, ale nerozumím jí. Jak plyne i z mé výpovědi, obžalobu odmítám. Necítím se vinna tím, že bych jednala z odporu k socialistickému státnímu zřízení, že bych podporovala antikomunistickou propagandu /cituje obžalobu/... VONS nebyla žádná organizace, ale volná iniciativa občanů na podkladu petičního práva podle č.29 Ústavy.

- Př.sen. "Odmítáte. Tak nám aspoň řekněte, jak jste se účastnila vzniku VONSu."
- D.N. "Zabývali jsme se jednotlivými případy, naplánovali jsme široké akce."
- Př.sen. "Vaše účast?"
- D.N. "Účastnila jsem se většiny schůzek."
- Př.sen. "Kdo udával tón vaší činnosti?"
- D.N. "Nikdo, byla to společná záležitost, každý jednal sám za sebe."
- Př.sen. "Jak byly vybírány osoby, jejichž případy se VONS zabýval?"
- D.N. "V mém případě jsem se o nich dozvídala běžným společenským stykem, šlo o přátele, či známé. Každý jednal z vlastní iniciativy, případy vybíral ze svého prostředí podle potřeby, nikdo nikoho nemanipuloval."
- Př.sen. "Je vám známo, že materiály VONSu byly běžně přístupné v cizině?"
- D.N. "Dozvěděla jsem se o tom až při vyšetřování."
- Př.sen. "A co sdělení č.63, ve kterém se výslovně hovoří o spolupráci s cizinou?"
- D.N. "V něm se obracíme na demokratickou veřejnost, nikoli na nějaké instituce, nebo orgány, které by danou skutečnost zkreslovaly."
- Př.sen. "A sdělení, která vycházela v emigrantských časopisech?"
- D.N. "Dozvěděla jsem se o tom až při vyšetřování."
- Př.sen. "A to se o tom ve výboru nehovořilo?"
- D.N. "Ne."
- V tomto místě Př.sen. Dr.Kašper žádá o zápis předešlého. Zápis diktuje zapisovatelce /jako i nadále/ Dr.Bureš - nutno poznamenat, že velmi věrně /ovládá těsnopis?/. V zápise se neodlučují otázky od odpovědí, užívá se forma "Pokud se týče A, tak B", kde A je otázka, B odpověď.
- Př.sen. "Měli jste dohodu, že někdo v cizině bude s vámi spolupracovat?"
- D.N. "Ve sdělení č.63 jsou jmenováni Kavín a Janouch. Považovala jsem je za prostředníky s demokratickou veřejností, jinak je neznám, jejich adresy jsem nikdy nepoužila."
- Př.sen. "Navštívil vás někdo z ciziny?"
- D.N. "Navštívili mě dva holandští státní příslušníci, z nichž jeden se představil jako člen Amnesty International. Vysvětlil mi jejich cíle, že A.I. není žádná politická organizace, že sleduje případy nespravedlivě stíhaných na celém světě. Já jsem mu řekla, že u nás existuje VONS, který má podobné cíle jako A.I., ale v malém. A.I. nepovažují za škodlivou."
- Př.sen. "Co jste mu dala k nahlédnutí?"
- D.N. "Pouze dokumenty, které jsem měla nahodile u sebe /jeden INFOCH/."
- Př.sen. "Bylo vám známo něco o vlastních finančních zdrojích VONSu?"
- D.N. "Neměli jsme žádné finanční zdroje."
- Př.sen. "Ani v cizině?"
- D.N. "Fond občanské pomoci náležel Chartě 77, což je něco jiného než VONS."
- Př.sen. "Kdo s penězi disponoval?"
- D.N. "Domnívám se, že snad Benda měl s tím něco společného, už si nevzpomínám. Přesně nevím, nevím ani o nikom jiném!"

- Př.sen. "Byl určen někdo, kdo to měl na starosti?"
- D.N. "Nevím, kdo cítil potřebu poskytovat podporu, obrátil se pravděpodobně na Chartu 77, každý si to řešil sám."
- Př.sen. "Co je vám známo o spolupráci s podobnými organizacemi v cizině /např. v Polsku?/"
- D.N. "O spolupráci s Polskem nic nevím, ani s jinými obdobnými organizacemi."
- Př.sen. "To, co jste uvedla při vyšetřování, je vše pravda?"
- D.N. "Ano, zmýlit jsem se mohla jen v detailech."
- Př.sen. "Závěrem se obžalovaná odvolává na podrobnou výpověď."
diktuje
- Pr.2 "Když jste dostala za úkol nějaký případ, sledovala jste jej až do konce?"
- D.N. "Nedostala za úkol! Zpravidla jsem takový případ znala /popřípadě přes známého/ a informovala jsem ~~xx~~ o něm VONS."
- Pr.2 "Když jste zpracovala sdělení, kam jste to předkládala?"
- D.N. "Na společné schůzce VONSu. Na konkrétním konečném znění se museli podílet nejméně tři členové VONSu - ti však nebyli určeni, došlo k tomu nahodile."
- Pr.2 "K rozmnožování se to dostalo jak?"
- D.N. "Nebylo to rozmnožováno. Nanejvýš to byly opisy na stroji. Sama jsem nic neopisovala."
- Pr.2 "Byla jste přítomna schůzce, kde byly dormulovány protestní dopisy do SSSR /manželkám Sčaranského a Ginsburga/ a NDR?"
- D.N. "Nepamatuji se."
- Pr.2 se dále ptá na písemnost, tzv. Stříšky pro VONS.
- D.N. "Žšlo o důvěrný materiál pro vnitřní potřebu VONSu, aby si mohl každý svůj případ správně umístit do prostoru a času."
- Pr.2 "Víte, že byly zaslány děkovné dopisy za finanční podporu?"
- D.N. "O ničem takovém nevím."
- Pr.2 "Přemýšlela jste o tom, když vás navštívil holandský státní příslušník, proč zrovna vás?"
- D.N. "Nepřemýšlela jsem o tom. Naše adresy byly zveřejněny. Jsem osoba velice otevřená a když za mnou někdo přijde, nezkoumám co je zač a povídám si s ním."
- Dr.Lindner: "Co byste mohla říci o činnosti Uhla ve VONSu?"
- D.N. "Účastnil se jí stejným způsobem, jako my ostatní. Byl jedním z nás."
- Dr.Lindner: "Je vám známo, že by býval měl sledovat případy Šabaty, /jmenuje další .../."
- D.N. "Neshodují se osoby, například Kobal byl můj. Má výpověď při vyšetřování byla založena na předloženém seznamu."
- Dr.Lindner: "Znal Uhl onoho holandského stát.příslušníka?"
- D.N. "Nic mi o tom není známo."
- Dr.Pěnka: "Věděl Benda, že jste vešla ve styk s holandským stát.příslušníkem?"
- D.N. "Ne."
- Dr.Lžičař: "Můžete se vyjádřit k dopisu ve věci Barešových?"
- D.N. "Ve VONSu se o tom v diskusi mluvilo, žádný materiál se však nezhotoval. Ani já ani VONS k tomuto případu žádné stanovisko nezaujal."

Př.sen. "Čí to byla podle vás akce?"

D.N. "Veřejnosti."

Př.sen. "Co je to veřejnost?"

D.N. "Soubor jednotlivců -"

Př.sen. "To je taková teorie ...!"

D.N. "Když dva takoví hloupi kluci něco vyvedou, na to by neměl být trest smrti. Ovšem každý na to může mít svůj názor. Já sama jsem zásadním odpůrcem trestu smrti. Proto jsem dopis Nejvyššímu soudu podepsala, nikoliv však proto, že bych s jejich činem souhlasila."

Př.sen. "Znáte názor "pravé" veřejnosti na případ Barešových?"

D.N. "To nebylo předmětem sporu, v dopise šlo o trest smrti."

Dr.Lžiřař: "Zasedal VONS i mimo Prahu, například ve Vlčicích?"

D.N. "Nezasedal /ani se tam žádný člen VONSu nezdržoval?/, ani nikde jinde mimo Prahu."

Dr.Klouza: "Je vám známo, že by byly někdy nějaké spory uvnitř VONSu ohledně organizační struktury?"

D.N. "Názor mohl mít každý svůj vlastní. Např.Petr Uhl měl přesnější názory na zlepšení organizace práce, což vyplývalo z jeho potřeby preciznosti. My ostatní jsme byli spíše anarchističtější elementy."

Dr.Klouza: "Ten seznam, kde jsou přiděleny případy členům VONSu, kdy jste ho viděla poprvé?"

D.N. "Až při vyšetřování. Asi vznikl na základě schůzky v mém bytě, kde se hovořilo o tom, že některé případy už nejsou aktuální."

Dr.Klouza: "Kdo byl autorem?"

D.N. "Nevím."

Dr.Klouza: "Pokud zpracovávali jednotlivá sdělení tři členové VONSu, titíž rozhodovali o instituci, kam mají být zaslána?"

D.N. "To se spíš rozhodovalo na společné schůzce."

Pr 2 "Projednali jste případ Barešů na schůzce VONSu?"

D.N. "V osobním hovoru na schůzce, nikoli jako předmět jednání."

Pr 2 "Uveďte konkrétní případ, kdy někdo - jak se praví ve vašem sdělení - pouze hovořil o bezpečnostních opatřeních na letišti a byl za to odsouzen na deset let. Znáte takový případ? Já tedy ne."

D.N. "Nevzpomínám si. Možná že někdo z ostatních takový případ zná,"

Pr 2 "Uvědomujete si škodlivost takového tvrzení? Z NSR nám nebyl vrácen ani jediný únosce letadla."

Dr.Tichý: "Podle obžaloby "z výpovědi Dany Němcové je patrné, že skupina zachovávala pravidla konspirace." Existovala taková pravidla a byla konspirativní?"

D.N. "Neexistovala. VONS byl veřejný. Tato formulace vznikla v souvislosti se soukromým dopisem P.Uhla Tesařovi, ale zde nešlo o konspiraci, ale o prostou diskrétnost v soukromé korespondenci."

Přibližně v 9,30 hod. předveden Jiří Diensbier /J.D./

Př.sen. "To, co jste uvedl při vyšetřování, je pravdivé?"

J.D. "Co jsem uvedl je pravdivé s tím, že některé formulace jsou nepřesné. Už proto, že je formuluje vyšetřovatel, o každou větu se musí člověk dohadovat. V takto zkroucené podobě byly předkládány ostatním obviněným."

Př.sen. "Vyjádřete se k podstatě obvinění."

J.D. "S obviněním nesouhlasím, necítím se vinen. Celý komentář, termíny jako nepřátelství, jsou nepravdivé."

Př.sen. "Řekněte nám něco o vzniku a vaší účasti na VONSu."

J.D. "Členem jsem od založení /duben 1978/. Zpracoval jsem sdělení Lise a Zmatlíka. Podílel jsem se na formulaci některých dalších. Vše ostatní v žalobě je buď zkreslené nebo nepravdivé. Nebyla to organizace, natož ilegální - ale iniciativa jednotlivých občanů, aby se zabránilo persekucím nespravedlivě stíhaných. Každý, kdo sdělení zpracoval, za něj nesl odpovědnost; sdělení nejsou tendenční, nezkrslují skutečnost."

Př.sen. "Pouštíte se do kategorických soudů."

J.D. "Cílem činnosti bylo usilovat o to, aby v naší společnosti nebyly osoby perseklovány za své názory. Nešlo o útoky na státní instituce, ale o kritiku konkrétních osob."

Př.sen. "Byla činnost propojena s cizinou?"

J.D. "Ne."

Př.sen. "Ale v souhrnném dokumentu je to uvedeno."

J.D. "V základním dokumentu se pouze konstatuje, že vítáme pomoc každého, doma i v zahraničí."

Př.sen. "Měli jste v cizině zprostředkovatele?"

J.D. "Nic takového nevím."

Př.sen. "Měl jste konkrétní úkoly? Kdo vám je dal?"

J.D. "Sám jsem se rozhod. Nikdo mi neměl co určovat."

Př.sen. "Což nedocházelo k dělbě práce?"

J.D. "Ne! Byl-li někdo přesvědčen o nespravedlnosti, tak se tím konkrétním případem zabýval."

Př.sen. "Měli jste si přece aspoň říci: "Ty uděláš to, a ty zase to."

J.D. "Nelze to tak formulovat."

Př.sen. "Když bylo sdělení zpracováno, co se s ním dělo?"

J.D. "To bylo náhodné."

Př.sen. "K čemu by pak byly schůzky?"

J.D. "Abychom se vzájemně informovali."

Př.sen. "Posuzoval se na zkuškách případ Barešových?"

J.D. "S celou řadou lidí jsem o tom případu hovořil, ale nemohu o tom říci, že by to bylo posuzováno ve VONSu."

Př.sen. "Vy jste ale byl proti."

J.D. "To jsem říkal všude, ale zároveň jsem přesto proti trestu smrti."

Př.sen. "Jak to bylo s finančními prostředky VONSu?"

J.D. "O žádných finančních prostředcích VONSu nic nevím, FOP nemá nic společného s VONS. Ve VONSu se nikdy nic takového ani neprojednávalo."

Př.sen. "Vy sám jste někomu dal nějakou podporu?"

J.D. "Ne."

Př.sen. "Jak docházelo ke styku s cizinou?"

J.D. "Vím, že tam byla jména Janouch a Kavín, ale nevím kdo s nimi byl ve styku." ???

Př.sen. "Jste novinář. Co je vám známo o zveřejňování sdělení VONSu v cizině?"

J.D. "O tom je mi známo velice málo. Několikrát jsem slyšel vysílání zahraničního rozhlasu o persekuci osob v ČSSR, ale VONS se nezabýval posíláním dokumentů do ciziny."

Př.sen. "Usilovali jste o styk s jinými organizacemi v cizině /např. v Polsku?/"

J.D. "Pokud je mi známo nikoli."

Př.sen. "Upozorňuji vás, že přiznání je polehčující okolnost. Uvažte to! Jinak se hajte podle svého přesvědčení, nikdo vám je nebude brát."

J.D. "Jsem členem VONSu, nemám se k čemu doznávat. To je vše."

/3/ Členka senátu. "Šířili jste své názory jménem naší ~~xxxxx~~ veřejnosti. Jak jste byl přesvědčen o svém názoru?"

J.D. "Osobně vycházím z toho, že když něco říkám, říkám to za sebe. Ve sděleních se téměř žádné osobní názory nevyskytují. Jsou tam zejména přesné informace, fakta. Jediné hodnocení je v tom, že na základě faktů jsem dospěl k názoru, že někdo je v rozporu s Ústavou nebo s tím, co je obsaženo v Mezinárodních paktech, nespravedlivě stíhán."

/Na tomto místě předseda obžalovaného přerušil, otázka, ani odpověď nebyly zaprotokolovány./

Pr 2 "Znal jste se se Zmatlíkem?"

J.D. "Po řadu let, prostřednictvím jeho příbuzných."

Pr 2 "Jakých?"

J.D. "To je moje soukromá záležitost."

Pr 2 "Jaké jste měl informace, že jste došel k názoru, že jde o nespravedlivý postup?"

J.D. "Měl jsem seriosní informace od příbuzných. Sdělení obsahuje pouze fakta, jako např. za jakých okolností byl zatčen, kdy byla provedena domovní prohlídka, z čeho byl obviněn."

/Zde se předseda senátu snaží posunky přerušit Pr 2 - neslychaná věc - ten však ve výsledku pokračuje/.

"... Podstatou sdělení je, že se obrací na úřady se žádostí o prostudování dotyčných případů - zcela podle petičního práva."

Pr 2 "Byl jste slyšen jako svědek ve věci "Zmatlík?"

J.D. "Byl."

Pr 2 "Uplatnil jste své názory?"

J.D. "Ano."

Pr 2 "Bylo nějaké spojení nebo spolupráce s polským KOR?"

J.D. "Podle mého názoru nic takového neexistovalo."

Pr 2 "Co víte o protestních akcích proti odsouzení v NDR a SSSR?"

J.D. "Nějaká sdělení byla, nepamatuji se."

Dr.Tichý "Kolika schůzek jste se zúčastnil?"

J.D. "Asi deseti."

Dr.Ticjý: "Jak jste se dostal k Lisovi?"

J.D. "To byl vlastně případ, který mne přivedl k tomu, abych se touto činností zabýval. Podobně tak i pohřeb prof. Patočky, soud s Jiřím Ledererem, můj vlastní případ -"

/Jiří Dienstbier přerušen předsedou senátu dr.Kašparem/.

Dr.Tichý: "Jaká byla vaše motivace, cíl?"

J.D. "Sledoval jsem jediný cíl - pomáhat tomu, aby nikdo v ČSSR nebyl persekvován za svoje názory, za kritiku státních orgánů."

Dr.Tichý: "Uvedl jste, že jste zpracoval sdělení Lise a Zmatlíka. Jak byla sdělení rozšiřována, a komu posílána?"

J.D. "Jak byla rozšiřována, nevím, vím, že byla poslána státním orgánům, soudům, prokuratuře atd."

Dr.Tichý: "Jak je to s pevnými pravidly VONSu?"

J.D. "Neměl žádných pravidel. Je to společenství jednotlivců, s odpovědností individuální. Kolektivní morální odpovědnost je záležitostí každého občana a VONS se k ní přihlásil."

Dr.Tichý: "V žalobě se tvrdí, že jste byl na vysočanském sjezdu /r.1968/ zvolen do ÚV KSČ. Může te se k tomu vyjádřit?"

/Předseda senátu dr.Kašpar otázku zamítá: "Soud to nepotřebuje."/

Dr.Tichý: "Další otázka: Je to pravdou?"

/Předseda opět: "Soud to nepotřebuje!" a zároveň

J.D. "Ne, není."

Dr.Tichý chce zaprotokolovat, že otázka nebyla připuštěna. Soud to zamítá.

Dr.Lindner: "Jaká byla účast Petra Uhla ve VONSu?"

J.Dienstbier odmítá o jiných osobách vypovídat.

Pr 1 "Jste právník?"

J.D. "N."

Pr 1 "A četl jste vůbec někdy nějaké soudní spisy?"

J.D. "To myslíte... Četl jsem o procesech z 50.let."

Pr 1 "Otázka je jasná. Ano nebo ne?"

J.D. "Ne."

Pr 1 "Jakým právem tedy můžete posuzovat, zda ten či onen byl odsouzen právem či neprávem, jestliže o tom rozhodl kolektivní orgán, který je k tomu povolán?"

J.D. "Každý občan má podle mého názoru právo i povinnost se vyjádřit ke všemu, co považuje za vhodné nebo nevhodné."

Pr 1 "Váš způsob obhajoby je poněkud naivní, děláte ostudu svému jménu."

Předseda senátu dr.Kašpar: "Vy tam v tom bílém svetru, pojďte sem! A vemte s sebou to, co si tam píšete! Všechno!"

"To jsou prázdné papíry."

"Vemte to všechno, pojďte ještě blíž. Jak se jmenujete?"

"Ondřej Dienstbier."

"Ukažte ty poznámky!" /před.sen.dr.Kašpar prohlíží poznámky/.

"Proč si je děláte?"

"Máme více příbuzných a starou matku. Abych je mohl informovat o průběhu procesu."

Př.sen.dr.Kašpar diktuje do zápisu: "Poznámky Ondřeje Dienstbiera se zabývají a zakládají do spisů."

Pak informuje účastníky, že poznámky při líčení se mohou dělat jen se souhlasem senátu. Zvedá ruku přítomná A.Šabatová /manželka Petra Uhla/.

Před.sen.dr.Kašpar ji předvolává k pultu: "Jak se jmenujete?"
"Anna Šabatová."

"Co si přejete?"

"Žádám o povolení, abych si mohla dělat poznámky."

"Dělat poznámky při líčení se nepovoluje, považujte to za varování, při opětném porušení jednacího řádu můžete být vyloučena."

"Domnívám se, že u veřejného procesu mám právo dělat si poznámky."

"Senát po poradě vylučuje Annu Šabatovou až do konce soudního líčení její účast."

"Já neodejdu."

A Šabatová si šla sednout na své místo.

Před.sen.dr.Kašpar ohlašuje pětiminutovou přestávku a během ní dva uniformovaní příslušníci A.Šabatovou vyvlékli ze soudní síně /ta se nevzpírala, ale odmítala odejít, nechala se bezvládně odvléci./

/V důsledku nemožnosti dělat si poznámky, bude následující zápis stručnějším./

Přestávka delší než ohlášena. Po ní Dr.Lindner navrhuje, aby byl předveden Petr Uhl a aby si pro neobvyklou situaci mohl zvolit důvěrníka, dle § ... tr.ř. /jedn.řádu?/, nezávisle na tom, že jde o veřejný proces, při němž účast důvěrníků nevyplyvá ze zákona. Před.sen.dr.Kašpar oznamuje, že se žádosti nevyhovuje, ježto "pro ni není zákonných důvodů" a na podkladě opatření dle § 201 tr.ř. a § 34 jedn.ř. o přeplňování soudní síně.

Jednání pokračuje předvoláním Otty Bednářové /O.B./

Po formalitách ji před.sen.dr.Kašpar žádá, aby se vyjádřila k podstatě žaloby.

O.B. "Odmítám žalobu i celé trestní řízení. Činnost VONSU nevyplyvá z nepřátelství. Odmítala jsem vypovídat ve vyšetřování, odmítám také vypovídat i před soudem. Odmítám vůbec účast na celém procesu, a to z vážných morálních důvodů. Moje fyzická přítomnost není dobrovolná a nechci se nechat smaniculovat do jakékoli role v tomto procesu. Chtěla bych se ale zmínit o motivaci, proč jsem nevypovídala a proč i teď odmítám vypovídat. Nezlobte se, že to budu říst, po pěti měsících vidím poprvé víc než tři lidi pohromadě. Zúčastnila jsem se rehabilitačních procesů v šedesátých letech a měla jsem možnost vidět a slyšet jak se hroutily obžaloby z padesátých let i žalobci."

/V tomto okamžiku ji před.sen.dr.Kašpar přerušuje:

"Ale paní Bednářová, tak chcete vypovídat, nebo ne, musíte se rozhodnout, mluve k věci."

Ota Bednářová se pokouší pokračovat, před.sen.ji opět přerušuje.

Dr.Kleuza žádá o možnost krátké porady s klientkou, poté žádá,

byly její poznámky alespoň přiloženy ke spisu. S tím před.sen. dr.Kašpar po krátké poradě souhlasí./

Před.sen.dr.Kašpar pak prochází svůj základní seznam otázek. Otta Bednářová na všechny odmítá odpovědět.

Je předveden obžalovaný Václav Benda. Na výzvu k zaujetí stanoviska k obžalobě V.Benda v další promluvě uvádí, že jak už uvedl při vyšetřování, zákrok proti VONSu, jakož i celé řízení neuznává a že se tedy nehodlá k žalobě vyjadřovat ani vypovídat, nicméně přesto by se chtěl nyní, když je již seznámen se žalobou, vyjádřit k některým jejím bodům, které nejvíce zkreslují skutečnost.

- 1/ Ve sděleních VONSu nešlo o lživé či zkreslující informace. Dokumenty byly psány věcně a korektně, odvolávaly se buď na dostupné dokumenty z jednání či na svědectví účastníků. Byli uvedeni nějaký názor, nešlo nikdy o podstatnou část sdělení. Nikdy však nešlo o úmysl pomlouvat a poškodit zájmy republiky.
- 2/ Nešlo o žádnou organizovanou skupinu, nýbrž o volné sdružení občanů. Tvrzení žaloby se opírá o dopis Petra Uhla dr.Tesařovi. Šlo o soukromou polemiku, ostatní členové se s jeho názory neztotožňovali a ani P.Uhl by v jiné souvislosti, kdyby nebyl citově angažován, se tak nevyjádřil.
- 3/ V žádném případě nešlo o konspirativní metody - naopak jména členů VONSu byla zveřejněna v úvodním sdělení a jednotlivá sdělení byla vždy zasílána oficiálními institucím.
- 4/ VONS nikdy neměl a nezacházel s finančními prostředky. Pokud se v žalobě mluví o FOP, jde o prostředky Charty 77.
- "Já jsem sice s těmito prostředky disponoval, ale pouze jako mluvčí Charty 77. Proto to s projednávanou trestnou věcí nesouvisí a odmítám se k tomu dále vyjadřovat. Co se týče finančních prostředků poskytnutých paní Kašákové a Hrabalové, bylo to před existencí FOP /FOP Charty 77/ byl založen na základě ceny Monismanien na jaře 1979/. Já sám jsem poskytl peníze paní Hrabalové /1.500.-Kčs/ - v loňském roce, šlo o osobní dar, přesto, že jsem říkal paní Hrabalové, že nejde o mé peníze, protože odmítala je přijmout, což vysvětlím později."
- 5/ Existovaly akce, jichž se zúčastnili jen někteří členové VONSu - např. vánoční a velikonoční hladovka, protest proti trestu smrti nad sourozenci Barešovými a pod., které však nesouvisely s VONSem. On sám se např. hladovek neúčastnil, protest však nepodepsal.

Konečně chce V.Benda poznamenat, že mohlo dojít k některým nerosrovnalostem mezi jeho výpovědí při vyšetřování a jeho skutečným názorem. Tak např. nepopírá znalecké posudky. Vysvětluje to atmosférou při vyšetřování: v místnosti vyšetřovatele visely dva obrazy Stalina, k jehož odkazu se vyšetřovatel hrdě hlásil - v takové situaci se těžko diskutuje o lidských právech.

Poslední poznámka - v bytě při domovní prohlídce bylo zabaveno 1.300 TK. "Chtěl bych zdůraznit, že jde o majetek mé manželky,

v tomto případě dokonce v bezpodílovém vlastnictví. Jde o dar rodiny manželky a dlouholetého přítele Ivana Medka. Žádám soud, aby při rozhodování o zabavení, resp. o vrácení věcí, k tomu přihlédl."

Žádné spojení s cizinou neudržoval, obžaloba se mu to pokouší dokázat tím, že se jeho texty vysílaly a otiskovaly v zahraničí.

Na další otázka před.senátu dr.Kašpara /obdobné jako v předchozích případech: vznik VONS, styl a řízení schůzek, dělba práce, rozšiřování, zejména v cizině v emigrantských časopisech, spolupráce s cizinou, finanční prostředky./ V.Benda odpovídá jen do té míry, k pokus se přímo dotýkají jeho výše uvedeného vyjádření. Tak např. Pr 2 připomíná děkovný dopis za finanční podporu ze Švédska.

V.B. "To byla záležitost Charty 77."

Pr 2 "Ale je to podepsáno za Chartu 77 i za VONS"

V.B. "To není možné."

Jinak na většinu otázek V.Benda odpovídá: "Je mi líto, ale k tomu se bohužel nemohu vyjádřit", nebo "Nepamatuji se."

Pouze n otázku: "Co víte o holandských státních příslušnících, kteří navštívili Danu Němcovou?"

V.B. "Na tuto otázku bych vyjimečně odpověděl. O ničem takovém jsem nevěděl, dozvěděl jsem se to až ze spisů."

Polední přestávka 12,15 - 13,15 hod. Soud přistupuje k výpovědi obžalovaného Václava Havla /V.H./. K podstatě obžaloby V.Havel uvádí, že ji neuznává. Má nicméně k celé záležitosti co říci, to by však ~~přezkážej~~ raději odložil až do závěru řeči, až bude znát průběh jednání. Jak už uvedl do spisů, odmítá vypovídat o činnostech VONSu, vypovídá pouze o své osobě a o některých podružných detailech. Před.sen.dr.Kašpar /jako vždy opakuje své otázky, které povětšinou zůstávají bez odpovědi./

Pr 2 připomíná, že při prohlídce v jeho bytě bylo nalezeno Svědectví z r.1978 a Listy.

Pr 2 : "Četl jste to?"

V.H. : "Nejspíše ano."

Pr 2 : "Znáte se s profesorem Janouchem?"

V.H. : "Neznám osobně, mluvil jsem s ním po telefonu."

Pr 2 : "Po telefonu?"

V.H. : "Mluvil jsem s ním, ale už si nevzpomínám, zda to bylo před nebo po založení VONSu."

O finančních prostředcích V.Havel vypovídá, že patřily Chartě 77, že byly určeny pro zcela jiné účely, o kterých zde nehodlá hovořit. Některé podpory vyplatil z vlastních peněz, jako sociální podporu postiženým - ostatně odehrálo se to dávno před tím, než byla Chartě 77 cena Manismania udělena /peníze došly až krátce před uvalením vazby/. Na otázku o konkrétních sděleních VONSu V.Havel poznamenává, že pokud je mu známo, nebylo mu dosud prokázáno autorství ani jednoho.

Dr.Lžičar se ptá, zda během činnosti VONSu se povětšinou zdržoval ve Vlčicích.

V.H. "Ano, jen občas na dva tři dny jsem přijel do Prahy, asi tak 3x nebo 4x. Za dobu existence VONSu jsem napsal pouze jeden materiál a to svou druhou zprávu o svém domácím vězení, která byla užřena mým přátelům, a pokud vím, ta nebyla nikde publikována. Fejeton, který uvádí obžaloba, jsem napsal ještě před vznikem VONSu a navíc má jiný název i jiný obsah.

Na otázku dr.Lžičáře, zda se ve Vlčicích konaly schůzky VONSu, odpověděl že nikoliv. Pokud šlo o případ Barešových, podepsal dopis Nejvyššímu soudu, ale na zpracování protestu, ani na jeho rozšiřování, jak tvrdí žaloba, se nepodílel. V dopise šlo ostatně o postoj k trestu smrti, jehož on je zásadním odpůrcem.

Následuje výslech obžalovaného Petra Uhla /P.U./

Př.sen.: "Máte právo vyjádřit se k podstatě žaloby."

P.U. "Nemíním se vyjadřovat k tomu, čemu vy říkáte obžaloba. Necítím se vinen a proto nemám potřebu se hájit. Ten spisek, který se ke mně dostal, nepovažuji za obžalobu VONSu, ale za útok proti Chartě 77. K dalším otázkám se odmítám vyjádřit."

Dr.Klouza z pověření ostatních advokátů požádal o krátký rozhovor s klienty. Rozhovory se uskutečnily bez přerušení hlavního líčení. Po dobu rozhovorů stál v těsné blízkosti všech obviněných členové eskorty. Teprve v tomto okamžiku se Petr Uhl měl možnost dozvědět, proč není v soudní síni přítomna jeho manželka. Poté byli obžalovaní stručně seznámeni předsedou senátu s výpověďmi ostatních obžalovaných před soudem.

Následovalo důkazní řízení, které spočívalo v konstatování spisů. Při konstatování svědeckých výpovědí nevyšel najevo žádný důkaz proti obžalovaným. Předseda senátu konstatoval např.: svědek šel navštívit Václava Bendu, ale ten nebyl doma; paní Laštůvková vypověděla, že ji navštívil Jiří Němec a pak obdržela 8.000 TK /zde zřejmě došlo k mýlce/; svědkyně Pvala Němcová zpočátku se odmítala vyjádřit k činnosti VONSu, ale pak přiznala, že někteří členové VONSu se asi zúčastnili některých soudních jednání; jedna svědkyně identifikovala Jaroslava Suka, když odcházela po soudním jednání s jejím manželem s tím, že je z Charty 77 a z VONSu a chtěl na ní adresu jejího manžela a její atp. ...

Před.sen.dr.Kašpar oznámil, že po poradě senátu se upouští od konstatování svědeckých výpovědí pracovníků soudu, prokuratur a vězeňských zařízení a řady dalších svědeckých výpovědí. Vyřazením těchto svědeckých výpovědí byla zároveň zamítnuta žádost dr.Lindnera, jak ji přednesl na začátku líčení.

Dále přikročil před.senátu dr.Kašpar k provádění listinných důkazů. Probírá jeden svazek za druhým /celkem 28 svazků/, uvádí pouze některé a napřeskáčku, některé stručně charakterizuje, jiné pouze konstatuje, např.: tak tedy máme svazek č. to a to, jde vesměs o materiály zabavené při domovních prohlídkách u obžalovaných a jiných osob; svazek ten a ten, č.x až y, většinou sdělení VONSu psané na stroji, list č.x až y - materiál podepsaný Gertrudou Sekaninovou-Čákrťovou; napíšeme sva-

zek ten a ten, list x až y, tak tady jde o sdělení podepsané Jiřím Němcem, pravděpodobně s rukopisnými poznámkami obžalovaného Uhl, který ho cenzuroval. Na to vznesl P.Uhl dotaz, proč se předseda soudu domnívá, že jde o jeho rukopis. Před.sen. dr.Kašpar ho vyzval, aby předstoupil.

Př.sen.: "Podívejte se, psal jste to, nebo ne?"

P.U. "K tomu se samozřejmě odmítám vyjádřit, chci pouze vědět, jakým způsobem jste k tomuto závěru došli, máte-li nějaký znalecký posudek."

Př.sen.: "Pane Uhl, posudek sice nemám, ale vaše písmo je přece všeobecně známo" /což vzbudilo všeobecné veselí mezi obžalovanými a jejich příbuznými/.

Když před.sen.dr.Kašpar konstatuje svazek a dokumentaci k železničářskému plesu, hlásí se o slovo Václav Benda.

V.B. "Navrhuji, aby celý tento svazek byl z důkazního řízení vyjmut, protože jde o materiál, který zpracoval tehdy založený Výbor na obranu Havla, Kukala a Landovského, který již neexistuje, s VONSem neměl nic společného a svou činnost ukončil před založením VONSu."

Slovo si bere prokurátor Adamec:

Pr 2 "Trvám na tom, aby spis byl jako důkazní materiál veden, protože byl orgány STB nalezen při domovní prohlídce u Jarmily Bělikové ve světlíku, kam ho jmenovaná schovála přesně v den jejího zatčení.

Okamžitě reagují a o slovo se hlásí Uhl, Dienstbier, Benda a Havel.

Př.sen.: "Vezmeme to popořádku - vyzývá Uhl.

P.U. "Předně bych chtěl říci, že návrh Bendy, aby spis byl vyňat z důkazního řízení, je bezpředmětný. Spis už nemůže být z důkazního řízení vyňat, protože jej před.senátů již konstatoval před soudem. Zadruté bych chtěl říci, že spis nebyl zabaven v den zadržení J.Bělikové, ale přesně rok před tím. Návrh pana prokurátora svědčí o tom, že spis vůbec nezná., nemá ho prostudovaný. A pokud vy jste, pane předsedo, konstatoval tento spis jako důkazní materiál, pak ho zřejmě, nezlobte se, neznáte ani vy.

Dále vyzván Benda.

V.B. "Dokumentace k plesu železničářů byla zabavena v létě 1978."

J.D. "Chtěl jsem říci totéž, že to bylo rok před tím."

V.H. "Chtěl jsem říci totéž."

Zaprotokolována pouze výpověď Bendy, prokurátora, Dienstbiera, Havla, nikoliv Petra Uhl.

Po velké odpolední přestávce /17,45 - 18/ byla vyslechnuta dvojice znalců písma /p.Laštůvka a p.Alexander X. .../.

"Vyslechnuta" není vhodné slovo, ježto v podstatě celou dobu mlčeli a stáli, zatímco před.sen.dr.Kašpar monotonním hlasem

předčítal ze spisů čísla a jména písemností a současně - pokud se to podařilo zjistit - značky psacích strojů a jména jejich vlastníků /ponejvíce W.Bendy, J.Dienstbiera a P.Uhla./ Nakonec se jich ptá, zda něco mění na svých původních znaleckých posudcích. Nic.

Dr.Lindner žádá, aby vysvětlili, proč u str.2 jedné z položek identifikovali rukopis P.Uhla s "pravděpodobností", zatím co u str.3 s "určitostí". Jeden ze znalců uvádí, že se už po delší době nemůže pamatovat, že však to bylo asi proto, že na str.2 byl text velmi krátký, s malou frekvencí písmen, kdežto na str.3 byl velmi dlouhý. K tomu poznamenává P.Uhl, že co do délky textu tomu bylo právě naopak, na str.2 byl text dlouhý a na str.3 krátký, jak je možno snadno se přesvědčit ze spisů.

J.Dienstbier poznamenává, že jedna z písemností nemohla být psána na jeho stroji, jak je uvedeno ve znaleckém posudku, ježto tento stroj vlastnil teprve asi 14 dní před zatčením, zatímco sdělení o Zmatlíkovi, o které se jedná, je mnohem dřívějšího data. Před.sen.dr.Kašpar navrhuje, aby znalci vzali v tomto bodě posudek zpět.

Dr.Klouza se ptá, zda srovnávací text, který měli k dispozici písmoznalci při určování autorství rukopisných poznámek přičítaných paní Bednářové, byl psán tužkou či třeba kuličkovým perem. Ve spisu jsou texty totiž ve fotokopiích, takže to není zřejmé. Písmoznalci nevědí, již se nepamatují, čím byl srovnávací text psán. Dr.Klouza se tedy táže, zda-li na tom záleží. Písmoznalci po krátkém vysvětlení sdělují, že nikoliv.

Jako svědka nechává před.sen.dr.Kašpar převést Alberta Černého. V době než je předveden, pokračuje v listinném dokazování /viz níže/:

A.Černý je přivezen z vazby z Brna - Bohunic. Odvolává se na svoji výpověď ve spisech, kterou celkem nemá čím doplnit. Před.sen.dr.Kašpar by se přece jen rád na něco zeptal, zejména jak se dozvěděl o činnosti VONSu a jak se jí účastnil.

A.Č. "O VONSu jsem se dověděl od přítele, který mi též vysvětlil jeho cíle a navrhl mi, abych ve VONSu pracoval, s čímž jsem souhlasil. Zúčastnil jsem se asi tří schůzek, všechny byly v bytě V.Bendy.

Př.sen. "Co se projednávalo?"

A.Č. "Zpravidla šlo o konečnou revizi textu některého sdělení."

Př.sen. "Kdo předsedal nebo řídil jednání?"

A.Č. "Těžko říci konkrétně, spíše je řídili všichni dohromady, hovořilo se smontálně."

Př.sen. "Byly předmětem jednání finanční podpory? Hovořilo se o FOP?"

A.Č. "O fondu nic nevím, na schůzkách se o tom nejednalo. Pouze o přestávkách, mám dojem, ale nejsem si jist, zaslechl jsem, jak někdo říká, že by se mělo někomu pomoci."

Př.sen. "Co víte o spojení s cizinou?"

A.Č. "O ničem takovém nevím."

Př.sen. "Kam byla zasílána sdělení?"

A.Č. "Vím jen to, že na státní orgány, jako je prokuratury ap."

Př.sen.: "Jednalo se též o hladovce na podporu odsouzených?"

A.Č. "Ano, též o takové věci se mluvilo."

Př.sen.: "Vida, tak i takovéhle věci, nejen petice. A kdo tedy řídil schůzky, někdo přece musel udávat tón."

A.Č. "Odpovídá jako výše."

Př.sen.: "Hovořilo se někdy o příjedu Barešových?"

A.Č. "Pokud si vzpomínám, tak nikoliv."

Druhá členka senátu: "Zmínil jste se, že jste se zúčastnil tří schůzek. Jak jste se o schůzkách dozvídal?"

A.Č. "Na první schůzku mě přivedl můj přítel, o termínech dalších jsem se dozvěděl vždy na předchozí schůzce."

Dr.Lindner: "Projednávalo se někdy za vaší přítomnosti sdělení o Šabatovi? Nevzpomínáte si, hovořilo-li se o jeho zdravotním stavu a o tom, kdo měl jeho případ na starosti?"

A.Č. "Ano, vzpomínám si, hovořilo se o jeho předchozích dvou infarktech a v souvislosti s tím o tom, jak snáší výkon trestu. Myslím, že se říkalo, že jeho zdravotní stav je v současné době dobrý. Pokud si vzpomínám, mluvil o tom snad Petr Uhl, ale nevím, jestli ho měl na starosti."

V.H. "Měl jste z těch tří schůzek, kterých jste se osobně zúčastnil, dojem, že šlo o organizovanou podvratnou skupinu, pracující pro zahraniční antikomunistická centra, který organizuje pomlouvačné kampaně proti Československu?"

A.Č. "To rozhodně ne!"

D.N. "Podívejte se na mne. Pamatujete se na mne? Ve spisech jste mě poznal podle fotografie."

/Albert Černý se chtěl na Danu Němcovou podívat, bylo mu však zabráněno eskortou./

"To byste se ovšem musel otočit. Uvádíte, že jsem zahájila /?/ debatu o předvánoční hladovce. K tomu bych chtěla podotknout, že jsem o ní jen informovala, a to v době, kdy už to byla hotová věc. S VONS neměla nic společného a odpovědnost za ni jsem nesla pouze já."

Před.sen.dr.Kašpar povoluje Albertu černému otočit se./

A.Č. "Ano, poznávám vás, ale omlouvám se, nepamatuji si vaše jméno."

D.N. "Jmenuji se Dana Němcová."

A.Č. "Pokud jsem uvedl ve spisech, že hladovka byla předmětem jednání, myslel jsem tím, že se tam o ní mluvilo. Bylo to ~~jednání~~ pro mne nové prostředí a nemohl jsem dost dobře odlišit to, co bylo záležitostí VONSu, od jiných věcí."

Pr.2 "Uvedl jste, že vás o VONSu informoval váš přítel. Můžete nám říci jeho jméno?"

A.Č. "Mohu, protože jsem je uvedl již při vyšetřování. Byl to Jiří Müller."

Před.sen.dr.Kašpar děkuje svědkovi Černému a nechává ho odvést.

Pokračuje listinné dokazování. Před.sen.dr.Kašpar seprobírá

spisem a uvádí stručné charakteristiky jednotlivých dokumentů. Jsou to např.:

- texty sdělení a dopisů zaslaných VONSEM státním orgánům, zejména prokuratuře,
- různá korespondence členů VONSu, zejména dopis Petra Uhla Tesařovi /užitý v žalobě/
- svazek korespondence, zejména z ciziny, zabavené převážně v bytě J.Dienstbiera.

V tomto místě dr.Tichý žádá, zda by jednotlivé dopisy v tomto svazku obsažené mohly být přečteny a zda by se k nim jeho klient J.Dienstbier mohl vyjádřit. Jde mu zejména o dopis Henry Krcha a Helsinské strážce, z nichž se vyvozuje spojení J.Dienstbiera s cizinou.

Žádosti o přečtení dopisu nebylo vyhověno.

O slovo se hlásí J.Dienstbier.

J.D. "Chtěl bych přesto vysvětlit, o co ve jmenovaných dopisech jde. Dopis od Henry Krcha jsem dostal asi před rokem, založil ho, a nikdy jsem na něj nereagoval. Šlo v podstatě o vizitku pana Krcha a jeho dcery, ke které byla připojena nabídka na spolupráci. V dopise byly ještě dvě fotokopie novinových článků. Dopisy od Helsinki Watch jsem dostal asi 4 dny před zatčením, nikdy jsem na něj neodpověděl, nemohl jsem jej v podstatě ani za tak krátkou dobu někomu ukázat. Chtěl bych ještě vysvětlit, o jakou organizaci jde. Helsinki Watch byla založena na jaře t.r., sleduje dodržování lidských práv v USA, nikdy se nepodílela na nějaké štvavé kampani proti ČSSR, jak se uvádí v žalobě. Naopak, občas jsou její zjištění citována i v našem tisku."

Před.senátu dr. Kašpar upozorňuje na dokument, podle kterého Helsinki Watch obdržela na první období své činnosti 400.000 dolarů od Fordovy nadace.

V zápisu pak dr.Bureš vynechal tu část výpovědi J.Dienstbiera, ve které se hovoří o uveřejňování zjištění Helsinki Watch v našem tisku. Ale dr.Tichý trval na protokolaci.

Ve složce dokumentů zabavených při prohlídce domovní u V.Bendy je kartička bílého papíru s rukopisem, který se nepodařilo identifikovat. Na žádost dr.Klouzy, aby předseda senátu konstatoval, co je obsahem kartičky, předseda uvádí, že to není podstatné. Na to dr.Klouza upozorňuje, že na listě je uvedena seznam, o kterém se během hlavního líčení již několikrát hovořilo, tj. seznam jednotlivých případů stíhaných osob a jejich "patronů", což je jeden z důkazů obžaloby, že VONS je organizace.

Mezi dalšími dokumenty uvedenými před.sen.dr.Kašparem při listinném dokazování jsou:

- děkovná korespondence Charty 77 za podpory
- doklady o finančních částkách zaslaných V.B., J.D., K.B., Z.T.
- vyjádření MV k protistátnímu charakteru tiskovin Listy a Svědectví a k relacím Svobodné Evropy v souvislosti s VONSEM /šlo asi o 34 relací/.
- vyjádření MZ k různým "nátlakovým akcím" z ciziny.

Čtení je přerušeno jen občasnými připomínkami obžalovaných,

resp.obhájců, že ten či onen dokument nesouvisí s vlastní činností VONSu.

J.D. "Jsem sice laik, ale nerozumím tomu, proč jsou do spisů zařazovány materiály Charty 77."

Př.sen. "Ale pane Dienstbier, to my vám tady nebudeme vysvětlovat. Soud přece neslouží k žádné diskusi."

J.D. "V tom případě tedy namítám, že do spisů jsou zařazovány materiály podepsané mnou, Bendou a Tominovou."

Dále před.sen.dr.Kašpar konstatoval další písemnosti, které jsou buď nepodepsané, nebo podepsané osobami, které nejsou členy VONSu.

V 19.30 hod. se člen senátu dr.Bureš naklání k předsedovi senátu dr.Kašparovi a cosi mu šeptá. Před.sen.dr.Kašpar se dívá na hodinky a oznamuje: "Tak máme půl osmé, páni obhájci jsou už, jak vidím, unaveni, tak skončíme. Líčení se odročuje na zítřek, 8,00 hod., v téže místnosti."

DRUHÝ DEN LÍČENÍ

23.října 1979, Městský soud v Praze, Spálená ul.2, II.patro,
jednací síň č.81

Zahájeno v 8,30 hod. Hned po prezentaci se hlásí obhájce Dany Němcové, Dr.Němeček: "Moje klientka mi právě oznámila, že má vážné zdravotní obtíže, že se necítí schopna účastnit se dalšího jednání."

Př.sen.: "Paní Němcová, vstaňte a povězte nám, co vám je."

D.N. "Již delší dobu mám potíže s páteří. V důsledku veřejšího celodenního sezení se můj stav velmi zhoršil. Mám silné bolesti páteře, které mi nesnesitelným způsobem vystřelují do hlavy. Mám také bolesti v krajině křížové, které se šíří do dolní poloviny těla, do levé nohy mně neustále chytá křeč. Ještě bych chtěla říci, že mi byl zjištěn objektivní nález a že v současné době mám od lékaře povoleno polehávat."

Př.sen.: "Hlásila jste své potíže vězeňskému lékaři?"

D.N. "Nehlásila, protože tam nebyl."

Př.sen.: "Ptám se vás, jestli jste dnes ráno žádala lékaře?"

D.N. "Nežádala, protože v Ruzyni v úterý lékař není, je tam pouze v pondělí a ve středu; žádala jsem pouze o léky."

Př.sen.: "Na léky se vás neptám, ptám se, proč jste nežádala lékaře."

D.N. "Vždyť říkám, že tam dnes není, proto jsem požádala pouze o léky. Žádám teď, aby se dostavil lékař a ihned mne vyšetřil."

Před.sen.po poradě odročuje jednání o hodinu s tím, že bude povolán vězeňský lékař, aby rozhodl, zda se Dana Němcová může účastnit jednání.

Asi v 9,45 hod. bylo obnoveno jednání. Předvolaní vězeňští lékaři dr.Kořízková a dr.Vondráček D.Němcovou prohlédli. Uvádí, že jde o vertebrogenní syndrom páteře s hlavním sídlem v krční oblasti s vystřelováním bolesti do hlavy a že obžalovaná v současné době trpí maximálními obtížemi. Doporučují delší přestávky v jednání /minimálně 20 minut/, aby si D.Němcová mohla odpočinout. Po skončení jednání je nezbytná důkladná lékařská prohlídka včetně ambulantního vyšetření kompletná funkce ledvin. Na dotaz předsedy senátu dr.Kašpara, zda se může obžalovaná zúčastnit jednání, odpovídá ano. Dr.Kořínková sdělila senátu, že byla aplikována ampule eunalgitu, což neovlivní její schopnost sledovat průběh jednání. Poté prohlásila D.Němcová, že se přesto necítí schopna vnímat průběh hlavního líčení. Před.sen.dr.Kašpar dal zaprotokolovat, že se D.Němcová necítí dobře.

Následuje výslech svědků.

Př.sen.: "V zájmu ekonomiky řízení" budeme, než bude předvolána svědkyně, pokračovat v konstatování listinných důkazů".

Hlásí se V.Havel.

V.H. "Chtěl bych poznamenat něco ke svazku, který byl včera

naposledy konstatován. Včera totiž pan předseda na rozdíl od jindy, nedal možnost obžalovaným a obhájcům ke svazku se vyjádřit."

Mezi tím se dostavila svědkyně Irena Hrabalová.

Př.sen.: "Budete slyšen až po výsledku svědků,"

Svědkyně I.Hrabalová současně s občanským průkazem předložila potvrzení o pracovní neschopnosti. Před.sen. dává zaprotokolovat s tím, že k jejímu zdravotnímu stavu bude přihlédnuto.

Ona i ostatní svědkové byli poučeni o svých povinnostech a právech. Svědkyně Hrabalová se odvolává na svoji svědeckou výpověď v předběžném šetření, vše, co tam uvedla, je pravda.

Př.sen.: "Přesto bych se vás chtěl zeptat, jak jste se vůbec o existenci VONSu dozvěděla?"

I.H. "Navštívil mě pan Suk, zajímal se o případ mého muže. Později mě poprosil, abych dokumentaci k případu svého muže donesla k Bendům. Tak jsem se s nimi seznámila."

Př.sen. "A byla jste tam jenom jednou?"

I.H. "Ne, asi šestkrát."

Př.sen. "A dal vám někdy pan Benda nějaké peníze?"

I.H. "Ano dal. Asi 1.500 Kčs. Přišlo mi to tehdy velice vhod, protože jsem byla tehdy v tísnivé situaci,"

Př.sen. "Navštívil vás někdo ze zahraničí?"

I.H. "Ano, navštívili mě dva Němci. Protože umím velmi málo německy, odvedla jsem je k Bendům. Podotýkám ještě, že pan Benda se s nimi neznal."

Př.sen. "O čem se tady hovořilo?"

I.H. "Vůbec nevím, protože německy nerozumím."

Hlásí se V.Benda.

V.B. "Paní svědkyně, ve vaší výpovědi ve spisech je uvedeno, že jsem vám řekl, že peníze, které jsem vám nabídl, byly z jiného zdroje, nikoli mé vlastní. Můžete uvést zda jsem to řekl potom nebo předtím, co jste peníze odmítla?"

I.H. "Je mi líto, ale skutečně si už nevzpomínám. To bych lhala, kdybych něco uvedla."

V.B. "Rád bych k tomu uvedl toto: Svědkyně podporu důrazně odmítala s ohledem na moji početnou rodinu, a tak jsem teda řekl, že nejde o mé peníze. Byla v situaci, kdy skutečně potřebovala pomoc."

Dr.Pěnka: "Nechce svědkyně nyní, když jí V.Benda připomněl okolnosti, zpřesnit svoji výpověď? Všiml jsem si totiž, že při popisování situace V.Bendou svědkyně přikývla. Mám dojem, že se rozpomněla."

I.H. "Lituji, opravdu se nemohu s určitostí vyjádřit."

Pr 2 "Ve své výpovědi jste uvedla, že jste tehdy od Němců obdržela DM, které vám pan Benda směnil."

I.H. "Ano."

Pr 2 "Celkem to tedy bylo 6.500 Kčs."

I.H. "Ano."

Př.sen.der Kašpar ukončil výslech svědkyně Ireny Hrabalové.

Další svědkyně jeKašťáková.

Př.sen.: "To co jste uvedla ve své výpovědi, je pravda?"

Kašťáková "Ano."

Př.sen.: "Jak jste poznala Václava Havla?"

Kašťáková "Václav Havel mne navštívil"

Př.sen.: "Dal vám nějaké peníze?"

Kaš. "Ano."

Př.sen.: "Kolik?"

Kaš. "Už se nepamatuji."

Hlásí se Václav Havel.

V.H. "Pane předsedo, bylo by možno, aby paní svědkyni byla předložena sdělení č.24 a 59 /2/ - /dle obžaloby se na jejich přípravě V.Havel podílel, týkají se Zd.Kaš-
ťáka/... a aby byla požádána, zda jsou podle jejího ná-
zoru tato sdělení pravdivá, či zda naopak obsahují
hrubě zkreslující a smyšlené údaje pomlouvající naše
státní zřízení?"

Př.sen.: "Žádosti V.Havla se nevyhovuje."

Jako další svědkyně byla předvolána paní Valová.

Valová "Navštívila mě paní Jarmila Bělíková, řekla, že ne-
dávno vznikla organizace, která chce pomáhat lidem,
kteří jsou nespravedlivě stíháni."

Př.sen.: "Žádala od vás nějaké materiály o vašem muži?"

Valová "Ne, sama jsem jí je dala."

Př.sen.: Nabízela vám J.Bělíková nějaké peníze?"

Valová "Ne, žádné jsem nikdy nedostala."

Př.sen. "Kdy byl zadržen váš manžel?"

Valová "26.října 1977."

Před.senátu dr.Kašpar s dr.Adamcem se dohadují o tom, že v pí-
semné výpovědi je zřejmě chyba v datu.

Hlásí se J.Dienstbier,

J.D. "Mohla by svědkyně říci, zda Jarmila Bělíková skuteč-
ně použila termínu "organizace?". A viděla jste ně-
jaké sdělení VONSu, týkající se případu vašeho manže-
la?"

Př.sen.: "K první otázce se již svědkyně vyjádřila!"

Ke druhé otázce svědkyně uvádí, že taková sdělení viděla, i
jiná, která se netýkala jejího manžela."

Po odchodu svědkyně Valové dává před.senátu dr.Kašpar slo-
vo Václavu Havlovi, který se o ně hlásil již na počátku dneš-
ního jednání.

V.H. "Pane předsedo, mám připomínku ke spisu, který byl čten
včera před skončením jednání, kdy jste již nevyzval
k připomínkám. Jde o můj fejeton, který byl monitoro-
ván z vysílání stanice Svobodná Evropa. Obžaloba z toho-
to fejetonu, který má jiný název než uvádí obžaloba,
cituje větu, která v něm vůbec není, jak se lze snadno
přesvědčit náhledem do monitorovaného záznamu."

Poté předseda senátu dr.Kašpar pokračuje v konstatování

listinných důkazů. Jsou to zejména

- výpisy z tuzexových bankovních účtů
- dopisy z ciziny, došlé ústavním a státním činitelům
- ofotografované písemnosti /v negativěch/ odebrané holand. stát.příslušníkům na hranicích
- vyjádření MV ke spolupráci s polskou skupinou KOR.

V souvislosti s KOR poznamenává Václav Benda:

"Údaj žaloby o tom, že jsem prostřednictvím polské studentky Jaworské zprostředkovával styk s KOR, není pravdivý, ježto žádnou osobu toho jména neznám. Navíc o tom, že jsem se s ní nikdy nesetkal, svědčí i doporučující dopis, který byl u mne nalezen, což zároveň svědčí o tom, že jsem ho nikdy nepoužil."

J.D.: "Chtěl bych poznamenat, že ani já paní Jaworskou neznám a nikdy jsem se s ní nesešel."

Před.senátu dr.Kašpar oznamuje: "Svědkyň Věra Ciparová se nedostavila a nebyla předvedena. Máme tedy potvrzení z nemocnice na Pankráci, kde je hospitalizována po malé mozkové příhodě, po které ochrnula na polovinu těla. A kromě toho trpí epilepsií. Lékař rozhodně trvá na tom, že její stav je takový, že se nemůže dostavit k hlavnímu líčení. Soud tedy upouští od jejího svědectví."

Př.sen.dr.Kašpar vyhlašuje první patnáctiminutovou přestávku. Po přestávce se pokračuje v jednání přibližně v 11,15 hod.

Dr.Klouza oznamuje, že jeho klientka Otta Bednářová nedostala toho dne správnou dietní stravu, že tedy nejedla, že by jí však stačil rohlík a Pacholík. Předseda diktuje do protokolu: "Obžalované Bednářové se dovoluje, aby jí o příští přestávce hlavního líčení příbuzní předali dva rohlíky a Pacholík."

Jednání pokračuje konstatováním spisů, a to dokumentů týkajících se osobních charakteristik obžalovaných /posudky z pracoviště a zpráva o pověsti dotyčného v místě bydliště./ Zejména se konstatují rozsudky v předchozích řízeních u P.Uhla /pro § 98 tr.z. z r.1970 - 4 roky odnětí svobody/ a u V.Havla /pro § 112 tr.z. - poškozování zájmů v cizině z r.1977 - 14 měsíců podmíněně./ Posudky nečte, jen poznamenává, že ve zprávě o pověsti V.Havla se např. uvádí, že V.Havel není v trvalém pracovním poměru, což prý "tam nedělá dobrý dojem." U posudků u jiných obžalovaných jen konstatuje, že jsou kladné.

Na dotaz před.senátu dr.Kašpara vyhlašuje prokurátor, že nemá další návrhy k důkaznímu řízení. Dotazování abhájci Dr.Lindner a dr.Pěnka rovněž nemají. Dr.Tichý prohlašuje, že trvá na svém původním návrhu, aby byl předvolán jako svědek L.Lis. Současně předkládá tři dopisy z pracoviště, týkající se hodnocení osoby J.Dienstbiera. Př.sen.dr.Kašpar dopisy přikládá ke spisům bez přečtení. Dr.Lžičař nemá návrh, Dr.Klouza vzhledem k tomu, že nebyl konstatována svědecká výpověď paní Ciparové, bere zpět svůj návrh na její předvolání. Jednotliví obžalovaní jsou dotazováni, zda mají další návrhy k důkaznímu řízení.

Po krátké poradě bez přerušení jednání soud zamítá návrh dr.Tichého. Před.senátu dr.Kašpar prohlašuje důkazní řízení za ukončené.

Slovo má žalobce /který netrvá na přestávce/.

Závěrečnou řeš obžaloby čte prokurátor Adamec /z připraveného, strojem psaného textu/. První část jeho řeči je téměř totožná s obžalobou, a to i v některých jednotlivostech, které byly během důkazního řízení zpochybňovány. V jedné své větě vyjádřil se k FOP /nepamatujeme se však, zda v tom smyslu, že "nepovažuje za prokázané" nebo v tom, že "nepovažuje za důležité" to, že tento fond byl spravován VONSEM/.

V další části řeči prokurátor některé věci rozvíjí a zmínjuje se též o některých okolnostech, o kterých nebyla dosud řeč. Hovoří explicitně o holandském stát.příslušníku a o Medkovi, že to byl právě on, kdo hovořil ve Svobodné Evropě o VONSu, o Janouchovi. Obžalovaným vytýká, že "svoji činnost povýšili nad zákony a Ústavu této země a že měli zjevný cíl: "napadat orgány soudu, bezpečnostní orgány, orgány činné v trestních řízeních". Zdůrazňuje, že jejich činnost lze charakterizovat jako "spolupachatelství". Nepřátelské pohnutky vidí "již z formulací dokumentů".

Jako konkrétní doklad nepřátelských pohnutek uvádí dopis V.Havla Pen klubu a jeho článek "milý pane Ludvíku", které byly otištěny ve Svědectví, dále Noční kádrový dotazník V.Bandy a jistý fejeton P.Uhla. Styky s cizinou vyvozuje již samotným uvedením plných adres a telefonních čísel, včetně volacího znaku z Prahy, zprostředkovatelů Kavína a Janoucha ve sdělení č.63. Rovněž uvádí jména některých význačných západních deníků a periodik, které o VONSu hovořily. Zvláště podrobně prokurátor hovoří o případě Jiřího Gruntoráda: nepravdivost sdělení VONSu má vyvolávat přímo již ze soudních spisů. Výpovědi k případu Gruntoráda dává přiložit ke spisům. Uvádí z výpovědí svědků v této věci, že se Gruntorád účastnil večírků v bytě Jablonského, kde se skrývaly dívky, které utekly z Domova mládeže v Hodkovičkách s daty narození 1961-63/ a kde všichni byli neustále v alkoholickém opojení, s oněmi dívkami docházelo k pohlavním stykům a kdosi, koho zde nemíní jmenovat, přinesl dokonce marihuanu. A takového mravního bahna se VONS zastával."

Dle výpovědi svědků Gruntorád při jedné příležitosti hovořil o možnosti odejít ilegálně za hranice pomocí únosu letadla a o potřebě mít k tomu účelu zbraň. Při jiné příležitosti zbraň skutečně zakoupil za 500 Kčs. Tento případ uvádí prokurátor k dokreslení, jakých živelů se VONS zastával, a současně k demonstraci spravedlivého jednání našich státních orgánů: protože souvislost mezi úmyslem unést letadlo a opatřením si zbraně, jakkoli je pravděpodobná, nebyla jednoznačně a nade vši pochybnost prokázána, byl v této věci Gruntorád zoroštěn obvinění a byl pouze obviněn /?/ pro přestupek neoprávněného přechovávání střelné zbraně. A VONS /?/ se opovažuje tvrdit, že u nás jsou osoby, které jsou za pouhou zmínku o nedostatečných bezpečnostních opatřeních na letišti odsuzovány k 10 letům vězení i více./přičemž si obžalovaná D,Němcová ani na je-

diný takový případ .../.

Prokurátor rovněž hovoří o případu Barešových, kde zvláště vyzdvihuje zručnost jejich činu a nenormálnost úmyslu se jich zastávat./*

Jako význačnou skutečnost dokreslující postoj V.Havla uvádí prokurátor fakt, že jako položka č.10 v protokolu o domovní prohlídce u V.Havla ze dne 29.5.1979 je text Malého akčního programu, známého z případu Hübl a spol.

Prokurátor z akčního programu citoval pasáž o přechodu k pluralistické demokracii a určitém období, kdy bude nutno nastolit autokratický režim. Protože při dřívější domovní prohlídce provedené před rokem v souvislosti se stíháním v jiné věci tato písemnost nalezena nebyla, vyplývá z toho, že si V.Havel tento text opatřil v nedávné době. Písemnosti tohoto druhu shromažďoval a ve své činnosti z nich vycházel.

Závěrem prokurátor vzhledem k uvedeným skutečnostem navrhuje, aby všichni obžalovaní byli uznáni vinnými z podvracení republiky ve smyslu § 98 odst.2 písm.a/b tr.z. Hlavní duch činnosti VONS dávali nesporně P.Uhl, V.Havel a V.Benda. Pro tyto tři obžalované navrhuje trest při horní hranici rozpětí stanoveného trestním zákonem.

U obžalovaných J.Dienstbiera a Otty Bednářové vzhledem k menší účasti a rovněž vzhledem k částečné výpovědi J.Dienstbiera, který sice poněkud změnil svůj postoj při hlavním líčení, je však třeba přihlížet k průběhu celého přípravného řízení, navrhuje trest v polovině rozpětí trestní sazby. Přitom u obžalovaného P.Uhla navrhuje výkon trestu ve II.nápravné skupině a u obžal. V.Havla, W.Bendy, J.Dienstbiera a O.Bednářové v I.nápravné skupině.

U obžalované D.Němcové s přihlédnutím k tomu, že má sedm dětí, k jejímu zdravotnímu stavu a k její rozsáhlé výpovědi doporučuje využít § 59/1 tr.z. a navrhuje podmíněný odklad výkonu trestu, přičemž navrhuje nejvyšší zákonem stanovenou dobu zkušebního období. Dále navrhuje, aby soud rozhodl o propadnutí zabavených předmětů a rovněž finančních prostředků užívaných k činnosti VONSu.

Po závěrečné řeči žaloby před.sen.dr.Kašpar přerušuje jednání na polední přestávku 45 minut /do 13,15/.

Po polední přestávce pronášejí obhájci své závěrečné řeči. Dr.Tichý žádá, aby vzhledem k tomu, že J.Dienstbier si připravil sám svou závěrečnou řeč, byla dána možnost promluvit obhájci i obžalovanému /tr.řád umožňuje promluvit obhájci, "případně" obžalovanému/. Před.sen.dr.Kašpar jej uklidňuje s tím, že to je samozřejmé a že to je běžná praxe.

První hovoří obhájce P.Uhla dr.Lindner. Navrhuje, aby VONS byl hodnocen z hlediska důkazů o tom, zda byl či nebyl organizací, opírá se o výpovědi obžalovaných a též o výpověď svědka Alberta Černého, že nešlo o organizaci,

"Obžaloba ve svém tvrzení, že VONS byl organizací, se opírá zejména o dopis P.Uhla dr.Tesařovi. Z tohoto dopisu vyplývá, že P.Uhl byl skutečně zastáncem větší organizovanosti, ale je nutno konstatovat, že nikdy nepředložil návrh změn a že respektoval princip spontánnosti. Je třeba uznat, že obžalovaní si ne zcela přesně vyložili meze petičního práva podle čl.29 Ústavy a že zde došlo k určitému excessu. Obžaloba nepředložila ani jeden důkaz, který by bezpečně prokázal, že sdělení VONS rozšiřovali. Rovněž úmysl ~~rozšíření~~ zveřejnění nebyl prokázán. Mému klientu nebylo ani prokázáno, že by vypracoval nějaké sdělení. Z výpovědi A.Černého vyplývá pouze to, že na jedné ze schůzek VONSu hovořil Petr Uhl o tom, že zdravotní stav Jaroslava Šabaty se koncem roku 1978 zlepšil. Soudci, který soudil případ Jaroslava Šabaty poslala řada občanů korespondenční lístky, které však on při svědeckém výslechu odmítal předložit. Tedy ani žádný nepřipustný nátlak na orgány činné v trestním řízení nebyl prokázán. V prohlášení k případu sourozenců Barešových jde pouze o výhradu k trestu smrti, nikoli o schvalování trestního činu, a navíc nebylo prokázáno spoluautorství mého klienta na textu ani na jeho rozšiřování. Jako dokazovacího materiálu bylo použito textu /textů?/ otištěného /-ných/ ve francouzské mutaci časopisu Listy. U toho však nebyl předložen ani český překlad, aby bylo možno posoudit obsah z hlediska jeho škodlivosti. Je třeba dodat, že ani zde nebylo Petru Uhlovi prokázáno, že by k zveřejnění této práce dal souhlas."

Dr.Lindner dále zpochybňuje důkaz spoluautorství P.Uhla na dopise Mezinárodnímu sdružení právníků. Znalci písma se vyjádřili s jistotou pouze k jedné stránce textu, ke druhé pouze s pravděpodobností, přičemž to odůvodňují délkou textu, se kterou to však bylo obráceně než uvádějí.

Nebylo prokázáno, že by klient souhlasil se zahraniční propagandou. Z hlediska stránky subjektivní nutno poznamenat, že prvního oznámení činnosti VONSu do zahájení trestního stíhání uplynul téměř rok, což umožnilo P.Uhlovi, aby se domníval, že jedná v intencích zákonů republiky. Připomněl soudu, že po stránce objektivní je nutno vyjít ze zásady, že důkazy je vždy nutno hodnotit ve prospěch obžalovaného. Obhájce na závěr doporučuje, aby Petr Uhl byl zproštěn obžaloby.

Markéta Němcová vstává ze svého místa a jde k Dr.Němečkovi, aby mu řekla, že její matce je velice špatně, takže není téměř schopna sedět na lavici /což bylo z pouhého pohledu na ni zcela patrné/. Předseda senátu dr.Kašpar se na ni tázavě dívá a Markéta Němcová vznáší žádost: "Promiňte, pane předsedo, že ruším, ale nebylo by možné, abychom se na zadní lavici, kde je dosud dost místa, sesedli a jednu lavici vyndali, aby se na ni maminka mohla natáhnout?" Předseda senátu dr.Kašpar nerozumí, Markéta Němcová opakuje žádost ještě jednou. Př.sen.: "Není to nutné, už jsem přece říkal, že budeme dělat častěji přestávky."

Hlavní líčení pokračuje.

Hovoří obhájce Václava Bendy, dr.Pěnka. Zahajuje svoji závěrečnou řeč tím, že "po tak pádných argumentech obžaloby, které přednesl pan prokurátor, je těžko něco dodat". Sám se však musí držet zájmů svého klienta, a proto si vezme k ruce poznámky V.Bendy.

Nutno vyjít z toho, že V.Benda nepopřel svoji účast při činnosti VONSu, odmítl však specifická obvinění, přičemž se snažil vycházet z faktů. Z výsledku svědků nevyplývá žádné mimořádné postavení V.Bendy mezi ostatními členy VONSu. Dr.Pěnka dále uvádí, že jako socialistický právník musí vycházet z názoru svého klienta, totiž že není vinen a nepatří před soud. Sám by však chtěl svému klientu vytknout, že se raději měl chovat podle přísloví: "ševče, drž se svého kopyta". V.Benda je totiž matematik a filosof a nesprávně si vykládal - v dobré víře ovšem - zákony. Jak plyne ze spisu řada x dokumentů VONSu byla nalezena v jeho bytě. To však neznamená, že by byl autorem všech těchto věcí. Byly sice psány na jeho stroji, ale k tomu měl přístup kdekdo. A to, že jich bylo nalezeno tolik, dalo by se s i š vysvětlit tím, že ze sklonu k vědecké práci si všechny doklady zakládal. Kdyby si myslel, že jeho činnost není v souladu s čs.zákony, byl by tyto materiály zničil a nenechával by je ve svém bytě. Navrhuje zproštění, pokud však soud bude jiného názoru, navrhuje přihlédnout k § 33,40/1 /?/ a k tomu, že jeho klient má pět vyživovacích povinností.

Obhájce Jiřího Dienstbiera dr.Tichý doporučuje vyjít z úvodního prohlášení, které se odvolává na petiční právo.

Z výpovědi D.Němcové vyplývá, že každý člen VONSu si hleděl svého "chráněnce". Naproti tomu V.Havel hovoří o kolektivní odpovědnosti. Již z toho je vidět, že ve VONSu nebylo jednoty, byla tam jakási rozporuplnost. Tu je též vidět v dopise P.Uhla Tesařovi. Kolektivní odpovědnost /o které mluvil V.Havel je tedy?/ odpovědnost morální; právo zná jen odpovědnost individuální. Pokud jde o účast jeho klienta na činnosti VONSu /jsou zde?/ sdělení 30,34,/29?/,100 u kterých přiznal autorství.

Zde jsou /podstatná?/ sdělení 20 /?/ a 34, u nichž /je třeba se?/ zaměřit na obsah: jde o faktografický materiál bez žádných hodnotících soudů ani zkreslených údajů. Jeho klientu je vytýkán styk se zahraničím; ze spisů vyplývá, že padá v úvahu pouze dopis Henry Krcha kterému, jak můj klient uvedl, nikdy neodepsal a dopis od Helsinské stráže, který mu došel nedlouho před zadržením a na který žádným způsobem nereagoval. Žádný jiný důkaz se ve spisech nevyskytuje.

Pokud jde o text článků v Listech nutno poznamenat, že se /výrazně?/ odlišují od obsahu sdělení - to by klient, jakožto novinář, kdyby o tom věděl, jistě nepřipustil. Dále uvádí, že J.Dienstbier se schlzelek VONSu zúčastnil pouze desetkrát. Má-li posoudit vše z právního hlediska, je zde především otázka spolutvůrcství, což je spolčení jednotlivců se stejným úmyslem a dosažení stejného cíle je kryto společným zaviněním. Avšak ani úmysl ani dohoda nebyly prokázány, naopak, jsou zde četné

rozpory. Jak známo, od úvodního prohlášení VONSu do zahájení trestního stíhání uplynul rok, přičemž stíhání bylo zahájeno jen proti deseti z původních osmnácti signatářů prohlášení. Ptáme-li se, proč na úvodní prohlášení nebylo reagováno, lze to vysvětlit tím, že nebylo dosaženo dostatečného stupně společenské nebezpečnosti.

V další části Dr.Tichý hovoří o tom, z jakých pramenů vycházel J.Dienstbier ve sděleních o Zmatlíkovi a Lisovi. V případě Zmatlíka použil konkrétní dokumenty případu a informace jeho sestry MUDr.Kateřiny Zmatlíkové. Pokud jde o Lise, vycházel z toho, co mu o svém případu sám sdělil, takže paragraf 98 tr.z. ~~ryba~~ nebyl dotčen. Potom hovořil o tom, že Jiřího Dienstbiera přivedly k jeho činnosti události kolem plesu železničářů. Nebyla naplněna ani subjektivní ani objektivní stránka trestního činu. Dr.Tichý navrhuje, aby jeho klient byl zproštěn viny.

Hlásí se dr.Klouza: "Chtěl bych upozornit, že paní Němcové je zřejmě velice špatně."

Předseda senátu dr.Kašpar po dokončení protokolace závěrečné řeči dr.Tichého oznámil krátkou přestávku.

Po přestávce pokračuje jednání. Obhájce Dany Němcové dr.Němeček chce vzhledem ke značně zhoršenému zdravotnímu stavu Dany Němcové promluvit jen velmi krátce. Podotýká, že má usnadněnou situaci tím, že se může odvolat na to, co zde řekli jeho kolegové, a ostatně i tím, že jeho klientka učinila v průběhu vyšetřování poměrně obsáhlou výpověď, ve které se hlásí k činnosti VONSu a vysvětluje pohnutky, které ji k této práci přivedly, zejména humanitní a morální. Jeho klientka se cítí nevinná. Navrhuje zproštění obžaloby, pokud by však soud došel k jinému závěru, ztotožňuje se s návrhem prokurátora využít § 40, 58, 59/1 tr.ř. /?/ s přihlédnutím k jejímu zdravotnímu stavu a nezaopatřeným dětem.

Předseda senátu dr.Kašpar se táže Dany Němcové, zda chce proslovit závěrečnou řeč, a výslovně ji upozorňuje, že má na ni právo, že se jí však také může zříci. Dana Němcová prohlašuje, že vzhledem ke svému současnému zdravotnímu stavu není schopna pronést závěrečnou řeč ani poslední slovo. Koncept závěrečné řeči je přiložen ke spisu. Před senátu dr.Kašpar vysvětluje, že vzhledem k výjimečnosti situace dovoluje, aby se D.Němcová na nějakou dobu vzdálila z jednací síně. Zařídil, aby D.Němcová byla odvedena do zadržovací cely, opět se dostavil lékař a aby jí byly přivezeny léky. Do soudní síně se D.Němcová vrátila až před vynesením rozsádky.

Slovo má obhájce Václava Havla dr.Lžičar /mluví rychle, zápis dle paměti je neúplný a nepřesný, jeho závěrečná řeč byla mnohem delší, s poměrně složitou právní argumentací/. Upozorňuje na dlouhou dobu mezi úvodním prohlášením a zahájením trestního stíhání. Jde-li o spolupachatelství, pak toto je doloženo pouze úvodním prohlášením, které mimochodem podepsalo 17

osob a stíháno je pouze deset. Další dokumenty byly podepisovány pouze "Výbor". Je tedy třeba se blíže zabývat úvodním prohlášením jako trvalým doličným dokladem a tím, zda ono samo bylo společensky nebezpečné. Vytýká se spolupráce s zahraničím, k té je však v úvodním prohlášení vyslovena pouze ochota. Lze je snad považovat za přípravu ke spolčení. Dr.Lžičař se dále odvolává na právní teorii a odkazuje na knihu dr.Solnaře /str.97/. Též je nutno brát v úvahu, že prohlášení bylo zasláno generálnímu prokurátorovi. I když klient uvádí, že cítí kolektivní zodpovědnost za činnost všech ostatních členů VONSU, obhájce by chtěl upozornit na to, že dle výpovědi D.Němcové se V.Havel schůzek VONSU dlouho neúčastnil. Rovněž, jak plyne z informací, které V.Havel poskytl obhájci, byl V.Havel po celou kritickou dobu od léta 1978 do května 1979 pod nepřetržitým dohledem orgánů bezpečnosti. Obžaloba uvádí v souvislosti s účastí V.Havla na činnosti VONSU sdělení 24, 59, 63, 69. Z toho č.69 je zřejmě omylem, ježto se týká brněnských záležitostí, č.63 je souhrnné sdělení. Konkrétní účast V.Havla nebyla však prokázána ani u zbývajících sdělení. M.Havel je subjektivně nevinný a objektivně nebyla vina prokázána ani přímo ani řetězem nepřímých důkazů. Z toho důvodu obhájce navrhuje zproštění obžaloby v plném rozsahu.

Obhájce Otty Bednářové dr.Klouza uvádí, že klientka se k celé záležitosti odmítá vyjádřit, a je proto nutno vyjít z nepřímých faktů. Za důležitou otázku pokládá, zda vůbec existovala nějaká organizace. Jestliže ano, pak by všichni byli odpovědní za její činnost. Nejdříve je nutno se zabývat obsahem pojmového znaku organizace. Vše, co bylo dokázáno - že se obžalovaní scházeli, diskutovali mezi sebou, navzájem se informovali - je též obsahem pojmového znaku pracovního společenství. Žaloba uvádí jako důkaz dopis P.Uhla Tesařovi, v témže dopisem však pisatel uvádí, že většina členů má na to jiný názor. Druhá důležitá otázka je, zda obžalovaní svým jednáním překročili rámec petičního práva. Podle úvodního prohlášení zdánlivě ano. V něm se totiž praví, že o případech osob, o kterých se domnívají, že jsou nespravedlivě stíhány, budou informovat státní orgány a instituce - v tomto případě jde o naplnění petičního práva - kromě toho však s nimi budou seznamovat i veřejnost - zde by již mohlo jít i o překročení petičního práva. Právě touto druhou stránkou je třeba se zabývat. Existují sice sdělení o vypracování některých sdělení, ale chybí důkazy o jejich rozepisování a rozesílání. Přímá zveřejňování zde už vůbec nepřichází v úvahu. Tímto směrem se důkazní řízení vůbec neubíralo. Úvodní prohlášení je spíše jakousi proklamací, nikoli závažným předpisem pro budoucí činnost. Dále se v něm praví, že vítají spolupráci s kýmkoliv doma i v zahraničí, kdo o to projeví zájem. Kdyby šlo o spolupráci se zahraničím, muselo by být prokázáno, kdo ky, kde, komu a co předal. Takovým způsobem důkazní řízení nepostupovalo. Dr.Klouza sепак zaměřuje na účast své klientky. V celém spise se její jméno vyskytuje jen velice sporadicky. Dle obžaloby se údajně měla zabývat případem J.Lederera. Jako jediný důkaz se předkládá jakýsi nalezený seznam jmen, jehož pisatele se však nepodařilo zjistit.

Případu Lederera se týká jedině sdělení, totiž č.80, ve kterém se přímo píše: "... Jak píše Jiří Lederer ve svém dopise..." A o tom, že takový dopis psal, byl podán důkaz, tento dopis byl v průběhu hlavního líčení na žádost Dr.Pěnký založen do spisů. Přesto je použito odstavce 2, pak.98 tr.z. /pro velký rozsah/. Pokud jde o spojení s cizí mocí, nebyl prokázán souhlas O.Bednářové s tím, aby fejeton "Měnika Ledererová" byl v Listech publikován. "Pro nedostatek důkazů navrhuji zproštění obžaloby".

Hlavní líčení pokračuje závěrečnými řeči obžalovaných. Jako první předstupuje Jiří Dienstbier.

J.D.: "Plně souhlasím s tím, co zde řekl můj obhájce. Pokud jde o VONS, bylo naší snahou obracet se na státní orgány a upozorňovat je na případy perzekuce pro politické názory. Nechtěli jsme otevírat násilím věznice ani nic podobného. Chtěli jsme jenom, aby byla dodržována platná právní ustanovení. A myslím, že přehmaty si odstraníme v této republice sami bez pomoci zvenčí. K motivaci své činnosti se vyjádřím v posledním slově."

Následuje závěrečná řeč Václava Havla.

V.H. "Měl jsem takovou zkušenost. V lednu 1978 jsem byl zatčen a na základě nepravdivých výpovědí příslušníků SNB obviněn z napadení veřejného činitele. Strávil jsem 6 týdnů ve vězení a za rok nato bylo mé trestní stíhání v této věci zastaveno. Měl jsem totiž štěstí: Vyskytlo se větší množství svědků, kteří pomohli objasnit, co se skutečně stalo, a potvrdili moji nevinu. Pocítil jsem tedy na své vlastní kůži, jaké to je, být nespravedlivě stíhán. V době našeho zatčení vznikl výbor usilující o naše propuštění."

V té době se do řeči V.Havla vkládá před.sen.dr.Kašpar /a protože tak bude činit ve zbývajících částech líčení ještě asi desetkrát, a to vždy téměř stejným způsobem, stojí za to aspoň jednou tento způsob popsat: Předseda sen.dr.Kašpar se vždy mírně zakloní, rozloží ruce do širokého gesta a se shovívavým úsměvem "otcovsky" domlouvá obžalovanému: "Pane Havel, prosím vás, držte se věci."/.

V.H.: "Chtěl jsem pouze říci, že mám důvod se domnívat, že existence tohoto výboru, známost mého jména ve světě a tak světové veřejnosti přispěly značnou měrou k tomu, že jsem byl propuštěn a později zproštěn viny."

Na to před.sen.dr.Kašpar reaguje: "No vidíte, pane Havel, bylo spravedlivě rozhodnuto." /Smích publika/.

V.H. "V mém případě se tedy ukázalo, že se policejní a justiční orgány dopustily omylu. Uvědomil jsem si, jak snadno se člověk může dostat do situace nespravedlivě stíhaného, a že je v takovém případě možná účinná obrana. To nás později přivedlo na myšlenku VONSu."

Předs.senátu dr.Kašpar opět V.Havla přerušuje: "Vaše zkušenosti soud nezajímají, mluvte k věci."

V.H.: "Chtěl jsem vyslovit svůj názor na to, proč se moc rozhodla proti VONSu zakročit. Moc totiž vychází z apriorního předpokladu, že státní orgány nemohou nikdy postupovat nespravedlivě. Soudní rozhodnutí je považováno za principiálně neomylné."

Před.sen.dr.Kašpar seopět vkládá: "Pane Havel, přece stíhání je něco zcela jiného než soudní rozhodnutí. Prosím, pokračujte, ale stručně."

V.H.: "Chci zdůraznit, že onen předpoklad neomylnosti je velmi nebezpečný. Kdo jej zpochybňuje, je automaticky považován za nepřítele a veškeré jeho chování je kvalifikováno jako nepřátelské. Z hlediska žalobce, nemohou-li se státní orgány mýlit, pak ten, kdo kritizuje jejich činnost, dopouští se logicky hanobení, pomluvy a pod. A proč hanobí? Samozřejmě z nepřátelství, a když z nepřátelství, tak ve spojení s cizí nepřátelskou a protisocialistickou mocností."

Př.sen.: "Pane Havel, cožpak nevíte, že existuje rozsáhlý systém vzájemného prověřování soudních rozhodnutí? Pokračujte."

V.H.: "To byl vlastně dotaz, mám odpovědět, nebo mohu pokračovat?"

Př.sen.: "Ale ne, neodpovídejte."

V.H. "Existuje celá řada protiprávních postupů, které nutně unikají kontrole, ba snižují její možnost. Mám na mysli faktickou neveřejnost soudních jednání, preventivní zadržování osob, o kterých se jen předpokládá, že by se jednání mohly účastnit a pod. To všechno je v rozporu s naší Ústavou a Mezinárodními pakty o lidských a občanských právech. V obžalobě se nemluví o tom hlavním, tj. o věcném obsahu sdělení. Jedinou výjimkou je případ Gruntoráda, o kterém se ve své řeči zmiňoval prokurátor /přičemž však v tomto případě se dělení VONSu týkalo jiných věcí, z dřívější doby/.

Kdyby žaloba připustila věcný rozbor, již tím by vlastně připustila svoji omylnost. A na svoji neomylnost je moc velice citlivá. Proto se důkazní řízení nezabývalo věcným obsahem sdělení. Ve sděleních jsou totiž uváděny pouze základní údaje, citovány dokumenty a konkrétní činnost, za kterou jsou lidé stíháni. Napíše-li se totiž, že student gymnázia XY přepsal fejeton Václava Havla a dal jej přečíst svým spolužákům, nezní to zdaleka tak strašidelně, jako když se napíše, že student XY rozmnožil a nelegálním způsobem rozšiřoval protistátní pamflet exponenta pravice. V žalobě se o sděleních mluví jako o štvavých, pomlouvačných, smyšlených, zkreslujících, která zastráovala, překrucovala, osočovala apod. A mluví se tak o nich jenom proto, že potom lze jasně říci, že jsme tak činili z nepřátelství, protože

jinak bychom taková pomlouvačná, smyšlená a podvrtná sdělení nepsali. V textu obžaloby se tak stále opakují určitá slova, která lze označit jako ostrá: např. podvracení, lež, zlomyslnost, ilegální organizace, antikomunistické centrály, hanobení, z nenávisti a pod.. Když se ale podíváme, co je za těmito slovy, zjistíme, že za nimi nic není. Kdyby se totiž tato slova vypustila nebo nahradila střízlivějšími ekvivalenty, nic by z obžaloby nezbylo."

Před.sen.dr.Kašpar opět Václava Havla přerušuje: "Ale pane Havel, stručně a k věci."

V.H.: "Existuje u nás zákon o prokuratuře, podle kterého má každý právo si stěžovat /dokonce je k tomu určeno tzv. stížnostní oddělení na generální prokuratuře./
/? Avšak obžaloba nás viní z podvracení pro naši činnost ve VONSu. Ale i z nepřátelství k našemu zřízení dokazuje z naší činnosti. Dvě věci, tedy podvracení a nepřátelství, jsou dokazovány z jedné věci ...?/
Padla tedy otázka - je VONS organizací? Jestliže ano, pak organizací je každý pracovní tým, umělecká skupina, orchestr, každé v podstatě náhodné sdružení lidí, kteří se sešli nad společnou prací."

Před.sed.dr.Kašpar opět V.Havla přerušuje.

V.H. "Protože vidím, že není zájem o to, abych svou řeč dokončil, myslím, že bude lepší, když dám text té části mého závěrečného slova, která se týká VONSu, přiložit ke spisům, a zmíním se pouze o své osobě. K tomu bych chtěl podotknout, že kromě členství ve VONSu mi soud neprokázal naprosto nic."

? ?

V řeči pana prokurátora se objevil nový prvek. Zmínil se o tom, že byl u mne při domovní prohlídce nalezen Malý akční program. Z toho, že při předchozí prohlídce se nenašel, usoudil, že jsem si jej opatřil nedávno. Ve skutečnosti tento text mám už řadu let; při předchozí domovní prohlídce nebyl prostě nalezen, byl uložen na půdě v přístěnku, kde tehdy prohlídka nebyla provedena. Každý, kdo zná mé názory, dobře ví, že jsem odpůrcem všech autoritativních režimů. Dokument jsem si ponechal jen pro zajímavost, z čehož nijak neplyne, že bych se s ním ztotožňoval. Nakonec bych se chtěl zmínit ještě o něčem. Přihodila se mi taková podivná věc. Asi před dvěma měsíci mě ve vězení navštívily dvě osoby a nabídly mi možnost vycestování do USA. O této nabídce jsem odmítl uvažovat, dokud já a moji přátelé nebudeme na svobodě. Nevím, co by se stalo, kdybych takovou nabídku přijal, ale je možné, že bych v této chvíli byl někde v New Yorku a nestál zde před soudem. Takže je to do značné míry moje rozhodnutí, že jsem takto. Myslím si, že toto mé rozhodnutí dokazuje, že nechovám nepřátelství k naší vlasti. Naopak dokazuje to, že mám stále ještě víru ve spravedlnost v této zemi. A svou víru jsem neztratil."

Předstupuje Otta Bednářová.

O.B.: "Nehodlám ve své závěrečné řeči mluvit příliš dlouho, neumím to totiž tak hezky říci jako V.Havel. Nicméně, protože mi to nebylo umožněno na začátku, chtěla bych se zmínit o motivaci, která mne přivedla k činnosti ve VONSu. V šedesátých letech jsem měla možnost účastnit se jako novinářka rehabilitačních procesů ..."

Před.sen.dr.Kašpar okamžitě O.Bednářovou rázně přerušuje:
"Paní Bednářová, to soud přece nezajímá. Mluvte k věci."

O.B. "Ale já bych přesto chtěla říci, že jsem byla svědkem toho, jak se to najednou všechno hroutí ..."

Př.sen. "Paní Bednářová, předtím jste odmítla zcela vypovídat, a teď nám tady chcete vyprávět ..."

O.B.: "Je mi 52 let a chtěla bych se nějak vyrovnat s tou částí svého života, kdy jsem k tomu mlčela, protože jsem byla mladá ..."

/Od tohoto okamžiku se snaží před.sen.dr.Kašpar Otto Bednářovou umlčet, takže oba mluví zároveň./

Př.sen. "To sem přece nepatří, paní Bednářová!"

O.B. "Ale já jsem ve VONSu právě proto, že jsem poznala zřůdnost rozsudků, které vedly i k popravám. Naplněním mého života se stala snaha zabránit tomu, aby se nic podobného už nikdy nemohlo opakovat. Já prostě nemohu žít jinak, i kdyby mě to mělo stát cokoliv!"

Př.sen.dr.Kašpar nenechává Otta Bednářovou pokračovat.

V.Benda se vzdává závěrečné řeči, to, co chce říci, řekne až v posledním slově.

P.Uhl ve své závěrečné řeči připomíná Helsinskou dohodu, kterou se Československo svým podpisem zavázalo plnit a v souvislosti s tím hovoří o nutnosti novelisace našich zákonů podle přijatých Mezinárodních paktů o lidských a občanských právech, které v Československu vstoupily v platnost a staly se tak součástí našeho právního řádu.

Poté před.sen.dr.Kašpar P.Uhla přerušuje.

P.U.: "Mrzí mne, že Československo je dnes pravděpodobně jediná země v Evropě, kde se takový proces ještě může konat. Předpokládám, že budeme uznáni vinnými a že budou vyneseny rozsudky - dohromady možná na několik desítek let. Nejsem nacionalista, ale tuto zemi mám rád, není mi lhostejný její osud a chci zde žít."

V tomto místě je P.Uhl opět přerušen před.sen.dr.Kašparem:

"Soud neslouží k diskusi, je tady proto, aby posoudil vaši trestnou činnost."

P.U.: "Já vás vůbec za soud, který by mne mohl soudit, nepovažuji. Víím, že vy, pane předsedo, nic posuzovat nebudete, o tom je již rozhodnuto na jiných místech."

Př.sen. "To se tedy už vůbec nemusíte vyjadřovat, když nás nepovažujete za soud."

P.U. "Ano, je to zbytečné."

Jednání pokračuje bez přerušení posledním slovem obžalovaných, jako první opět předstupuje Dienstbier.

J.D.: "Pane předsedo, celé jednání podle mne prokázalo, že obvinění z podvracení republiky neobstojí před objektivním pohledem. O právních aspektech zde hovořil můj obhájce. Nechci ho opakovat, ani se pouštět do právních rozborů. Jeho argumentace v plném rozsahu obžalobu vyvrátila. Chci se zmínit jen o motivaci, kterou je nutno zkoumat, aby bylo možno o trestném činu vůbec uvažovat. Považuji za absurdní obviňovat mne z nepřátelství k socialismu. Pocházím z komunistické lékařské rodiny, pracoval jsem aktivně v KSČ a jako rozhlasový zahraničně-politický zpravodaj a komentátor. Jsem přesvědčený socialista a v žádných mých soukromých či veřejných projevech, článcích či statích nelze najít jiná než socialistická stanoviska ---

Před.sen.dr.Kašpar ho přerušuje "Pane Dienstbier, víme, že jste novinář, máme tedy celou složku vašich článků a rozhlasových komentářů, všechny je známe, a kdybych vám některé dnes přečetl, asi byste se červenal. No, pokračujte."

J.D. "Z mé výchovy a života rovněž plyne, že negativismus, nepřátelství či odpor se nikdy nemohou stát pohnutkou mého jednání. Žádné dějinné zvraty ani změny mé osobní situace na tom nemohou nic změnit. Nikdy bych se také nespojil s nikým doma ani v zahraničí, kdo by vycházel ze zloby a negace. Nezáleží ovšem na tom, odkud kdo pochází, jaké je víry, či světového názoru, nýbrž na tom, zda svoji odpovědnost vůči společnosti podřazuje svému pohodlí a konjunkturálním úvahám...

Před.sen.dr.Kašpar opět J.Dienstbiera přerušuje:
"Máte mluvit k projednávané trestní věci."

J.D. "Chtěl jsem pouze říci, že každý z nás cestu osobního pohodlí nevolil, i když možnost této volby jsme měli. Mám-li nejstručněji vyjádřit svůj postoj, použiji všeobecně známé věty z komunistického manifestu. Marx a Engels tu charakterizují socialismus jako společnost, v níž svobodný vývoj každého jednotlivce je podmínkou svobodného rozvoje všech. Funkcí socialistického státu je vytváření podmínek pro tento svobodný rozvoj. O tuto pravdivou podstatu socialismu je potřeba neustále usilovat

Před.sen.dr.Kašpar chce ho opět přerušit: "Pane Dienstbier..."

J.D. "Ano, chci jenom říci, že jsem po celý svůj veřejný život nečinil nic jiného. Už ve svém vyjádření k obžalobě jsem uvedl, jaké osobní zkušenosti mě vedly k činnosti na obranu nespravedlivě stíhaných, pohřbem prof.Patočky počínaje, přes šikany Ladislava Lise, zatčení Václava Havla a Pavla Landovského před mýma očima na náměstí Míru až po dlouhodobé hlídání bytů..."

Př.sen. "Tím se soud nezabývá, k věci a buďte stručnější."

J.D. "Dobře, chci už jen říci, že máme nesměrnou výhodu: na rozdíl od E Willmingtonské desítky, která se musela

bránit násilím proti fyzickému útoku, mohla vězněná pražská desítka spolu s dalšími usilovat o to, aby se pravda vyjevila v diskusi

Př.sen. "Ale prosím vás, soud nezajímá teorie, ale fakta."

J.D. "Řeknu to tedy takto. Společnost nemůže být zdravá, pokud mocensky vlivní jedinci brání jiným občanům zaujmout aktivní občanský postoj a vede k fatalistickému, přímo protisocialistickému pojetí společnosti"

Př.sen. "Tohle nemá ..."

J.D. "Chci jen uvést, že kdysi se jeden funkcionář kritizovaný za svůj podíl na represii padesátých let vyjádřil takto: já jsem se soudruzi mnohokrát mýlil, ale vždycky se stranou, nikdy proti straně. Chtěl tím dát zřejmě návod, jak ze života zcela vyloučit odpovědnost ..."

Př.sen. "Ale pane Dienstbier, soud toho soudruha nezná a ani ho nezajímá o koho ..."

J.D. "Chtěl bych jen dodat, že byl funkcionářem v roce 1952, 1968 a je jím dodnes už 30 let /reaguje na gesto ne před.sen.dr.Kašpara/. Ano, tedy už jen toto. VONS vznikl jako výbor občanské odpovědnosti v duchu Charty 77 - zaměřil se na jeden z nejdůležitějších předpokladů ozdravení společnosti. Vždyť zastavení stíhání a propuštění politických vězňů by rázem zvýšilo důvěru občanů a respekt republiky v zahraničí. Přitom je tento krok jednoduchý. Vyžaduje jedině rozhodnutí statečné vůle."

Př.sen. "Soud nepotřebuje vaše rady. Máte se vyjádřit k věci, projednávané v hlavním líčení."

J.D. "Obžaloba označuje kritiku představitelů státních institucí za podvracení, hanobení, nepřátelství atd. Socialistická společnost je však vztah všech jejich rovnoprávných občanů. Její orgány jsou funkcí tohoto vztahu a nikoli mocí nad společností. Ani praxe nepotvrдила, že instituce socialistického státu jsou neomylné. Nezvratným, všeobecně uznávaným a v mnoha případech bohužel nenapravitelným důkazem jsou procesy padesátých ...

Př.sen. "Upozornil jsem vás, že máte hovořit k projednávané trestní věci ..."

J.D. "Chci jenom říci, že při veřejné kontrole nemusel ztrávit deset let ve vězení ani dnešní prezident republiky."

Př.sen. "Pane Dienstbier, my víme, že umíte formulovat. Jste zkušený novinář, vy to přeci nemusíte číst, řekněte nám něco vlastními slovy."

J.D. "Dobrá, budu končit. Jenom chci říci, že veřejná kritika a kontrola chrání i samy představitele moci. Chrání je však nejen před vězením, ale i před soudem dr.Urválka a ..."

Př.sen.: "To by stačilo ... Upozornil jsem vás ..."

J.D. "Docela na závěr chci říci, že ať se stane cokoli, chci i nadále věřit v rozum a spravedlnost, v jednotu spravedlnosti, práva a pravdy. Zvítězí-li toto pojetí už dnes, odmítne-li tento váš soud rozšířit řady nespravedlivě stíhaných, bylo by to významné vítězství pro nás pro všechny - obžalované, státní moc i celou společnost. Osvobozující rozsudek by ukázal, že státní moc se cítí dost silná, aby se nemusela bránit mřížemi před občany."

Př.sen. "Pane Dienstbier, soud ..."

J.D. "Už končím, Bylo tu řečeno, že proti republice je vedena - i v souvislosti s tímto největším politickým procesem za poslední čtvrtstoletí, nepřátelská kampaň. Ne-ní nic snažšího, než této kampani podrazit nohy zrušením trestního stíhání či osvobozujícím rozsudkem, a v ten chci věřit."

V.H. "Buďu velice stručný. Vytýká se nám, že jsme jednali z nepřátelství. Jak již jsem se zmínil, obžaloba užívá velmi ostrých slov. Z těchto slov je cítit nenávist a zloba. Takových slov nebylo nikdy použito v žádném ve sdělení VONSu.

Všechny spolupracovníky VONSu, ty, kteří jsou tady nyní se mnou, ty, kteří čekají na své přelíčení, i ty, kteří jsou k mé velké radosti na svobodě, dobře znám a vím, že nejsou vedeni nepřátelstvím k čemukoliv. Dá se říci, že hlavním motivem jejich jednání je láska k člověku. Jsem pyšný, že jsem měl tu příležitost s takovými lidmi spolupracovat."

O.B. "Protože nebylo zaprotokolováno mé předchozí vyjádření, žádám jen, aby bylo zaprotokolováno. Považuji to za důležité."

Př.sen.: "Ale paní Bednářová, já přece musím vědět, co je důležité a já rozhoduji o tom, co bude či nebude zaprotokolováno."

/Žádosti O.Bednářové nebylo vyhověno./

V.B. "Mám tady pět bodů /nepamatujeme si přesné pořadí/.

1. Základní prohlášení VONSu vyšlo v dubnu 1978 a Generální prokuratura jej obdržela také v dubnu. Trestní stíhání bylo zahájeno v březnu 79 a to pouze pro přípravu tr.č. podvracení republiky. Pokud se jednalo o činnost s tak vysokým stupněm společenské nebezpečnosti, jak tvrdí obžaloba, měl ji prokurátor, který o ní věděl, závčas stíhat, jak mu to přímo ukládá paragraf ..., jinak nelze použít § 88 o vyšší trestnosti.
2. Opakovaně se zde hovořilo o petičním právu zaručeném Ústavou, zejména jejím 29 čl. Je však třeba si uvědomit, že stížnosti VONSu se týkaly úzké oblasti a to justice; zde je třeba přihlédnout k dalším čl.Ústavy, zákona o prokuratuře a tr.z., které přímo ukládají všem občanům povinnost aktivně dbát o dodržování socialistické zákonosti.

3. Justiční orgány se mohou mýlit, to je samozřejmé, a také zákonodárci s tím počítají. Jinak by neexistoval třístupňový soudní systém, nebylo by opravných prostředků. VONS apeloval právě na tyto možnosti, proto zasílal svá sdělení kompetentním orgánům. Sdělení obsahovala pouze citace z obvinění, z rozsudků a nebo výpovědi očitých svědků. Pokud sdělení obsahovala nějaká hodnocení, tato hodnocení nikdy nezaujímal jejich podstatnou část. Základní fakta byla vždy pravdivá. Vyjádření VONSu mohla být buď pravdivá, nebo nepravdivá. Jestliže byla pravdivá, není co soudit. Jestliže byla nepravdivá, je přece možné konkrétně ukázat na omyl a tvrzení jednoduše vyvrátit. To nejhorší, co může moc udělat je, zavřít jejich autory a tím prokázat, že měli pravdu.
4. V žalobě se často hovoří o spojení se zahraničím. Chtěl bych upozornit na to, že na schůzkách VONSu se nikdy nehovořilo o zveřejňování určitých textů v zahraničí, nikdo tím nebyl pověřen a nic takového také nebylo během řízení prokázáno. Veškeré materiály VONSu byly veřejné, tedy prakticky komukoliv přístupné. Z toho, že byly publikovány v cizině tedy neplyne, že VONS byl ve spojení s cizím činitelem či cizí ~~zemí~~ mocí.
5. Vytýkáte VONSu snahu poškodit zájmy naší republiky. Připustíme-li, že případný omyl ve sděleních VONSu by i mohl nějak poškodit zájmy našeho státu, je nesporné, že újma, která vznikne vynesením vašeho rozsudku nad námi tuto škodu mnohonásobně převyší. Jsem notorický optimista a věřím, že právě proto bude vynesen osvobuzující rozsudek, a my odejdeme od tohoto soudu jako svobodní občané. A ještě bych chtěl dodat, že i mně byla přímo i nepřímo učiněna obdobná nabídka jak Václavu Havlovi a že jsem ji také - z obdobných důvodů jako on - nepřijal."

P.U. "Vzhledem k atmosféře, která se v této síni vytvořila tím, že předseda senátu neustále přerušoval závěrečné řeči i poslední slova mých kolegů i mne, vzdávám se práva posledního slova."

Př.sen.do protokolu: "Obžalovaný Petr Uhl se vzdává svého posledního slova."

Poté, přibližně v 17,30 hod. odročuje před.sen.dr.Kašpar jednání na 20 hod.

Tato pasáž bude dodatečně zpracována přesněji.

Krátce po 20,00 hod. vstupuje senát do soudní síně a před.senátu dr.Kašpar vyhlašuje rozsudek.

Všechny obžalované uznal soud vinnými z trestného činu podvracení republiky ve smyslu § 98 tr.z., odst.1,2 písm.a,b a rozhodl, že se odsuzují k těmto trestům:

Ing.Petr Uhl se odsuzuje k 5 letům odnětí svobody nepodmínečně.

Václav Havel na 41/2 roku odnětí svobody nepodmínečně.

Dr.Václav Benda ke 4 letům odnětí svobody nepodmínečně.

Jiří Dienstbier a Otta Bednářová ke 3 rokům odnětí svobody nepodmínečně,

Dana Němcová ke 2 letům odnětí svobody s podmíněným odkladem na 5 let.

Ing.Petr Uhl vykoná trest ve II.nápr.skupině, ostatní obžalovaní v I.nápravné skupině. /O propadnutí zabavených věcí bude rozhodnuto v neveřejném zasedání./

V rozsudku i jeho odůvodnění opakoval před.sen.dr.Kašpar v podstatě tvrzení obžaloby.

Po krátké poradě obhájců s klienty seprostřednictvím svých advokátů okamžitě odvolali: Ing.Petr Uhl, Václav Havel, Jiří Dienstbier a Otta Bednářová. Václav Benda a Dana Němcová se zatím nevyjádřili. V.Benda a Jiří Dienstbier zároveň požádali o okamžité propuštění z vazby. Jejich žádosti nebylo po poradě senátu vyhověno.

Prokurátor se k možnosti svého odvolání na místě nevyjádřil. Proti okamžitému propuštění D.Němcové nemá námitek.

P o z n á m k y

Na závěr považujeme zmínit se o některých vlastních zkušenostech a okolnostech průběhu procesu.

1. Ačkoli hlavní líčení bylo veřejné, vstup do jednací síně byl umožněn pouze omezenému počtu osob. Byla vybrána jedna z nejmenších zasedacích síní /č.81 - oficiálně 18 míst pro veřejnost/, přestože o účast na procesu projevil zájem velký počet lidí /příbuzní obžalovaných, jejich přátelé, známí, zahraniční novináři a právníci, zástupci Amnesty International a diplomatických sborů/. Předseda senátu dr.Kašpar učinil opatření podle § 201 odst.1 tr.ř. a § 34 j.ř. proti přeplňování jednací síně. Na základě tohoto opatření rozhodl vydat vstupenky pouze přímým příbuzným v omezeném počtu. Odmítl vydat vstupenky např. třem dospělým dětem Dany Němcové, sestře Otty Bednářové a jiným blízkým příbuzným. Ti, kteří opětně žádali o vstupenku těsně před zahájením i během líčení byli odmítnuti s tím, že jsou již všechny vstupenky vydány. Kromě 12 /po vykazání Anny Šabatové z jednací síně/ jedenácti příbuzných, byli přítomni jako zástupci veřejnosti starší prokurátor Generální prokuratury JUDr.Jan Balaš, redaktor Rudého práva Jiří Hečko a dále tři neznámí muži, dva z nich měli vstupenky na jméno Kabele a Bláha. V průběhu líčení přicházeli ještě jiní neznámí muži, stále však zbývalo na lavici pro publikum asi pět volných míst.
2. Po oba dny procházeli příbuzní při vstupu do budovy a jednací síně nejméně čtyřnásobnou kontrolou, při které se museli prokazovat vstupenkou a občanským průkazem. Úředníci soudu si přicházející odškrtovali na seznamu, kde bylo uvedeno číslo vstupenky, jméno a číslo občanského průkazu.
3. Příbuzným obžalovaných nebylo dovoleno odcházet o kratších přestávkách na hlavní chodbu Městského soudu, kde bylo shromážděno větší množství lidí, včetně nejbližších příbuzných obžalovaných, kteří nedostali vstupenku, resp. bylo jim vyhrožováno, že opustí-li vedlejší chodbu vedoucí k místnosti č.81, nebudou již vpouštěni zpět.
4. V budově soudu i v jeho okolí bylo po celou dobu velké množství příslušníků veřejné a státní bezpečnosti /v uniformě i v civilu/ - mnohé z nich jsme identifikovali na základě svých předchozích zkušeností. Příbuzní obžalovaných byli fotografováni a perlustrováni. Na balkoně budovy proti Městskému soudu byla umístěna TV kamera. První den byl Jiří Bednář při odchodu podroben osobní prohlídce. Druhý den byli při odchodu ze soudní síně v 17,30 hod. podrobeni osobní prohlídce Jan Bednář, Jiří Bednář a Jan Dienstbier s odůvodněním, že je vážné podezření, že mají u sebe zbraň.
5. Předseda senátu Kašpar po vynesení rozsudku nevyhověl ani jedné žádosti obhájce o krátkou rozmluvu obžalovaných s příbuznými.
6. Dana Němcová byla po vynesení podmíněného rozsudku eskortována spolu s ostatními do věznice Praha-Ruzyně, odkud byla propuštěna kolem 23 hodiny. V době od vynesení rozsudku do jejího propuštění z Ruzyně jí nebyl povolen jakýkoli kontakt s dětmi.

v r a k

jsem

vrak staré bitevní lodi

pohroužený v agónii ztraceného boje

v slizkou moc sépií

němých chaluh

a krabů

j s e m

v š e c h n o t o

a

n a d ě j e

mb1975

1. M. Balabán : POZDRAVY Z DOMU CÍSAŘOVA /kázání/
2. Jan Šimsa : O VĚŠENÍ /báseň/
3. Jiří Ruml : JAK PANÍ BOŽENA OHROZILA REŽIM
4. Jana Pivoňková : OOO POBŘEŽÍ / báseň/
5. Tom Stoppard : PROFESIONÁLNÍ PAUL
6. Jana Pivoňková :: OBDOBÍ SUCHA / báseň /
7. Julius Tomin :: CO UČINÍTE /dopis předsedovi vlády/
8. P R O C E S S E Š E S T I
9. mb :: VRÁK / tečka /

procesprocesprocesprocesprocesprocesprocesproces
stoppardstoppardstoppardstoppardstoppardstoppardstoppardstop
němcováboženavyslýchánaněmcováboženavyslýchánavlastachramost
ová taky vlastachramostovábytové divadlo divadlo divadlo by
tovébytovébytové+++++++havelbednářová++
procesprocesprocesproces
profesionálnífaulprofesi
pohřbívánívčecháchpohřbí

[illegible]

